การใช้สหกรณ์ออมทรัพย์สร้างความมั่นคงให้กับชีวิต 2

หลากมุมมอง หลายความคิดของสมาชิก สอ.มก. ในเรื่องสหกรณ์

สารบัญ

หน้า

ความเฉพาะเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์

- สวัสดิการ สอ.มก. ที่มา และ เป้าหมาย
- การพัฒนา “สวัสดิการหลัก สอ.มก.” เป็น “บำนาญสูงอายุ” เพ้อฝัน หรือ เป็นไปได้
- สอ.มก. ยังคงมีความเป็นสหกรณ์หรือไม่
- พ.ร.บ. สถาบันประกันเงินฝาก กับ สอ.มก.
- การสร้างบำนาญจากหุ้น : อีกแนวคิดหนึ่งที่ต้องการความคิดเห็น
- ภาพและการบริการในอนาคตของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เงื่อนไขและข้อคิดเห็นในการปรับตัวของขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ในไทย
- การดูแลสมาชิกอาวุโสของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ มก. : ความสัมพันธ์ในฐานะแม่กับลูก
- การสร้างระบบบำนาญด้วยการออมผ่านสหกรณ์ : แนวคิดเบื้องต้นที่ยังต้องการคำแนะนำ
- สหกรณ์ออมทรัพย์ไทย ในวันนี้
- Patronage system ในสหกรณ์
- ใคร...ทุจริตในสหกรณ์?
- วิกฤตเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกากับผลกระทบต่อ สอ.มก.
- หนี้เพิ่มทรัพย์และหนี้ไม่เพิ่มทรัพย์ของสมาชิก สอ.มก. ในรอบ 20 เดือน
- ความเติบโตของหนี้สินและทุนของ สอ.มก. ปี 2542-2549 (8 ปี)
- วิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุนของ สอ.มก. เทียบกับของสหกรณ์ออมทรัพย์อื่น 7 สหกรณ์
- สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนกับภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศและของโลกที่กำลังอยู่ในวิกฤตการณ์
- สหกรณ์ให้สิทธิประโยชน์แก่สมาชิกผู้สูงวัยในประชาคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กำไรครึ่งปีของ สอ.มก. 165 ล้านบาท มาจากลูกค้าใดบ้าง?
- ถึงเวลาแล้วที่ สอ.มก. จะกำหนดให้สมาชิกผู้จะเป็นกรรมการ ต้องผ่านการศึกษาอบรมก่อน
- วิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยง และการเตือนภัยทางการเงินของ สอ.มก.
- ข้อควรพิจารณาในการบริหารจัดการ สอ.มก. ในอนาคต
- ค่านิยมทางคุณธรรมของระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบสหกรณ์

บทความชนะการประกวด

- สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ที่สมาชิกอยากเห็น

ความเฉพาะ....เกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์

สวัสดิการ สอ.มก.....ที่มา และ เป้าหมาย (1)*

ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ (2210)

คำว่า **"สวัสดิการ"** นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า **"สิ่งที่เอื้ออำนวยให้คนมีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีและสะดวกสบาย"** เมื่อพิเคราะห์ดูการจัดตั้ง สอ.มก. เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2502 จะเห็นเจตนาอย่างชัดเจนว่าเป็นการเอื้ออำนวยให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความสะดวกสบายในการออมเงินและขอสินเชื่อเนื่องจากมีสถาบันออมทรัพย์จัดตั้งขึ้นภายในองค์กรโดยให้ดอกเบี้ยในการออมสูงกว่าและคิดดอกเบี้ยสินเชื่อสุทธิต่ำกว่าธนาคาร ซึ่งจะทำให้ "คน" ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีขึ้น

การจัดตั้ง สอ.มก. เมื่อ 50 ปีที่แล้ว จึงเป็นการ "เริ่มให้" **สวัสดิการ สำหรับบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตั้งแต่แรก**

พจนานุกรมฉบับมติชน พ.ศ. 2547 ให้ความหมาย **"สวัสดิการ"** ไว้ว่า **"การให้ความช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่นอกเหนือไปจากค่าจ้างประจำ"** หากจะกล่าวว่า "เงินปันผลและดอกเบี้ยเฉลี่ยคืน" เทียบได้กับ "ค่าจ้างประจำ" เนื่องจากกฎหมายระบุให้จ่ายแก่สมาชิกแล้ว การให้ความช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่อื่นๆ ที่สหกรณ์จัดให้ล้วนแต่เป็นสวัสดิการตามความหมายนี้ก็คงพอจะอนุมานได้นะครับ

ดังนั้นการจัดตั้ง สอ.มก. และการให้ความช่วยเหลือสมาชิกด้านความเป็นอยู่ต่างๆ จึงเป็น "สวัสดิการ" ตามความหมายของพจนานุกรมดังกล่าวทั้งสองฉบับ

พัฒนาการของสวัสดิการ สอ.มก.

ผลการดำเนินการปีแรก สอ.มก. ได้กำไรสุทธิ 9,904.42 บาท ที่ประชุมใหญ่ได้จัดสรรเป็น**ทุนสำรอง**ตามข้อบังคับเป็นเงิน 99.04 บาท ในปีต่อๆ มาได้มีการจัดสรรเป็น**ทุนสาธารณประโยชน์**เพิ่มขึ้นอีก

ปี **2515** สอ.มก. ได้เริ่มออกระเบียบการใช้ทุนสาธารณประโยชน์จ่ายเพื่อการศึกษา เพื่อสาธารณประโยชน์และเพื่อการกุศล โดยทุนอุดหนุนการศึกษาบุตรสมาชิกที่จัดสรรครั้งแรกมีเพียง 40 ทุน ทุนละ 500 บาท

ปี **2519** ได้เริ่มกำหนดระเบียบว่าด้วยการใช้ทุนสาธารณประโยชน์เพื่อการสงเคราะห์เกี่ยวกับการศพของสมาชิกหรือคู่สมรส โดยระเบียบนี้กรรมการต้องนำพวงหรีดและเงินสงเคราะห์ดังกล่าวไปร่วมงานศพของสมาชิกถึงแก่กรรม ทำให้พบอยู่เสมอว่าครอบครัวของสมาชิกโดยเฉพาะที่เป็นข้าราชการผู้น้อยหรือลูกจ้างประจำ ไม่มีเงินในการจัดการบำเพ็ญกุศล ทำให้ระเบียบนี้ถูกปรับปรุงในปี **2523, 2533, 2541** และ **2542** เป็นการปรับเงินสงเคราะห์ให้มากและครอบคลุมขึ้นโดยยอดเงินสงเคราะห์สูงสุดอยู่ที่ 60,000 บาท หากถึงแก่กรรมเมื่อมีอายุสมาชิกมากกว่า 25 ปี และลดหลั่นลงมา

อาจารย์อาบ นาคะจัด สมาชิกหมายเลข 77 ผู้ร่วมก่อตั้ง สอ.มก. ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าเงินสงเคราะห์เมื่อถึงแก่กรรมนี้จะมีประโยชน์มากขึ้นถ้าสมาชิกได้มีโอกาส **"ใช้ก่อนตาย"** ดังนั้นในเวลาต่อมา สวัสดิการ "เงินตาย" นี้จึงได้ถูกแบ่งเป็น สองครึ่ง ครึ่งแรกจ่ายให้แก่สมาชิกในวันเกษียณ ครึ่งหลังจ่ายให้ทายาทหลังจากสมาชิกถึงแก่กรรม

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 11 เดือนธันวาคม 2551

เงินตายครึ่งหลังนี้ในคราวปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการใช้ทุนสวัสดิการแก่สมาชิก พ.ศ. **2548** ได้เปลี่ยนวิธีจ่ายเงินใหม่เป็นการทยอยจ่ายให้สมาชิกทุกปีเป็นเวลา 15 ปี หากสมาชิกถึงแก่กรรมก่อน 15 ปี ส่วนที่เหลือตามสิทธิทั้งหมดจะมอบให้ทายาท

แม้จะมีระเบียบว่าด้วยการใช้ทุนสาธารณประโยชน์เพื่อสงเคราะห์สมาชิกและครอบครัวแล้วก็ตามแต่จำนวนเงินช่วยเหลือยังไม่มากพอ ดังนั้นในปี **2530** คณะกรรมการจึงกำหนด ระเบียบว่าด้วยเงินสงเคราะห์เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม เป็นระเบียบที่เปิดโอกาสให้สมาชิก สอ.มก. ที่สมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการนี้ได้ร่วมกันบริจาคเงินทำบุญช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในโครงการเมื่อถึงแก่กรรมศพละ 10 บาท ต่อมาได้ปรับเพิ่มเป็น 20 บาท ในเดือนตุลาคม **2533** และ 30 บาทตั้งแต่มกราคม **2539** เป็นต้นมา

ปี **2526** เริ่มมีทุนเรียนดี 20 ทุน แต่ขาดหายไป 3 ปี ตั้งแต่ปี **2530** จึงได้มีระเบียบทุนสาธารณประโยชน์ว่าด้วยทุนเรียนดีเพิ่มขึ้น

ตั้งแต่ปี **2534** สอ.มก. ได้ตั้ง**งบประมาณซื้อประกันอุบัติเหตุให้กับสมาชิกทุกคน** หากเสียชีวิตจากอุบัติเหตุถ้าไม่มีหนี้สินกับ สอ.มก. ทายาทจะได้รับเงิน 100,000 บาทจากบริษัทประกันผ่าน สอ.มก. วงเงินนี้ได้ปรับเป็น 200,000 บาท/ราย ตั้งแต่ปี **2550** เป็นต้นมา (เบี้ยประกัน 60 บาท/100,000)

1 พฤศจิกายน **2534** เป็นวันเริ่มโครงการ **ประกันชีวิตกลุ่ม** เพื่อเอื้ออำนวยให้สมาชิกและครอบครัวมีหลักประกันทางการเงินที่ดีขึ้น และเพื่อเป็นการลดภาระของครอบครัวกรณีสมาชิกที่กู้เงินเสียชีวิตก่อน สอ.มก. จึงได้กำหนดเป็นเงื่อนไขในการกู้เงินตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไปต้องทำประกันชีวิตหมู่ในวงเงินที่กู้แต่สูงสุดไม่เกิน 1,000,000 บาท (วงเงินสูงสุดที่บริษัทยอมรับประกัน) เพราะ**ข้อเด่นของโครงการนี้คือการเสียชีวิตโดยธรรมชาติของผู้เอาประกันทุกกรณี เคลมประกันได้** สำหรับสมาชิกที่ไม่กู้ก็สามารถทำประกันกลุ่มได้สูงสุดไม่เกิน 500,000 บาท ในปี **2552** อายุผู้เอาประกันจะยืดออกไปจนถึง 75 ปี เบี้ยประกันต่อวงเงินประกัน 100,000 บาทลดลงเหลือ 330 บาท คู่สมรสของสมาชิกก็สามารถทำประกันชีวิตกลุ่มได้ รายละเอียดกรุณาสอบถามฝ่ายจัดการนะครับ

มกราคม **2538** เริ่มจ่ายสวัสดิการผู้ป่วยใน คลอดบุตร และ แต่งงาน กรณีละ 500 บาท

เมษายน **2548** ได้มีการออกระเบียบว่าด้วยการใช้ทุนสวัสดิการให้แก่สมาชิก ว่าด้วยการใช้ทุนสาธารณประโยชน์ให้แก่สมาชิก (จำแนกประเภทของทุนสาธารณประโยชน์) และว่าด้วยการใช้ทุนสาธารณประโยชน์ประเภทการศึกษาโดยทั่วไป ทำให้สวัสดิการ สอ.มก. เป็นระบบและเป็นคุณกับสมาชิกมากขึ้น

ธันวาคม **2551** สอ.มก. จะเริ่มเปิดโครงการ **ประกันสุขภาพกลุ่ม** เพื่อเป็นหลักประกันทางด้านสุขภาพให้กับสมาชิกและครอบครัว สมาชิกโดยเฉพาะที่เป็นพนักงานควรจะให้ความสนใจนะครับ ค่าธรรมเนียมและเงื่อนไขต่างๆ สอบถามได้จากฝ่ายจัดการครับ

ในช่วง 45 ปีแรกของ สอ.มก. “เครื่องมือ” **ที่ใช้ในการดำเนินการที่เกี่ยวเนื่องกับสวัสดิการส่วนใหญ่จะเป็น** “มติ” **ของคณะกรรมการดำเนินการ**

นี่คือภาพกว้างๆ ว่าด้วยความเป็นมาของสวัสดิการ สอ.มก. ครับ

สวัสดิการ สอ.มก.....ที่มา และ เป้าหมาย (2)*

ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ (2210)

แนวคิดพื้นฐานของระเบียบว่าด้วยการใช้ทุนสวัสดิการให้แก่สมาชิก พ.ศ. 2548

"จะต้องไม่เป็นภาระในอนาคต มีการเติบโตควบคู่กับองค์กรอย่างมั่นคง สมาชิกต้องมีส่วนร่วม และสามารถจูงใจให้สมาชิกออมหุ้นได้นานขึ้น" เป็นแนวคิดในการสร้าง "สวัสดิการ สอ.มก." ที่สรุปได้จากการระดมความคิดคณะกรรมการตลอดทั้งปี 2547

ข้อบังคับกำหนดให้ต้องจัดสรรเป็น "ทุนสำรอง" ไม่น้อยกว่า 10% ของกำไรสุทธิก่อนที่จะจัดสรรเป็นอย่างอื่นทั้งยังขมวดไว้ว่าหากยังมีเหลือจากการจัดสรรหรือมีผู้บริจาคทรัพย์สินให้โดยมิได้ระบุว่าให้ใช้เพื่อการใดโดยเฉพาะรวมทั้งจำนวนเงินซึ่งสหกรณ์พึงจ่ายแก่บุคคลใดก็ตาม ถ้าหมดอายุความก็ให้สมทบเป็นทุนสำรองทั้งสิ้น เพราะเป็นการยอมรับโดยทั่วไปว่า "ทุนสำรอง" ยิ่งมาก ความมั่นคงขององค์กรยิ่งสูง

ด้วยแนวคิดที่ว่า ทุนสำรองจะโตได้เร็วขึ้น ถ้า **"โตแล้วจ่าย"** ดังนั้นเมื่อพิจารณาทุนสำรองในขณะนั้นพบว่ามากพอที่จะปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมจากสูงสุด 60,000 บาท เป็น 90,000 บาท [อายุหุ้น (30 ปี) x 3,000]ได้ ก็ปรับทันที การ "โตแล้วจ่าย" ของทุนสำรองจะเห็นได้ชัดอีกในสวัสดิการวันเกิดซึ่งเริ่มที่ 200 บาทสำหรับสมาชิกปีแรก ปีต่อไปเพิ่มปีละ 20 บาท อัตราเพิ่มนี้ใช้อยู่ 2 ปี และถูกปรับเพิ่มใหม่ในปี 2550 เป็นอัตราเพิ่มปีที่ 2-15 ปีละ 25 บาท และ 35 , 45, 55 บาททุกๆ 15 ปีถัดไป

การปรับสวัสดิการให้เพิ่มขึ้น **"ตามหลัง"** การเติบโตของ "ทุนสำรอง" เป็นสิ่งที่ได้ด้วยกันทั้ง สอ.มก. และสมาชิก เป็นแรงจูงใจหนึ่งที่ทำให้ทุนสำรอง **"โตเร็วขึ้น"** และเป็นสิ่งที่จะทำให้ "สวัสดิการ สอ.มก." เติบโตควบคู่กับองค์กรอย่างมั่นคง

การคิดระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสำหรับรับสวัสดิการนั้น มี 2 แบบ แบบแรกคิดเวลาตั้งแต่ สอ.มก. ได้รับค่าหุ้นแรกของการเป็นสมาชิกแต่จะได้รับสวัสดิการต่อเมื่อผ่านรอบบัญชีก่อน จุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกแรกเข้า **"มีส่วนร่วม"** ในทุนสำรองที่จะได้รับการจัดสรรประจำปีนั้นๆ ก่อน ถึงจะเริ่มได้รับ **"สวัสดิการวันเกิด"** เป็นปีแรก

แบบที่สองเอาเวลาในการส่งหุ้น (อายุหุ้น) มาใช้ในการคำนวณสวัสดิการที่จะได้รับ ครั้งแรกกำหนดอายุหุ้นสูงสุดไว้ที่ 30 ปี หยุดส่งหุ้น อายุหุ้นหยุดนับ อายุหุ้นจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกออมในรูปหุ้นมากกว่า 15 ปี ที่ข้อบังคับกำหนดไว้ อายุหุ้นนี้ใช้คำนวณสวัสดิการ 9 ใน 10 ประเภทของสวัสดิการ สอ.มก.

เกษียณแล้วไม่มีหนี้กับ สอ.มก. สามารถส่งหุ้นเดือนละ 100 บาทได้ เพื่อเป็นตัวอย่างให้ลูกหลานได้เห็นว่า **ปู่-ย่า ตา-ยาย หรือ ลุง-ป้า น้า-อา แม้เกษียณแล้วก็ยังไม่หยุดออม** กรณีมีความจำเป็นสามารถกู้ได้ 90% ของหุ้น ระยะเวลาส่งคืน 300 งวด หากกู้ 50% ของหุ้น เงินปันผลที่ได้สามารถส่งได้ทั้งต้นและดอกเบี้ย (พูดให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือหุ้นที่ออมไว้ เมื่อเกษียณสามารถเอาออกมาใช้ได้ครึ่งหนึ่ง โดยใช้เงินปันผลที่ได้รับแต่ละปีผ่อน 300 งวด หากเป็นอะไรไป หักลบกลบหนี้แล้ว ทายาทจะได้หุ้นที่เหลือไม่น้อยกว่าครึ่งครับ)

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 12 เดือนมกราคม 2552

ระเบียบว่าด้วยการใช้ทุนสวัสดิการให้แก่สมาชิก พ.ศ. 2548 ประกอบด้วยสวัสดิการต่างๆ 10 ประเภท สวัสดิการหลักที่สมาชิกทุกคนจะได้รับมี 3 ประเภทคือ สวัสดิการวันเกิด สวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และสวัสดิการครองชีพ อีก 7 ประเภทสมาชิกจะได้รับตามเงื่อนไขคือ เงินขวัญถุงกรณีเกษียณอายุราชการ เงินสงเคราะห์เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม เงินช่วยเหลือกรณีบุคคลในครอบครัวสมาชิกถึงแก่กรรม เงินช่วยเหลือสมาชิกด้วยเหตุเจ็บป่วย เงินช่วยเหลือค่าคลอดบุตร สวัสดิการของสมาชิกที่เป็นโสด และสวัสดิการสมรส

สวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และสวัสดิการครองชีพ รวมกันปัจจุบันจะได้รับสูงสุดที่ 90,000 บาท [คำนวณจากอายุหุ้น (สูงสุดไม่เกิน 30) x 3,000] เงินที่สมาชิกได้รับครึ่งหนึ่ง (อายุหุ้นฯ x 3,000/2) ณ วันเกษียณฯ เรียกว่าเงินเสริมสร้างฯ หลังจากนั้นในปีถัดไปจะได้รับสวัสดิการครองชีพ (อายุหุ้นฯ x 100) ติดต่อกันเป็นเวลา 15 ปี

ก่อนออกระเบียบสวัสดิการฯนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าสวัสดิการต่างๆ นั้นจะมีแหล่งจ่ายที่แน่นอน สอ.มก. จึงขอจดทะเบียนข้อบังคับเพิ่มในข้อ 65 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีว่า 65(8) “เป็นทุนสวัสดิการหรือการสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัวไม่เกินร้อยละยี่สิบของกำไรสุทธิ” ซึ่งนายทะเบียนได้รับจดเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2548

สวัสดิการ สอ.มก. เป็นสิ่งที่ “สร้างด้วยมือ” ของสมาชิกทุกคน ไม่ได้ “ลอยมา” จากใครคนใดคนหนึ่งหรอกครับ

สวัสดิการ สอ.มก.....ที่มา และ เป้าหมาย (3)*

ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ (2210)

แหล่งทุนสวัสดิการ

แหล่งทุนสวัสดิการ สอ.มก. ทุกประเภทเป็นผลลัพธ์มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีตามข้อบังคับ สอ.มก. ข้อ 65 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ซึ่งที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ตามที่แสดงในรูปที่ 1

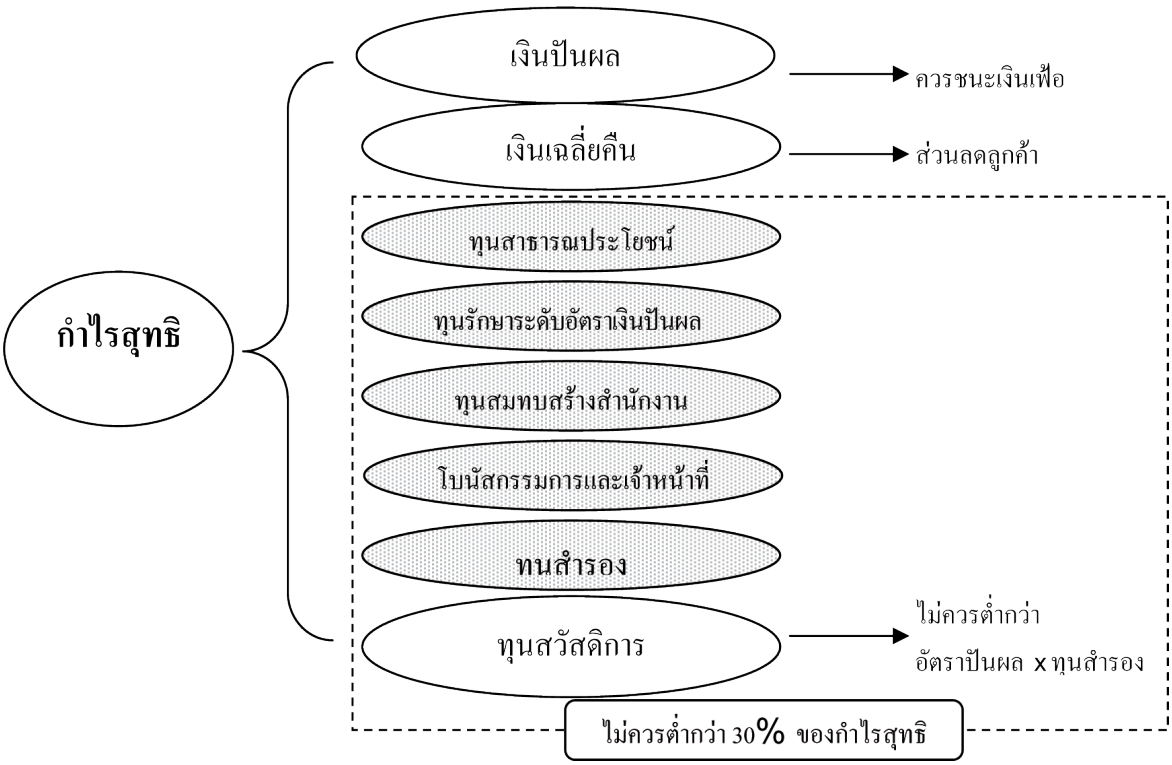

รูปที่ 1 การจัดสรรกำไรสุทธิตามข้อบังคับ สอ.มก.

หากสหกรณ์ไม่ได้รับการยกเว้นภาษีตามประมวลรัษฎากรจะต้องเสียภาษีรายได้นิติบุคคล 30% ดังนั้น กำไรที่นำมาจ่ายเป็นเงินปันผล และเงินเฉลี่ยคืนจึงไม่ควรเกิน 70% ของกำไรสุทธิ โดยอัตราเงินปันผลถ้าเป็นไปได้ควรชนะเงินเฟ้อ สำหรับเงินเฉลี่ยคืนน่าจะพิจารณาในแง่ ส่วนลดลูกค้าที่เหมาะสมและเป็นธรรม

กำไรสุทธิไม่ควรต่ำกว่า 30% จัดสรรเป็น ทุนสาธารณประโยชน์ ทุนรักษาระดับอัตราปันผล ทุนสมทบสร้างสำนักงาน โบนัสกรรมการและเจ้าหน้าที่ ทุนสำรอง และทุนสวัสดิการ สัดส่วนให้อยู่ในดุลยพินิจและนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการ ยกเว้น **ส่วนที่จัดสรรเข้าทุนสวัสดิการนั้นไม่ควรต่ำกว่า อัตราปันผล x ทุนสำรองที่มีในปีนั้น**

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2552

นี่เป็นแนวคิดที่เสนอมาเพื่อให้สมาชิกได้ “ช่วยกันถก” **เพื่อหาหลักประกันที่ดีว่าสวัสดิการ สอ.มก. จะเติบโตอย่างมั่นคง เพื่อสมาชิกทุกคนบนหลักการ** “ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” **ซึ่งเป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งของสหกรณ์**

ช่วยกัน “ถก” **หน่อยนะครับ ยิ่งมากความเห็น หลากมุมมอง ยิ่งเป็นคุณต่อสมาชิก สอ.มก.** เพราะจะเกิด**ความชอบธรรม** ระหว่างเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน เกิด **ความสมดุล** ระหว่าง ทุนสาธารณประโยชน์ ทุนรักษาระดับอัตราปันผล ทุนสมทบสร้างสำนักงาน โบนัสกรรมการและเจ้าหน้าที่ ทุนสำรองและทุนสวัสดิการ ครับ

สวัสดิการ สอ.มก.....ที่มา และ เป้าหมาย (4)*

ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ (2210)

เป้าหมายของสวัสดิการ สอ.มก.

หากกองทุนสวัสดิการได้รับจัดสรรตามที่เสนอไว้ คือ **อัตราปันผล x ทุนสำรอง** ทุนสวัสดิการจะโตขึ้นทุกปีตามการเพิ่มขึ้นของทุนสำรอง เท่าที่คำนวณดู ทุกๆ 100 ล้านบาทของทุนสำรองที่เพิ่มขึ้น สามารถปรับอัตราเพิ่มของสวัสดิการวันเกิดได้ หากมีมากพอสามารถเพิ่มอายุหุ้นสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณสวัสดิการจาก 30 ปี เป็น 35 ปีได้ ซึ่งหมายถึงยอดเงินเสริมสร้างบวกเงินครองชีพจะเพิ่มจาก 90,000 บาท (30 x 3,000) เป็น 105,000 บาท (35 x 3,000) ในระยะยาวตัวคูณ 3,000 ก็สามารถเปลี่ยนได้หากทุนสำรองเพิ่มถึงระดับหนึ่ง

เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิก สอ.มก. จำแนกตามการถือหุ้น ณ สิ้นปี 2550 ตามรูปที่ 2 พบว่า มีสมาชิกทั้งหมด 6,171 คน แบ่งเป็นสมาชิกที่ยังทำงาน 4,907 คน สมาชิกที่เกษียณแล้ว 1,264 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่รับบำนาญ 652 คน และรับบำเหน็จ 612 คน ถ้าอัตราปันผล 6% หุ้น 300,000 บาท จะได้รับเงินปันผล 18,000 บาท เฉลี่ยแล้วเดือนละ 1,500 บาท คิดเป็นวันจะได้ 50 บาท/วัน สำหรับหุ้น 600,000 บาท จะได้เงินปันผลเพิ่ม 2 เท่า ดังนั้นสมาชิกที่เกษียณแล้ว 725 คน (230+495) จะได้รับเงินปันผลจาก สอ.มก. สูงสุดไม่เกิน 50 บาท/วัน เนื่องจากมีหุ้นสูงสุดไม่เกิน 300,000 บาท สมาชิก 253 คน (202+51) จะได้รับสูงสุดไม่เกิน 100 บาท/วัน และสมาชิก 286 คน (220+66) มีรายรับจาก สอ.มก. ในรูปเงินปันผลมากกว่า 100 บาท/วัน

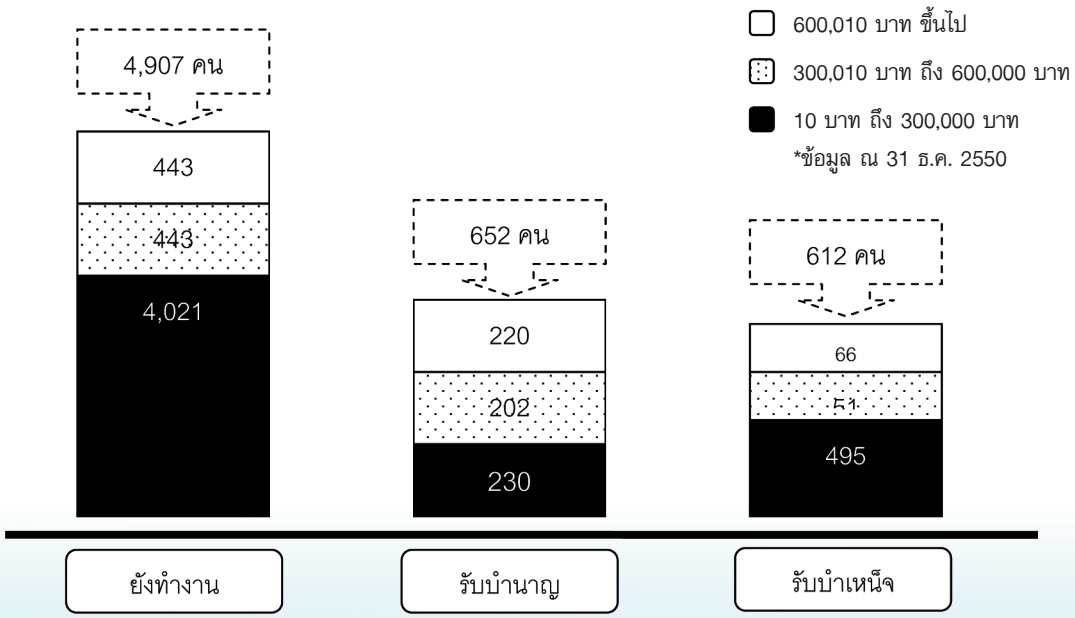

รูปที่ 2 จำนวนสมาชิก สอ.มก. จำแนกตามหุ้น

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม 2552

การที่สมาชิกเกษียณออมหุ้นได้น้อย สาเหตุส่วนหนึ่งมาจาก สอ.มก. เพราะเริ่มแรกให้ออมหุ้นไม่มาก ช่วงต่ำสุด-สูงสุดในปี 2502 คือ 20-100 บาท ปรับเป็น 40-300, 50-300, 100-600,100-1,500, 200-1,500, และ 300-2,500 ในปี 2523, 2526, 2532, 2535, 2542 และ 2547 ตามลำดับ อีกสาเหตุหนึ่งอาจมาจากไม่ได้ตั้งเป้าหมายว่าหลังเกษียณควรจะมีปันผลจากหุ้นที่ออมไว้เท่าไหร่ จึงจะทำให้มีชีวิตอยู่ได้ตามควร เลยไม่ได้ “ขับเคลื่อน” การออมของตัวเองในขณะที่ยังทำงานอยู่ (สำหรับสมาชิกที่ยังทำงานอยู่ สามารถทดสอบความอัศจรรย์ของการออมเพิ่มวันละหนึ่งบาททุกปีได้ที่ www.coop.ku.ac.th โปรแกรม การคำนวณเงินออมจากการสะสมหุ้น)

ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน แม้จะมีบำนาญ หากบำนาญน้อยและไม่มีรายได้อื่น ปันผลที่ได้รับจาก สอ.มก. ต่ำกว่าวันละ 100 บาท ก็อยู่ยากเหมือนกัน

เป็นไปได้ไหมครับที่จะพัฒนาให้ **“สวัสดิการวันเกิด” และ “สวัสดิการครองชีพ”** เป็น **“บำนาญสูงอายุ”** สำหรับสมาชิก?

ถ้าตั้ง “เป้าหมาย” **ใน 10 ปีข้างหน้า ว่า** สวัสดิการวันเกิด **ณ วันเกษียณควรจะ 5,000 บาท และ** สวัสดิการครองชีพ**ควรจะ 6,000 บาท/ปี ต้องมา “ช่วยกันถก” หาแนวทางการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีที่เหมาะสมเพื่อวางแผนสร้าง “บำนาญสูงอายุ”แล้วละครับ**

จะถึงเป้าหมายหรือไม่ ช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนครับ

การพัฒนา “สวัสดิการหลัก สอ.มก.” เป็น “บำนาญสูงอายุ” : เพ้อฝัน หรือ เป็นไปได้? (1)*

ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ (2210)

การพัฒนาคุณภาพสวัสดิการหลัก สอ.มก. เพื่อให้ชีวิตหลังเกษียณของสมาชิกดีขึ้นนั้นเป็นไปได้ทั้งความเพ้อฝันและสามารถเกิดขึ้นได้จริง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจและการถือปฏิบัติของมวลสมาชิกเกี่ยวกับหลักการสำคัญของสหกรณ์คือ **“การช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”**

หากการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวของสมาชิกมีจำนวนน้อยและระดับความเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ ก็เป็นเรื่องเพ้อฝันที่จะพูดถึงเรื่องการพัฒนาคุณภาพของสวัสดิการหลัก ในทางตรงกันข้าม หากสมาชิกแต่ละคนจัดการออมหุ้นได้ตามศักยภาพ และส่วนใหญ่เข้าใจในการใช้ขบวนการสหกรณ์ “ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” การสร้าง “บำนาญสูงอายุ” ผ่านสวัสดิการหลักก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้จริง

ประเด็นอยู่ที่ว่า สอ.มก. จะทำให้สมาชิกหรือผู้สนใจจะสมัครเป็นสมาชิกเข้าใจนัยยะของ **“การช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”** ให้ตรงกันเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเข้าไปหาเป้าหมายเดียวกันได้อย่างไร?

สวัสดิการที่ สอ.มก. พัฒนาขึ้นมาให้มวลสมาชิกแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือสวัสดิการหลัก และสวัสดิการเสริม สวัสดิการหลักเป็นสวัสดิการที่สมาชิกทุกคนได้รับ สำหรับสวัสดิการเสริมนั้นสมาชิกจะได้รับตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น (ข่าว สอ.มก. เดือน ม.ค. 2552)

สมาชิกจะได้รับสวัสดิการหลักใน 2 รูปแบบ แบบแรกรับทุกปีผ่านสวัสดิการวันเกิดซึ่งจะเพิ่มขึ้นทุกปีตามอายุการเป็นสมาชิก (รายละเอียดของอัตราเงินวันเกิดโปรดดูในข่าว สอ.มก. เดือน ก.พ. 2552 นะครับ) อีกแบบหนึ่งรับตอนเกษียณและอีก 15 ปีติดต่อกันหลังเกษียณ การคำนวณสวัสดิการแบบหลังนี้ใช้อายุหุ้น (สูงสุดไม่เกิน 35 ปี) คูณ 3,000 บาท ตอนเกษียณรับไปครึ่งหนึ่ง ครึ่งที่เหลือ ใช้อายุหุ้น (สูงสุดไม่เกิน 35 ปี) คูณ 100 บาท รับในปีถัดไปทุกปีนาน 15 ปี

เพื่อให้เห็นภาพชัด ถ้าอายุหุ้น ณ วันเกษียณไม่น้อยกว่า 35 ปี จะได้รับเงินครึ่งแรก ซึ่งเรียกว่าสวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต 52,500 บาท [(35 x 3,000)/2] ปีถัดไปจะได้รับสวัสดิการครองชีพ 3,500 บาท [35 x 100] ซึ่งจะโอนให้สมาชิกพร้อมเงินวันเกิด อีก 2,155 บาท(ถ้าอายุการเป็นสมาชิก 35 ปี) รวมกันเท่ากับ 5,655 บาท เนื่องจากเงินวันเกิดเพิ่มขึ้นทุกปีดังนั้นยอดเงินรวมที่สมาชิกเกษียณได้รับจาก สอ.มก. จะเพิ่มขึ้นทุกปี ในอัตราปัจจุบันเงินวันเกิดสำหรับสมาชิกที่มีอายุการเป็นสมาชิก 51 ปีอยู่ที่ 4,305 บาท ดังนั้นยอดรวมสูงสุดในปีนี้ที่สมาชิกเกษียณจะได้รับจะเท่ากับ 7,805 บาท

ถ้าในปีที่เกษียณอายุหุ้นและอายุสมาชิกเท่ากันที่ 35 ปี สวัสดิการหลังเกษียณที่สมาชิกได้รับจาก สอ.มก. ต่อปีจะอยู่ระหว่าง 5,655-7,805 บาท เฉลี่ย 470-650 บาทต่อเดือน หรือประมาณ 15-21 บาทต่อวัน

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 9 เดือนตุลาคม 2552

โดยที่สหกรณ์เป็น “นิติบุคคลเปิด” ผู้ที่เห็นชอบกับวัตถุประสงค์และมีคุณสมบัติตามที่สหกรณ์กำหนด สามารถสมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้ ดังนั้นสมาชิก สอ.มก. โดยพื้นฐานจึงมีความแตกต่างกันทั้งฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะในการจัดเรื่องเงิน หลังเกษียณสมาชิกส่วนหนึ่งอาจจะออมหุ้นได้น้อย กอร์ปกับรายจ่ายด้านสุขภาพของคนหลังเกษียณจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก สวัสดิการหลักที่สมาชิกได้รับจาก สอ.มก. ในปัจจุบันดูจะน้อยไปนิด

ปรับสวัสดิการหลักให้มากขึ้นได้ไหม? เพื่อเป็นหลักประกันว่าชีวิตหลังเกษียณของสมาชิกจะได้ดีขึ้นบ้าง

เป็นประเด็นที่ต้องการความเห็นจากสมาชิก สอ.มก. ทุกท่านครับ

การพัฒนา “สวัสดิการหลัก สอ.มก.” เป็น “บำนาญสูงอายุ” : เพ้อฝัน หรือ เป็นไปได้? (2)*

ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ (2210)

ข้อมูล สอ.มก. ณ 31 ธันวาคม 2551 นั้น มีสมาชิก 6,541 คน ทุนเรือนหุ้นมีประมาณ 2,997 ล้านบาท ถ้านำมาเฉลี่ยสมาชิกหนึ่งคนจะมีหุ้นประมาณ 458,000 บาท หากนำข้อมูลของสมาชิกแต่ละคนดังกล่าวมาดูการกระจายตัวของการถือหุ้นจะเห็นได้ดังภาพข้างล่างนี้ครับ

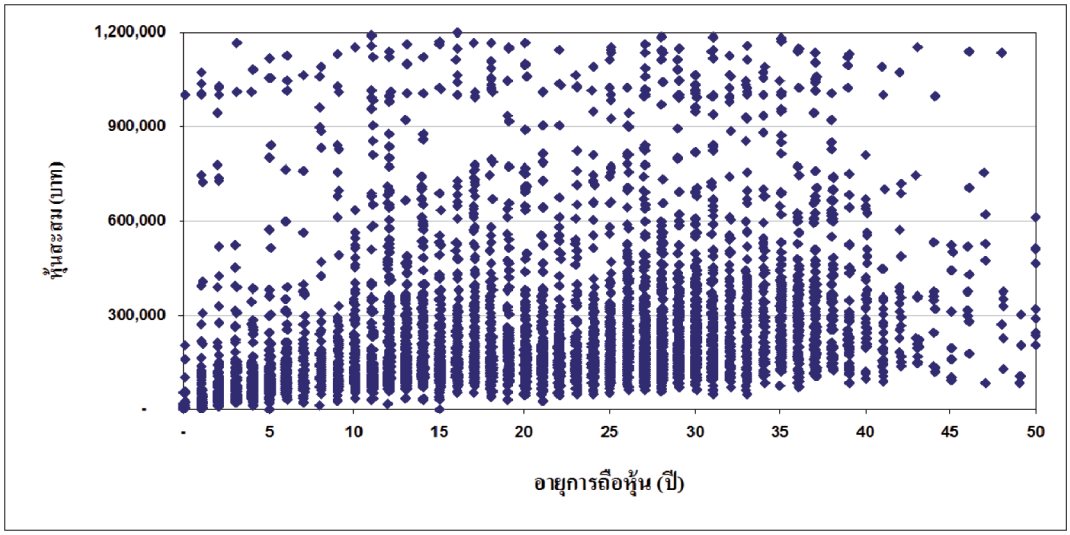

ภาพนี้อย่างน้อยบอกเราสามประเด็นคือ หนึ่งสมาชิก สอ.มก. ส่วนใหญ่มีหุ้นต่ำกว่า 300,000 บาท สองหุ้นของสมาชิกสูงวัยส่วนมากยังอยู่ในระดับที่ต่ำและสามสมาชิกส่วนหนึ่งมีแนวโน้มการออมหุ้นที่ดีขึ้น

เมื่อนำจำนวนสมาชิกมาจำแนกออกตามสถานะและการถือหุ้นดังแสดงในตาราง จะทำให้เห็นภาพการออมชัดเจนขึ้น

มูลค่าหุ้น (บาท)	สถานะของสมาชิก (คน)			**รวม (คน)**
	ยังทำงาน	รับบำนาญ	รับบำเหน็จ	
10 – 300,000	4,112	240	534	**4,886**
300,010 – 600,000	509	236	50	**795**
600,010 ขึ้นไป	490	291	79	**860**
รวม	**5,111**	**767**	**663**	**6,541**

จากตารางจะเห็นว่าสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 4,886 คน มีหุ้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 10 เดือนพฤศจิกายน 2552

สมาชิกที่เกษียณทั้งหมด 1,430 คน มีหุ้นต่ำกว่า 300,000 บาท 774 คน [54%ของคนเกษียณ (774/1430)] ที่มากกว่า 300,000 แต่ไม่เกิน 600,000 บาท มี 20% (286/1430) ที่เหลือ 26% (370/1430) มีหุ้นมากกว่า 600,000 บาท หากปันผล 6% สมาชิกจำนวน 54% จะได้รับเงินปันผลสูงสุดไม่เกินวันละ 50 บาท สมาชิกจำนวน 20% ได้ไม่เกินวันละ 100 บาท และมีสมาชิกเพียง 26% เท่านั้นที่มีรายได้ในรูปเงินปันผลจาก สอ.มก. มากกว่า 100 บาทต่อวัน

ตัวเลขข้างบนคือ “บำนาญ” ที่สมาชิกเกษียณ “สร้างขึ้น” จากการออมหุ้นด้วยตนเอง

แม้รวมกับสวัสดิการที่จะได้รับจาก สอ.มก. ประมาณ 15-21 บาทต่อวัน (ข่าว สอ.มก. พ.ย. 2552) ก็ไม่น่าจะทำให้ชีวิตหลังเกษียณดีขึ้นมากนัก

คุณูปการสำคัญอย่างหนึ่งของสมาชิกเกษียณคือการสร้าง สะสมทุนสำรองเป็นระยะเวลานานตั้งแต่เริ่มเป็นสมาชิกจนกระทั่งเกษียณ กว่าครึ่ง [57% (809/1430)] มีส่วนในการสร้างสมทุนสำรอง 31-50 ปี

สมาชิกเกษียณซึ่งมีสัดส่วนประมาณ 22% (1430/6541) ของมวลสมาชิก เพิ่งได้ประโยชน์จากทุนสำรองในรูปของสวัสดิการหลักเมื่อ 5 ปีที่ผ่านไป

การปรับสวัสดิการหลักให้มากขึ้น นอกจากจะเป็นการ “แทนคุณ” สมาชิกเกษียณแล้วยังเป็นการทำให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกทุกคนดีขึ้นด้วย

แต่การปรับสวัสดิการหลักโดยไม่ปรับอัตราเติบโตของทุนสำรองด้วยนั้น... เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้นะครับ เพราะคุณภาพของสวัสดิการหลักขึ้นอยู่กับการเติบโตของทุนสำรอง

ทุนสำรองยิ่งโตเร็ว สวัสดิการหลักก็จะโตไว.....ตามไปติดๆ ครับ

การพัฒนา “สวัสดิการหลัก สอ.มก.” เป็น “บำนาญสูงอายุ” : เพ้อฝัน หรือ เป็นไปได้? (3)*

ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ (2210)

การคำนวณเงินสวัสดิการที่จะได้รับจาก สอ.มก. นั้นมีทั้งประเภทที่กำหนดและไม่กำหนดเพดานสูงสุดของการเป็นสมาชิกเอาไว้ **สวัสดิการวันเกิด** ซึ่งเป็นหนึ่งในสวัสดิการหลักไม่ได้กำหนดเพดานอายุการเป็นสมาชิกแต่ **เงินสวัสดิการที่ได้รับจะถูกกำหนดด้วย “ขั้นวิ่ง” ในแต่ละปี** (ข่าว สอ.มก. ก.พ. 2552) สวัสดิการหลักที่เหลือมีเพดานของ “อายุหุ้น” มากำหนดเงินสวัสดิการที่จะได้รับเอาไว้

สิทธิ์ในการได้**รับสวัสดิการวันเกิดครั้งแรก** จะเกิดขึ้นหลังจากผ่านรอบบัญชีในปีที่สมัครเป็นสมาชิกแล้ว เพราะ**มีส่วนในการสร้าง “ทุนสำรอง”** ที่เกิดขึ้นในปีนั้น สมาชิกจะได้รับสวัสดิการวันเกิดปีแรก 200 บาท ซึ่งจะเพิ่มขึ้นทุกปีตาม **“อายุของการเป็นสมาชิก”** และจะได้รับสวัสดิการนี้ตลอดอายุขัยไม่ว่าจะส่งหุ้นต่อหลังจากที่ส่งครบ 15 ปีตามข้อบังคับแล้วหรือไม่ก็ตาม แต่เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกออมหุ้นตลอดอายุขัย สอ.มก. จึงใช้ **“อายุหุ้น”** มาคำนวณสวัสดิการหลักอีกประเภทหนึ่งที่จะได้รับในปีที่เกษียณและรับติดต่อกันอีก 15 ปีหลังเกษียณ อายุหุ้นที่ใช้ปัจจุบันกำหนดเพดานไว้ที่ 35 ปี ซึ่งเป็นไปศักยภาพของ “ทุนสำรอง” ที่มีอยู่

มี 2 คำถามเกิดขึ้นว่า “ขั้นวิ่ง” **ของสวัสดิการวันเกิดนั้นจะ** “ปรับขึ้น” **ได้ไหม? และ** “อายุหุ้น” **จะ** “ปลายเปิด” **ไม่มีเพดานได้หรือไม่?**

มีหนึ่งคำตอบสำหรับสองคำถามดังกล่าวคือ “ได้” แต่จะเกิดขึ้นช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของที่ประชุมใหญ่ ซึ่งแนวคิดในการจัดสรรกำไรสุทธิฯ ของ สอ.มก. เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการนั้นได้นำเสนอไว้ในข่าว สอ.มก. ฉบับเดือน ก.พ. 2552 แล้วครับ

ถ้าอายุหุ้นไม่มีเพดาน สวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตจะปรับจากเพดาน 52,500 บาท [(35 x 3,000)/2] เป็น 76,500 บาท [(51 x 3,000]/2] และสวัสดิการครองชีพจะปรับจาก 3,500 บาท (35 x 100) เป็น 5,100 บาท (51 x 100) (ข่าว สอ.มก. ต.ค. 2552) การ “ขยายอายุหุ้น” และ “เพิ่มขั้นวิ่ง” ของสวัสดิการวันเกิดจะทำตามหลังการเติบโตของ “ทุนสำรอง” ซึ่งได้รับจัดสรรจากที่ประชุมใหญ่เป็นประจำทุกปี ถ้าทุนสำรองได้รับการจัดสรรมากการเพิ่มขั้นวิ่งและเปิดปลายอายุหุ้นก็จะทำได้เร็วขึ้น

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีที่เป็นธรรม ไม่เอาเปรียบสังคม และไม่ผิดธรรมชาติ จะทำให้พัฒนาการของระบบสวัสดิการ สอ.มก. เป็นไปอย่างก้าวหน้า มั่นคง และเป็นคุณกับสมาชิกทุกคน

สมาชิก สอ.มก. ประมาณร้อยละ 60 เป็นลูกหนี้เงินกู้ของ สอ.มก. ในขณะที่ร้อยละ 40 ที่เหลือไม่ได้ขอสินเชื่อเลย การจัดสรรให้ “เจ้าของ” ในรูปของเงินปันผล และให้ “ลูกค้า” ในรูปของเงินเฉลี่ยคืน ควรได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ไม่เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กู้ไปใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่ายเพราะเสียดอกเบี้ยสุทธิที่ต่ำกว่าท้องตลาดมากเกินไป

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 11 เดือนธันวาคม 2552

ในภาวะเศรษฐกิจปกติ หาก สอ.มก. นำกำไรสุทธิมาจัดสรรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนรวมกันแล้วมากกว่าร้อยละ 70 ส่วนที่เกินจะเป็นการเอาเปรียบสังคมเพราะสหกรณ์เป็นนิติบุคคลที่ได้รับการยกเว้นภาษี (ขนาดธุรกิจของ สอ.มก. จะต้องเสียภาษีรายได้ร้อยละ 30) เป็นการ “ใช้สหกรณ์” แสวงหากำไรมาแบ่งปันกันอย่างไม่สง่างาม การนำกำไรสุทธิต่ำกว่าร้อยละ 70 มาจัดสรรเป็นเงินปันผลและเฉลี่ยคืนโดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่เป็นงานใหญ่ที่ท้าทายความสามารถในการจัดการของคณะกรรมการดำเนินการทุกชุด

ข้อมูลในหนังสือรายงานกิจการประจำปี 2551ของ สอ.มก. มีข้อมูลที่น่าสนใจ 2 ชุด ชุดแรกพบว่าดอกเบี้ยเงินกู้สุทธิที่สมาชิกจ่ายให้ สอ.มก. เท่ากับร้อยละ 3.68 ในขณะที่อัตราปันผลอยู่ที่ร้อยละ 6.25 ข้อมูลชุดที่สองยอดรวมดอกเบี้ยเงินกู้ที่ สอ.มก. รับจากสมาชิกเท่ากับ **144.47 ล้านบาท** (ไม่รวมดอกเบี้ยที่รับจาก มก. อีก 20.55 ล้านบาท) ในขณะที่ยอดเงินรวมที่ สอ.มก. **จ่าย** ให้สมาชิกในรูปของเงินปันผลและเฉลี่ยคืนเป็นเงิน **244.54 ล้านบาท**

ข้อมูลชุดแรกจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกที่ “มีเงินเหลือ” กู้เงิน สอ.มก. มาซื้อหุ้น สอ.มก. เพราะมีส่วนต่างทันที 2.57% และอาจทำให้สมาชิกที่ขอสินเชื่อไม่ระมัดระวังในการใช้จ่ายเงินกู้ เพราะดอกเบี้ยต่ำกว่าตลาดมาก เฉลี่ยแล้วเสียดอกเบี้ยประมาณร้อยละ 30 สตางค์ต่อเดือน ข้อมูลชุดที่สองสะท้อนให้เห็นว่า “รายรับ” ที่เกิดจากธุรกรรมกับสมาชิกไม่พอที่จะมา “จ่าย” ในฐานะที่เป็น “ส่วนเกินสุทธิ” ให้กับสมาชิกได้ ต้องนำส่วนที่ขาด(80.07 ล้านบาท) จากกิจกรรมที่ไม่ได้ทำกับสมาชิกมาสมทบ

ข้อมูลทั้งสองชุดบอกถึง **“ความผิดธรรมชาติ”** และ **“ความเสี่ยง”** ของการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีที่เกิดขึ้น

การจัดสรรกำไรสุทธิที่ **“พอสมควร”** และ **“เป็นธรรม”** กับทุกฝ่ายเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาระบบสวัสดิการ สอ.มก. ให้เติบโตอย่างมั่นคงเพื่อทำให้คุณภาพชีวิตของมวลสมาชิกโดยเฉพาะช่วงหลังเกษียณดีขึ้น

เป็น “ก้าวย่าง” **สำคัญที่รอ** “ความกล้าหาญ” **ของคณะกรรมการดำเนินการนำเสนอให้สมาชิกพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ประจำปีครับ**

สอ.มก.....ยังคงมีความเป็นสหกรณ์หรือไม่*

ผศ.สุชิน ปลีหะจินดา (7315)

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด (สอ.มก.) ของเราชาวเกษตร ในอดีตเคยได้รับการยกย่องจากบุคคลภายนอกว่าเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ต้นแบบแห่งหนึ่งของประเทศไทย แต่เมื่อดำเนินงานผ่านมาแล้วกว่า 50 ปี สอ.มก. ในปัจจุบันยังคงมีความเป็นสหกรณ์อยู่มากน้อยเพียงใด ? (หลีกเลี่ยงคำว่าสหกรณ์ต้นแบบ เพราะไม่แน่ใจว่าจะเรียกได้หรือไม่) อาจเป็นคำถามสำหรับหลายๆ คนที่เคยศึกษาอุดมการณ์หลักการ หรือหัวข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางสหกรณ์มาก่อน คำตอบในแง่มุมด้านกฎหมาย สอ.มก. เป็นสหกรณ์แน่นอน เพราะเนื้อหาใน พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 (ฉบับที่ถือใช้ในปัจจุบัน) ระบุไว้เพียงว่า “สหกรณ์หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้” แต่คำตอบในแง่อุดมการณ์และหลักการสหกรณ์ซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมสามารถตอบคำถามได้เพียงใด ขอเชิญชวนให้ท่านผู้อ่านช่วยหาคำตอบด้วย

ด้วยแนวคิดทางสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจรูปพิเศษที่เกิดจากบุคคลธรรมดา (ปัจเจกบุคคล) ร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการในการแก้ปัญหาความเดือดร้อน ซึ่งหากต่างคนต่างทำไม่อาจบรรลุผลได้ โดยอาศัยหลักการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกสหกรณ์จึงอยู่ทั้งในฐานะเจ้าของ ผู้ควบคุมดูแล และผู้ใช้บริการ นอกจากนั้น**สหกรณ์ให้ความสำคัญกับการรวมคนมากกว่าเงิน รวมทั้งไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน สหกรณ์เกิดขึ้นจากกลุ่มคนที่เห็นว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีข้อบกพร่อง มีการเอารัดเอาเปรียบระหว่างคนในชนชั้นเศรษฐกิจ ระหว่างนายทุนกับลูกจ้าง เป็นระบบปลาใหญ่กินปลาเล็ก**

ข้อเท็จจริงที่ควรพิจารณา คือ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553 สอ.มก. มีทุนดำเนินงาน 17,481,983,388.11 บาท ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกเพียง 3,065,594,590.12 บาท (ร้อยละ 17.54 ของทุนดำเนินงาน) แต่ทำธุรกรรมกับแหล่งภายนอกซึ่งส่วนใหญ่เป็นการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมและเป็นเงินลงทุนในหลักทรัพย์มากถึง 12,967,862,776.20 บาท (ร้อยละ 74.18) สาเหตุที่ปริมาณธุรกิจด้านเงินกู้ที่ทำกับสมาชิกน้อย เพราะติดขัดในเงื่อนไขและความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกเอง ในขณะที่ทุนดำเนินงานมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะส่วนใหญ่มาจากเงินรับฝากจากสมาชิกทั้งสมาชิกสามัญและสมาชิกสมทบ ซึ่งมีมากถึง 12,325,452,238.30 บาท (ร้อยละ 70.50 ของทุนดำเนินงาน) ทั้งนี้เป็นผลมาจากความไม่สมดุลระหว่างเงินไหลเข้ากับเงินไหลออกซึ่งเกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ที่ไม่สอดคล้องกับตลาดภายนอก และเป็นแรงกดดันให้สหกรณ์ต้องนำเงินทุนส่วนเกินไปทำธุรกรรมกับแหล่งภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิก

ในปัจจุบัน รายได้ส่วนใหญ่ของ สอ.มก.มาจากแหล่งภายนอก และด้วยความคิดที่จะให้สมาชิกได้รับเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนตอนปลายปีมากๆ **สหกรณ์จึงพยายามหารายได้เพิ่มขึ้นขึ้นโดยอาศัยเงินทุนที่ไม่ใช่แค่เงินเหลือจากการทำธุรกรรมกับสมาชิกเท่านั้น แต่ยังใช้วิธีกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นที่มีต้นทุนต่ำแล้วนำไปลงทุนเพิ่มเพื่อหารายได้ให้มากขึ้นไปอีก** (ไม่มีข้อมูลว่าเริ่มวิธีคิดนี้ตั้งแต่เมื่อใด) เพราะสมาชิกบางส่วน

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 27 ฉบับที่ 4 เดือนพฤษภาคม 2553

ต้องการกำไรสูงขึ้นและสูงมากที่สุดทุกปี โดยอาจไม่ทราบว่ากำไรส่วนหนึ่งได้มาจากข้อได้เปรียบองค์กรธุรกิจอื่นในด้านสิทธิทางภาษี (สหกรณ์ได้รับการยกเว้นภาษีนิติบุคคล ร้อยละ 30 และภาษีรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 15)

โลกเปลี่ยนไปมากจากอดีต แนวคิดทางสหกรณ์เดิมถูกละเลย ในบางประเทศสหกรณ์มีวิธีดำเนินงานไม่แตกต่างไปจากองค์กรธุรกิจอื่น แต่สหกรณ์ในประเทศเหล่านั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการยกเว้นภาษี ไม่ได้รับการดูแลและไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากภาครัฐเป็นพิเศษ สหกรณ์ต้องแข่งขันกับธุรกิจเอกชนอื่น ซึ่งแตกต่างจากของประเทศไทยที่ภาครัฐต้องการเห็นสหกรณ์ที่มีความเป็นสหกรณ์จริง

สอ.มก. เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่มาก มีสินทรัพย์มากเป็นลำดับต้นๆ ของประเทศ และได้พัฒนามาไกลจนคล้ายกับธนาคารพาณิชย์เข้าไปทุกที เรามักจะพูดถึง กำไร เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และสวัสดิการที่จะได้รับจากสหกรณ์ แต่ **สอ.มก. ยังคงมีความเป็นสหกรณ์อยู่บ้างหรือไม่ ?**

พ.ร.บ. สถาบันประกันเงินฝาก กับ สอ.มก.*

บพิธ จารุพันธุ์ (2279)

จากบทเรียนวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 มีธนาคารและสถาบันการเงินหลายแห่งของประเทศไทยต้องปิดตัวไป ส่งผลกระทบต่อผู้ฝากเงินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐบาลจึงกำหนดให้มีการประกันผู้ฝากเงินขึ้นมาโดยคุ้มครองเงินฝากเต็มจำนวน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนผู้ฝากเงิน แม้ว่าการประกันผู้ฝากเงินของรัฐจะไม่รวมถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ เพราะสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นไม่ได้เป็นสถาบันการเงินรูปแบบเดียวกับธนาคารพาณิชย์ แต่สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นั้นมีความมั่นคงสูง มีเงินฝากมีสินทรัพย์มากกว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กหลายแห่งด้วยซ้ำไป ทำให้นโยบายการประกันเงินฝากของรัฐไม่ได้มีผลกระทบกับการฝากเงิน ถอนเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แต่อย่างใด

ใน พ.ศ. 2551 นี้เองรัฐบาลได้เสนอ พ.ร.บ. สถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. 2551 ขึ้นมา และได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2551 ที่ผ่านมานี้เอง โดยให้มีผลหลังจากวันประกาศ 180 วัน ซึ่งก็คือ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2551 เป็นต้นไป สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ก็คือ **รัฐจะไม่คุ้มครองเงินฝากเต็มจำนวน**เหมือนเดิมแล้ว แต่มีบทเฉพาะกาลไว้ 4 ปี โดยจะทยอยลดจำนวนเงินที่คุ้มครองลงเป็นลำดับ จนสุดท้ายจะ**คุ้มครองไม่เกิน 1 ล้านบาท** โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตั้งแต่วันที่	การคุ้มครอง
วันที่ 11 ส.ค. 2551 - 10 ส.ค. 2552	เต็มจำนวนเงินฝากในบัญชี
วันที่ 11 ส.ค. 2552 - 10 ส.ค. 2553	ไม่เกิน 100 ล้านบาท
วันที่ 11 ส.ค. 2553 - 10 ส.ค. 2554	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
วันที่ 11 ส.ค. 2554 - 10 ส.ค. 2555	ไม่เกิน 10 ล้านบาท
วันที่ 11 ส.ค. 2555 เป็นต้นไป	ไม่เกิน 1 ล้านบาท

หมายความว่าถ้าธนาคารพาณิชย์ที่ท่านฝากเงินเลิกกิจการไป สถาบันประกันเงินฝากจะเป็นผู้จ่ายเงินคืนให้ท่านตามจำนวนจริง แต่รวมทุกบัญชีของท่านในธนาคารที่ปิดไปนั้น จะจ่ายให้ไม่เกิน 1 ล้านบาท

จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่า จำนวนบัญชีเงินฝากของทุกธนาคารที่มียอดเงินไม่เกิน 1 ล้านบาทนั้นมีมากถึง 72 ล้านบัญชีเศษ จากจำนวนบัญชีเงินฝากทั่วประเทศ 73 ล้านบัญชีเศษ จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมรัฐจึงประกันเงินฝากไม่เกิน 1 ล้านบาท

เมื่อถึงวันที่ 11 สิงหาคม 2555 ผู้ที่มีบัญชีเงินฝากในธนาคารใดธนาคารหนึ่งเกิน 1 ล้านบาท ก็คงต้องปรับตัวโดยกระจายเงินฝากไปยังธนาคารหลายๆ แห่งเพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยง ธนาคารที่มีความมั่นคงสูงหรือธนาคารใหญ่ๆ ก็อาจจะได้เปรียบ ไม่ต้องพะวงในการให้ดอกเบี้ยสูงๆ เพื่อแข่งกับธนาคารขนาดกลาง ขนาดเล็กทำนองเดียวกันธนาคารขนาดกลาง ขนาดเล็กก็คงมีวิธีการที่จะจูงใจให้ลูกค้ามาฝากเงินโดยให้ผลตอบแทนสูง หรือออกผลิตภัณฑ์เงินฝากใหม่ๆ จูงใจลูกค้า สรุปแล้วคงไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบกันเท่าใด ลูกค้าธนาคาร A จะ

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายน 2551

โยกเงินไปธนาคาร B ธนาคาร C ขณะเดียวกันลูกค้าธนาคาร B ธนาคาร C ก็อาจโยกเงินไปยังธนาคาร A ก็ได้ แต่จำนวนบัญชีเงินฝากทั้งประเทศคงจะเพิ่มเป็นหลายเท่า

ที่นี้หันกลับมามอง สอ.มก. ของเรา ในปี 2554 หรือ 2555 ระเบียบของ พ.ร.บ. สถาบันประกันเงินฝาก จะส่งผลกระทบต่อผู้ฝากเงินของ สอ.มก. หรือไม่ ตามความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ในด้านที่เกรงว่าสมาชิกของ สอ.มก. จะถอนเงินไปฝากธนาคารพาณิชย์นั้นไม่น่าจะมี เพราะ สอ.มก. เราให้ดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าธนาคารพาณิชย์อยู่แล้ว โดยเฉพาะเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ค่อนข้างมาก แต่อาจจะต่ำกว่าเงินฝากประจำบางธนาคาร แต่เงินฝากออมทรัพย์พิเศษนั้นไม่ต้องเสียภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก และถอนเงินได้ปกติเพียงแต่มีเหลือติดบัญชีตามระเบียบเท่านั้น และความมั่นคง โปร่งใส ของ สอ.มก. จะเป็นตัวสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกที่จะยังคงฝากเงินกับ สอ.มก. ต่อไป คู่แข่งของ สอ.มก. น่าจะเป็นพันธบัตรมากกว่า คราวใดที่รัฐบาลต้องระดมทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศและออกพันธบัตรที่ให้ดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ สมาชิกเราก็จะถอนเงินออกไปซื้อพันธบัตรกัน แต่จำนวนพันธบัตรนั้นก็มีจำกัด หากไถ่ถอนก่อนกำหนดผลตอบแทนก็จะต่ำ เงินส่วนใหญ่ของสมาชิกที่ถอนออกไปจึงไม่มากนัก

ในทางกลับกันสมาชิกที่มีบัญชีเงินฝากมากกว่า 1 ล้านบาทในธนาคารพาณิชย์อาจจะนำเงินบางส่วนมาฝากที่ สอ.มก. เพิ่มก็ได้ หรือสมาชิกสมทบที่เป็นบุตร สามี ภรรยา ของสมาชิกที่มีเงินฝากเกิน 1 ล้านบาทในธนาคารพาณิชย์ก็อาจจะนำเงินมาฝากกับ สอ.มก. เพื่อกระจายความเสี่ยง และได้รับดอกเบี้ยสูงกว่า ในกรณีหลังนี้ สอ.มก. เองก็คงต้องมีมาตรการที่จะดูแลในกรณีที่มีเงินฝากในระบบมากเกินไป เพราะเงินฝากที่เพิ่มขึ้นจะหมายถึงต้นทุนในการดำเนินงานจะเพิ่มขึ้น หากไม่สามารถระบายเงินฝากเหล่านี้ไปลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากที่ สอ.มก. จ่ายแล้ว กำไรที่เคยได้มากอาจจะลดลงก็ได้ ในช่วงปี 2555 ที่จะถึงนี้ผู้ที่จะบริหารงานใน สอ.มก. จะต้องทำงานหนักแน่นอนครับ

การสร้างบำนาญจากหุ้น: อีกแนวคิดหนึ่งที่ต้องการความคิดเห็น*

ผศ.ดร.รังสรรค์ ปิติปัญญา (6390)

เมื่อไม่นานนี้ ผมได้เสนอความคิดเรื่อง **"การออมเงินเพื่อความมั่นคงของชีวิตหลังเกษียณ"** ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือการเปิดบัญชีเงินฝากและออมอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลาอย่างน้อย 60 งวดเดือน และเมื่อเกษียณแล้วสามารถถอนเงินออกไปได้เป็นรายเดือนคล้ายเงินบำนาญ เงินฝากนี้นอกจากจะได้รับดอกเบี้ยพื้นฐาน (ออมทรัพย์พิเศษ) แล้วยังจะได้รับเงินสมทบพิเศษในอัตราประมาณ 1-2% ด้วย อย่างไรก็ตาม สมาชิกจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้น้อย อาจไม่สามารถใช้ประโยชน์จากโครงการนี้ได้ วันนี้จึงขอเสนออีกแนวความคิดหนึ่งที่ผมได้รับมาจากการพูดคุยกับกรรมการหลายท่าน และคิดว่าเป็นแนวทางที่สมาชิกทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้ แนวคิดนี้คือ **"การสร้างบำนาญจากหุ้น"**

ทั้งนี้สมาชิกทุกคนต้องออมเงินกับ สอ.มก. ในรูปของหุ้นเป็นประจำทุกเดือนในอัตราขั้นต่ำตามที่ข้อบังคับกำหนด (อาจออมมากกว่าที่กำหนดได้) เงินก้อนนี้จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผลประกอบการของ สอ.มก. (ไม่แน่นอน) ในระยะที่ผ่านมา สอ.มก. สามารถปันผลให้สมาชิกได้ประมาณ 6% ต่อปี ดังนั้นหากมีการวางแผนที่ดีสมาชิกอาจใช้ประโยชน์หรือแปรสภาพจากหุ้นเป็นเงินบำนาญได้ ซึ่งทำได้หลายลักษณะดังนี้

1) **การสร้างบำนาญจากเงินปันผล** ในกรณีนี้จะเห็นผลชัดเจนเมื่อจำนวนหุ้นที่สะสมอยู่มีมากพอสมควร เช่น หากมีหุ้น ณ วันที่เกษียณ 100,000 บาท อัตราเงินปันผล 6% (ตัวเลขสมมุติ) สมาชิกจะได้เงินปันผลหรือบำนาญประมาณเดือนละ 500 บาท ถ้ามีหุ้นมากขึ้นเงินปันผลหรือเงินบำนาญที่ได้ก็จะมากขึ้นด้วย วิธีการนี้ผมว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดเนื่องจากไม่ต้องไปแตะต้องตัวหุ้นที่มีอยู่ ซึ่งตามแนวทางที่ถือใช้กันอยู่ในปัจจุบันจะไม่สามารถถอนคืนได้จนกว่าจะลาออกจากการเป็นสมาชิก อย่างไรก็ตามสมาชิกบางส่วนอาจไม่มั่นใจว่าสามารถสะสมหุ้นได้มากพอที่จะทำให้ได้รับเงินปันผลพอกับค่าใช้จ่าย ประเด็นนี้ไม่ใช่ปัญหาใหญ่หากเข้าใจเรื่องของ **"ดอกเบี้ยทบต้น"** ซึ่งจะช่วยเพิ่มเงินหุ้นขึ้นได้อย่างไม่น่าเชื่อ ตัวอย่าง เช่น คนที่ถือหุ้นเดือนละ 100 บาท เป็นเวลา 35 ปี อัตราเงินปันผล 6% นำเงินปันผลที่ได้ทุกสิ้นปีไปถือหุ้นเพิ่มทั้งหมด เมื่อครบ 35 ปี จะมีหุ้นรวม 138,067 บาท (เงินส่วนที่ตนเองใส่เข้าไปคือ 42,000 บาท) ถ้าถือเดือนละ 500 บาท จะมีหุ้นสะสมเมื่อเกษียณอายุสูงถึง 690,355 บาท ไม่น้อยเลยนะครับ

2) **การถอนหุ้นคืนเป็นรายเดือนหลังเกษียณ** แนวคิดนี้ไม่มองที่ตัวเงินปันผลแต่มองไปที่ตัวหุ้นที่มีอยู่ โดยถอนหุ้นที่มีออกมาใช้เป็นรายเดือน เช่น เมื่อเกษียณมีหุ้นอยู่ 300,000 บาท ต้องการใช้เงินเดือนละ 3,000 บาท ก็สามารถถอนคืนได้ในเวลาประมาณ 100 เดือนหรือประมาณ 8 ปี 4 เดือน ทั้งนี้หุ้นในส่วนที่ยังไม่ได้ถอนคืนจะได้รับเงินปันผลต่อไป หากนำเงินนี้มาสะสมเป็นหุ้นเพิ่ม ระยะเวลาการถอนหุ้นคืนก็จะยาวขึ้น อย่างไรก็ดีความคิดนี้ยังติดปัญหาเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติของสหกรณ์เมืองไทยที่ไม่ยอมให้ถอนหุ้นในระหว่างที่ยังเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งโดยส่วนตัว ผมว่าธรรมเนียมแบบนี้น่าจะไม่เหมาะสมกับบางสหกรณ์แล้ว

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 7 เดือนสิงหาคม 2551

3) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในข้อ 2 **"การกู้หุ้นตัวเองเป็นรายเดือน"** น่าจะเป็นทางออกที่ดี แนวคิดเรื่องนี้คล้ายกับข้อ 2 แต่แทนที่สมาชิกจะถอนหุ้นออกไป ก็ใช้วิธีการกู้โดยเอาหุ้นของตนเองค้ำประกัน ซึ่งในปัจจุบันสหกรณ์ก็ให้บริการเงินกู้ในลักษณะเช่นนี้อยู่แล้ว แต่เป็นการให้กู้เงินก้อนใหญ่เพียงก้อนเดียว (คล้ายบำเหน็จ) โดยกำหนดให้ผ่อนชำระคืน 300 งวด สำหรับแนวคิดที่เสนอใหม่นี้เป็นการกู้ยืมครั้งเดียวแต่รับเงินกู้เป็นรายเดือน โดยวงเงินกู้รวมไม่ควรเกิน 90% ของหุ้นที่ถืออยู่ ทั้งนี้สมาชิกไม่ต้องชำระเงินต้นคืนจนกว่าจะหมดสภาพการเป็นสมาชิก แต่ต้องชำระดอกเบี้ยเป็นรายปี ซึ่งควรกำหนดไว้เท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สามัญ แต่ต้องไม่เกินอัตราเงินปันผล ซึ่งก็หมายความว่าเงินปันผลที่ได้จากหุ้นจะมากพอที่จะชำระดอกเบี้ยเงินกู้นี้เมื่อสิ้นปี ทำให้ผู้กู้ตามโครงการนี้มีเงินจำนวนหนึ่งไว้ใช้สอยทุกเดือน (คล้ายบำนาญ) โดยไม่มีภาระในการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ขณะที่ สอ.มก. จะได้รับเงินต้นทั้งหมดคืนจากหุ้นเมื่อสมาชิกเสียชีวิตหรือออกจากการเป็นสมาชิก และจะได้รับดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมเป็นรายปีจากเงินปันผล

ที่กล่าวมาเป็นเพียงแนวคิดเบื้องต้นที่ผมเชื่อว่ายังต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมอีก และขอย้ำว่าแนวคิดนี้ไม่ได้ไปล้มล้างแนวคิดเรื่องการสร้างบำนาญจากระบบเงินฝากที่เคยเสนอไปแล้ว ทั้ง 2 แนวคิดสามารถนำมาใช้คู่กันได้ หากสมาชิกท่านใดมีความเห็นเพิ่มเติมขอได้โปรดแนะนำด้วย ขอบคุณครับ

ภาพและการบริการในอนาคตของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*

ผศ.ดร.รังสรรค์ ปิติปัญญา (6390)

แม้ว่าจะพอใจกับการพัฒนาในระยะที่ผ่านมา แต่คำถามสำคัญที่รออยู่คือ สอ.มก. จะพัฒนาต่อไปในรูปไหนหรือภาพในอนาคตจะเป็นอย่างไร ซึ่งเรื่องนี้ผู้เกี่ยวข้องแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นที่เหมือนหรือต่างกันได้ ส่วนตัวผมแล้วเห็นว่า สอ.มก. ควรพัฒนาไปสู่การเป็น ***"ศูนย์กลางทางการเงินและสวัสดิการสมบูรณ์แบบของสมาชิก"*** คำถามต่อมาคือ การพัฒนาไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนั้น สอ.มก. ควรจัดบริการอะไรเพิ่มเติม ให้สมาชิกอีกบ้าง ซึ่งคำถามนี้จะเป็นประเด็นสำคัญที่จะได้หยิบยกขึ้นมาหารือกันในที่นี้ โดยจะเริ่มตั้งแต่บริการด้านเงินฝาก เงินกู้ บริการทางการเงินอื่นๆ และสวัสดิการ

ใน***ด้านเงินฝาก*** ปัจจุบัน สอ.มก. รับฝากเงิน 3 แบบ คือ ออมทรัพย์ ประจำ และออมทรัพย์พิเศษ ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงเป้าหมายของการฝากเงินของสมาชิก ทำให้สมาชิกที่มีเป้าหมายหรือแผนการออมที่เฉพาะเจาะจงสำหรับอนาคต เช่น เพื่อการศึกษา เพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณ หรือเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำเป็นต่อชีวิต ไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในการออมเงินระยะยาว เพื่อเป้าหมายดังกล่าว ดังนั้น สอ.มก. ควรพัฒนาเงินฝากประเภทใหม่สำหรับผู้ฝากเงินที่มีเป้าหมายพิเศษเหล่านี้ โดยผูกโยงเข้ากับระบบประกันเพื่อให้ผู้ฝากเงินสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้แน่นอนแม้ว่าจะเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้นก็ตาม

ใน***ด้านของเงินกู้*** ปัจจุบันการให้กู้ของ สอ.มก. ยังเน้นไปที่การกู้เพื่อการบริโภคเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการกู้แบบฉุกเฉิน สามัญ หรือพิเศษ ยังขาดการให้กู้เพื่อทำธุรกิจ ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือสมาชิกบางส่วนได้ จึงควรพิจารณาให้เงินกู้ประเภทนี้แก่สมาชิกด้วย ซึ่งอาจเป็นการให้กู้เพื่อการลงทุน และ/หรือเป็นทุนหมุนเวียนของกิจการก็ได้ นอกจากนั้นการให้กู้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังเน้นไปที่สมาชิกที่ยังไม่เกษียณ ทำให้สมาชิกที่เกษียณไปแล้วส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้บริการเงินกู้ได้ทั้งๆ ที่บางรายไม่มีเงินได้เลย แต่ยังมีรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ สอ.มก. จึงควรให้เงินกู้เพื่อการดำรงชีพหลังเกษียณแก่สมาชิกเหล่านี้ ทั้งนี้ลักษณะสินเชื่อที่ให้ควรเป็นแบบที่ผู้กู้ได้รับเงินกู้อย่างสม่ำเสมอเป็นรายเดือน ไม่มีภาระในการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย ในขณะที่ สอ.มก. มีความปลอดภัยจากการให้กู้ และได้รับรายได้ตามที่ควรจะเป็น ซึ่งแนวทางที่เป็นไปได้คือการกู้แบบรับเงินเป็นรายเดือนโดยมีหุ้นค้ำประกัน ทั้งนี้อาจกำหนดวงเงินกู้ไว้ไม่เกินร้อยละ 90 ของหุ้นที่มีอยู่ สำหรับการชำระคืนดอกเบี้ยให้ชำระเป็นรายปี โดยหักจากเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน ส่วนเงินต้นไม่ต้องชำระคืนจนกว่าจะหมดสภาพการเป็นสมาชิกโดยชำระคืนด้วยหุ้นที่มีอยู่

เพื่อพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สามารถแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นๆ ได้ สอ.มก. ควร***จัดบริการทางการเงินอื่นๆ*** ให้แก่สมาชิกด้วย เช่น การร่วมลงทุนทำธุรกิจกับสมาชิกในโครงการที่มีความเป็นไปได้ การให้คำปรึกษาและให้บริการบริหารเงินเหลือของสมาชิก การให้บริการในการซื้อกองทุน LTF และ RMF เพื่อประโยชน์ในการลดหย่อนภาษี การให้บริการประกันภัยและประกันชีวิต และการให้บริการรับชำระเงินค่าสาธารณูปโภค

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายน 2552

และค่าสินค้าต่างๆ หากมีบริการทางการเงินเหล่านี้ครบถ้วน สอ.มก. จะกลายเป็นศูนย์บริการทางการเงินครบวงจรของสมาชิก ทั้งนี้บางกิจกรรม สอ.มก. อาจไม่ได้ดำเนินการเอง แต่ให้องค์กร หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นผู้ให้บริการ โดยสหกรณ์เป็นผู้ประสานงาน ควบคุมคุณภาพ และราคาหรือค่าบริการเพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุดจากบริการดังกล่าว

ส่วนในเรื่องของ***สวัสดิการ*** ได้กล่าวแล้วว่า สอ.มก. เป็นสหกรณ์ชั้นนำในการจัดสวัสดิการให้สมาชิก อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรทำเพิ่มขึ้นคือการจัดสวัสดิการที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การจัดกิจกรรมด้านความรู้ด้านการบริหารเงิน การออกกำลังกายและสุขภาพ และกิจกรรมสันทนาการอื่นๆ นอกจากนั้นแล้ว สอ.มก. ควรพิจารณาอย่างจริงจังถึงการพัฒนาระบบบำนาญที่เหมาะสมให้กับมวลสมาชิก อีกเรื่องหนึ่งที่ควรได้รับการพิจารณาคือการจัด “ตั้งกองทุนสงเคราะห์สมาชิกยากไร้” เพื่อช่วยเหลือแก่สมาชิกที่มีปัญหาการเงิน (ปัญหาชีวิต) รุนแรง นอกจากนั้นยังมีข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือการจัดสวัสดิการ ในปัจจุบันยังขาดความเชื่อมต่อกับธุรกิจอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถใช้สวัสดิการเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่จะดึงให้สมาชิกมาทำธุรกิจอย่างเหนียวแน่นกับ สอ.มก. จึงควรอย่างยิ่งที่จะจัดสวัสดิการรูปแบบใหม่ที่เชื่อมโยงอยู่กับปริมาณธุรกิจที่ทำกับ สอ.มก.

ที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่ายังมีบริการอีกหลายอย่างที่ สอ.มก. ควรพัฒนาเพิ่มเติมจากที่ดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาสู่การเป็น ***“ศูนย์กลางทางการเงินและสวัสดิการที่แท้จริงของสมาชิก”***

เงื่อนไขและข้อคิดในการปรับตัว ของขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ไทย*

โดย พศ.ดร.รังสรรค์ ปิติปัญญา (6390)

เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีผลต่อเนื่องถึงทุกภาคส่วน เพื่อความอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไปอย่างยั่งยืน จำเป็นอย่างยิ่งที่ขบวนการสหกรณ์จะต้องพิจารณาหาแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสม เงื่อนไขสำคัญๆ ที่มีผลต่อขบวนการสหกรณ์ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ เทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (ICT) กฎหมาย และคู่แข่งขัน ในเรื่องของ **เศรษฐกิจ** คงต้องยอมรับความเป็นจริงว่าโดยภาพรวมแล้วในระยะ 2 ปี ที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เป็นผลมาจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะความไม่แน่นอนทางการเมือง การเพิ่มสูงขึ้นของต้นทุนในการดำรงชีวิต วิกฤตอสังหาริมทรัพย์ (Sub-prime) สาเหตุเหล่านี้ ทำให้คาดกันว่าปีนี้เศรษฐกิจไทยจะขยายตัวเพียงประมาณร้อยละ 4.5 ถึง 5.5 เท่านั้น ขณะที่เงินเฟ้อจะมีอัตราค่อนข้างสูง

ในด้านของ **ICT** เทคโนโลยีเหล่านี้ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่แก่สังคมโลก ICT ถูกปรับใช้ในทุกมิติของสังคม รวมถึงด้านการบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ รวมถึงสหกรณ์ด้วย นอกเหนือจากภาวะเศรษฐกิจ และ ICT แล้ว **กฎหมาย** ถือว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อสหกรณ์ในระยะที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหลายฉบับ เริ่มต้นตั้งแต่กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งฉบับปัจจุบันระบุว่า *รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระ* ทำให้ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญดังกล่าว นอกจากนั้นยังมีการออก พ.ร.บ. สถาบันประกันเงินฝาก และระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการหักเงินเดือนเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สวัสดิการภายในส่วนราชการและสหกรณ์ กฎหมายและระเบียบเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงต่อสหกรณ์ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นผลมาจากกฎหมายและการดำเนินการของส่วนราชการ คือการจำกัดขอบเขตการดำเนินงานของสหกรณ์ทุกแห่งไว้เหมือนกันโดยไม่ได้คำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสหกรณ์เพื่อการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

อีกเงื่อนไขหนึ่งที่มีผลต่อสหกรณ์ คือ **คู่แข่ง** ในระยะหลังๆ นอกจากคู่แข่งเดิมๆ อย่างธนาคารพาณิชย์ทั่วไปแล้วยังมีคู่แข่งรายใหม่ๆ เข้ามาแข่งขันกับสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วย โดยเฉพาะธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ เช่น ออมสิน ธกส. สถาบันการเงินเหล่านี้ได้ปรับเปลี่ยนเป้าหมายการดำเนินการจากลูกค้าเฉพาะกลุ่มมาเป็นลูกค้าทั่วไป รวมถึงสมาชิกสหกรณ์ด้วย ซึ่งได้สร้างผลเสียต่อสหกรณ์บางแห่งแล้ว

ที่กล่าวมาแล้วชี้ให้เห็นว่าขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ตกอยู่ในสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ขบวนการจะปรับตัวอย่างไรเพื่อให้สามารถเจริญเติบโตต่อไปได้อย่างยั่งยืนเป็นคำถามที่ต้องช่วยกันหาคำตอบ โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าควรดำเนินการดังนี้ (1) ติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างใกล้ชิด และสร้างระบบเตือนภัยทางธุรกิจที่เป็นรูปธรรม รวมถึงชี้ทางออกที่ควร

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 5 เดือนมิถุนายน 2551

ดำเนินการให้กับสหกรณ์ (2) พัฒนาระบบ IT กลางที่สอดคล้องกับความต้องการของขบวนการขึ้น โดยระบบนี้ควรเชื่อมต่อกับระบบที่สหกรณ์อื่นๆ ใช้อยู่แล้วได้ด้วย (3) เนื่องจากมีการถือใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสดีที่จะได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติสหกรณ์ปี 2542 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับคำว่า “อิสระ” ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพื่อให้ขบวนการมีอิสระในการบริหารจัดการ และสามารถดำเนินธุรกิจได้ตามศักยภาพที่มีอยู่ (4) ในเรื่องการแข่งขันจากองค์กรที่รัฐเป็นเจ้าของ ขบวนการต้องรวมตัวกันกดดันให้รัฐเร่งแก้ไขโดยเร็ว เนื่องจากได้สร้างความระส่ำระสายและความเสียหายให้กับสหกรณ์บางส่วนแล้ว

สำหรับ สอ.มก. คณะกรรมการได้ติดตามการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วอย่างใกล้ชิด และพยายามดำเนินการด้วยความระมัดระวัง โดยปรับการบริหารการเงินให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการนำเอาระบบ ICT ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ประจักษ์แก่การสหกรณ์ทั่วไป ขณะเดียวกันยังได้ร่วมกับสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นๆ ในการผลักดันการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องและเอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์

“ใคร่ขอยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่าคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ทุกคนจะพยายามทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้ สอ.มก. เจริญก้าวหน้า มั่นคง และเป็นประโยชน์แก่สมาชิกทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน ขอให้สบายใจนะครับ”

การดูแลสมาชิกอาวุโสของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*

ผศ.ดร.รังสรรค์ ปิติปัญญา (6390)

เมื่ออยู่ในวัยเด็ก ทุกคนจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่และญาติพี่น้อง ทั้งในเรื่องการกินอยู่และการศึกษา เมื่อโตเป็นหนุ่มสาวก็จะแต่งงานและต้องสาละวนอยู่กับการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาได้พักผ่อนมากนัก เมื่อย่างเข้าสู่วัยชราหรือเป็นผู้สูงอายุซึ่งสภาพร่างกายไม่ได้สมบูรณ์เหมือนตอนเป็นหนุ่มเป็นสาว งานที่เคยทำก็ต้องหยุดทำ คนกลุ่มนี้จำนวนมากจึงต้องอยู่กับความเหงา ความขัดสน มีปัญหาสุขภาพ และที่สำคัญคือขาดคนดูแล ทั้งๆ ที่ ควรได้รับการดูแลอย่างดีเพื่อตอบแทนคุณงามความดีที่ได้เคยทำงานหนักเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวและสังคมมาอย่างยาวนาน สอ.มก. ตระหนักถึงความสำคัญของคนกลุ่มนี้ และระลึกอยู่เสมอว่าสมาชิกอาวุโสของ สอ.มก. เป็นบุคคลที่มีค่าควรต่อการยกย่องเชิดชู และให้การดูแลอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ คำถามที่ตามมาคือสมาชิกลุ่มนี้ต้องการอะไรบ้าง และ สอ.มก. ได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง และจะทำอะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง

จากการสังเกตและพูดคุยกับผู้สูงอายุจำนวนหนึ่ง พอสรุปได้ว่าความต้องการของผู้สูงวัยส่วนใหญ่ก็คือต้องการมีเงินใช้ มีสุขภาพแข็งแรง มีกิจกรรมให้ทำ ได้รับความสนใจดูแลจากคนรอบข้างและการยอมรับว่ายังมีตัวตนอยู่ และที่สำคัญก็คือไม่ทิ้งภาระไว้ให้ลูกหลานเมื่อจากโลกนี้ไปแล้ว จากข้อมูลการดำเนินงานของ สอ.มก. ในเรื่องนี้พบว่า สอ.มก. ได้พยายามดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกผู้สูงอายุในหลายๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่การกระตุ้นเตือนให้สมาชิกออมเงินในรูปของหุ้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีรายได้จำนวนหนึ่งอย่างสม่ำเสมอในรูปของเงินปันผล โดยเฉพาะเมื่อเกษียณอายุราชการแล้ว นอกจากนั้นสหกรณ์ได้จัดสรรเงินจากกำไรจำนวนหนึ่ง (ประมาณปีละ 20 ล้านบาท) มาใช้ในการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่สมาชิก ซึ่งจำนวนหนึ่งถูกใช้ในการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกอาวุโสด้วย นอกเหนือจากจะได้รับสวัสดิการพื้นฐานต่างๆ เช่น สวัสดิการวันเกิด แต่งงาน (ให้ครั้งเดียว) สวัสดิการการรักษาพยาบาล สวัสดิการช่วยเหลือกรณีประสบภัยธรรมชาติ การเสียชีวิต เช่นเดียวกับสมาชิกทั่วไปแล้ว สมาชิกอาวุโสยังจะได้รับสวัสดิการอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย ได้แก่ สวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เงินขวัญถุง และสวัสดิการเพื่อการครองชีพ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต มีลักษณะคล้ายเงินบำเหน็จที่จ่ายให้แก่ผู้เกษียณอายุ คือจ่ายให้เป็นเงินก้อนครั้งเดียวเมื่อเกษียณอายุ จำนวนเงินที่จ่ายให้สมาชิกแต่ละคนคำนวณโดยใช้ “อายุการส่งหุ้น (ปี)” คูณด้วย 1,500 บาท แต่ต้องไม่เกิน 45,000 บาท จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินที่ได้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอายุการส่งหุ้นให้กับ สอ.มก.

อีกสวัสดิการหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกับเงินบำเหน็จเช่นกันคือ “เงินขวัญถุง” ซึ่งเป็นเงินที่คำนวณให้โดยใช้ “อายุการเป็นสมาชิก (ปี)” คูณด้วย 100 บาท (แต่ต้องไม่เกิน 3,000 บาท) บวกกับ เงินสมทบอีกร้อยละ 1 ของมูลค่าหุ้น (แต่ต้องไม่เกิน 3,000 บาท) หรือ 2 รายการนี้รวมแล้วไม่เกิน 6,000 บาท ข้อสังเกต ก็คือเงินขวัญถุงเป็นเงินบำเหน็จตอบแทนตามอายุสมาชิก และมูลค่าหุ้นที่ถือ ขณะที่สวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเป็นเงินบำเหน็จตอบแทนความสม่ำเสมอของการถือหุ้น

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 24 ฉบับที่ 7 เดือนสิงหาคม 2550

สำหรับสวัสดิการที่ 3 หรือสวัสดิการเพื่อการครองชีพนั้น มีลักษณะคล้ายเงินบำนาญ แต่จ่ายเป็นรายปีติดต่อกัน 15 ปี นับแต่รับเงินสวัสดิการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตแล้ว 1 ปี จำนวนเงินที่แต่ละคนจะได้รับในแต่ละปีคำนวณจาก “อายุการเป็นสมาชิก” (ไม่เกิน 30 ปี) คูณด้วย 100 บาท (ไม่เกิน 3,000 บาทต่อปี)

นอกจากสวัสดิการในรูปตัวเงินดังกล่าวแล้ว สอ.มก. ยังจัดสวัสดิการในรูปของวิชาการและสันทนาการเพื่อสุขภาพให้แก่สมาชิกอาวุโสด้วย เช่น การจัดสัมมนาสมาชิกผู้เกษียณอายุราชการ เมื่อวันที่ 14 - 15 กรกฎาคม ที่ผ่านมาเป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า สอ.มก. ได้พยายามวางระบบ และจัดสวัสดิการทั้งทางการเงินและอื่นๆ ให้แก่สมาชิกอาวุโสแล้วหลายรูปแบบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์โดยทั่วไปแล้ว ต้องถือว่าสมาชิกของ สอ.มก. ได้รับสวัสดิการค่อนข้างดี อย่างไรก็ตาม ผมขอเสนอว่า นอกจากสวัสดิการที่ได้จัดให้ในปัจจุบันแล้ว สอ.มก. ควรส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มนี้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันด้านสุขภาพและสาธารณประโยชน์มากขึ้น เช่น จัดทำโครงการอาหารและสุขภาพ โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุ เป็นต้น ทั้งนี้การดำเนินการอาจทำร่วมกับ ชมรม มก. อาวุโส ก็ได้ เชื่อว่าถ้าได้ดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจัง ความเหงา และความรู้สึกว่ามีคุณค่าน้อยของผู้อาวุโส ก็น่าจะลดลง สุขภาพของท่านเหล่านั้นก็จะดีขึ้น และสามารถอยู่เป็นมิ่งเป็นขวัญของลูกหลานและพวกเราชาว สอ.มก. ได้นานยิ่งขึ้นครับ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ มก. : ความสัมพันธ์ในฐานะแม่กับลูก*

ผศ.ดร.รังสรรค์ ปิติปัญญา (6390)

ขณะนี้ใกล้วันแม่เข้ามาทุกทีแล้ว ผมจึงอยากจะเขียนอะไรที่เกี่ยวกับ “แม่” ซึ่งผมถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญมาก แม่คือผู้ให้กำเนิด และคอยอุ้มชูดูแลให้ลูกเติบใหญ่ แข็งแรง เป็นคนดี พึ่งพาตัวเองและเป็นที่พึ่งของสังคมได้ ในขณะเดียวกันลูกก็มีหน้าที่ต้องดูแลพ่อแม่ ครอบครัว และสังคมอย่างเต็มกำลังความสามารถที่ตนเองจะทำได้ อย่างไรก็ตามเมื่อเราพูดถึงแม่กับลูก เรามักนึกถึงแต่เรื่องของสิ่งมีชีวิตโดยกำเนิด (คน สัตว์ พืช) ไม่ค่อยมีใครนึกถึงเรื่องขององค์กรมากนัก ความจริงแล้วหากพิจารณาให้ดีองค์กรทั้งหลายก็มีชีวิต และมีผู้ให้กำเนิดเช่นกัน

เมื่อผมได้ศึกษาความเป็นมาของ สอ.มก. ผมพบว่า สอ.มก. เกิดขึ้นมาภายใต้การสนับสนุนอย่างจริงจังของมหาวิทยาลัย เมื่อแรกตั้งในปี 2502 สอ.มก. มีสมาชิกเพียง 110 คน มีทุนดำเนินการเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่สมาชิกที่เดือดร้อน มหาวิทยาลัยได้เข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูล (เลี้ยงดู) สอ.มก. ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน ด้านบุคคล ด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยหักเงินเดือนของสมาชิก ณ ที่จ่ายเป็นค่าหุ้น และเงินชำระหนี้แก่สหกรณ์ การดำเนินการดังกล่าวมีผลให้ สอ.มก. เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แข็งแรงและมั่นคง ถึงวันนี้ สอ.มก. มีสมาชิกประมาณ 6,000 คน มีสินทรัพย์ประมาณ 10,000 ล้านบาท และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในหมู่สหกรณ์ออมทรัพย์ด้วยกันว่าเป็นสหกรณ์ชั้นนำของประเทศ ดังนั้นจึงอาจเปรียบมหาวิทยาลัยเหมือน “แม่” ของ สอ.มก. หากไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและจริงจังจาก มหาวิทยาลัยแล้ว สอ.มก. คงไม่สามารถเจริญเติบโตได้ขนาดนี้ หรืออาจจะล้มหายตายจากไปแล้วก็ได้

ผมในฐานะกรรมการดำเนินการของ สอ.มก. ขอเป็นตัวแทนของ สอ.มก. (ลูก) กราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัย (แม่) ที่ได้เลี้ยงดูและส่งเสริมให้เติบโต เข้มแข็งอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ และใคร่ขอบอกให้แม่รู้ว่า สอ.มก. ยินดีที่จะทำทุกอย่างที่ทำได้ เพื่อความสุข และความแข็งแรงของแม่ ซึ่งในระยะที่ผ่านมา สอ.มก. ได้ดำเนินการไปแล้วหลายเรื่อง ตั้งแต่**เป็นตัวกลางที่คอยส่งเสริมให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางการเงิน** (ส่งเสริมการออมและให้กู้ยืม) สร้างระบบสวัสดิการให้แก่สมาชิกเพื่อ**เสริมระบบสวัสดิการ**หลักที่มหาวิทยาลัยจัดให้ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว สอ.มก. ยังได้ช่วยจัดหาอาคารและครุภัณฑ์ที่จำเป็นให้แก่มหาวิทยาลัยด้วย โดยมหาวิทยาลัย จะขอวงเงินสำหรับการจัดหาเป็นปีๆ ไป ในระยะที่ผ่านมา สอ.มก. ได้สนับสนุนในเรื่องนี้ไปแล้วจำนวน 603.63 ล้านบาท ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ทยอยส่งคืนมาแล้วจำนวน 143.75 ล้านบาท คงเหลืออยู่ 459.88 ล้านบาท และในปีนี้ที่ประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายนได้อนุมัติกรอบเงินเพื่อจัดหาที่พักสำหรับบุคลากรและนิสิตของมหาวิทยาลัยไว้ 300 ล้านบาท นอกจากนั้น สอ.มก. ยังได้จัดเงินสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยแบบให้เปล่าไว้อีกประมาณปีละ 1.5 ล้านบาท

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 24 ฉบับที่ 6 เดือนกรกฎาคม 2550

นอกจากสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วผมโดยส่วนตัวคิดว่าในฐานะของลูก สอ.มก. ยังอาจให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยในเรื่องอื่นๆ ได้อีก โดยเฉพาะในเรื่องของ**การพัฒนาศักยภาพบุคลากร** ซึ่ง**ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนางาน**ของมหาวิทยาลัย ในเรื่องนี้อาจกำหนดขึ้นมาเป็นโครงการพิเศษ โดยมหาวิทยาลัยกำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรตามโครงการขึ้น (จำนวนคน และวงเงินที่ต้องการใช้ในแต่ละปี) จากนั้นทำข้อตกลงวงเงินกับ สอ.มก.

นอกจากที่ได้กล่าวมาหากยังมีเรื่องใดที่มหาวิทยาลัย ในฐานะของแม่ต้องการให้ สอ.มก. ดำเนินการก็ขอให้บอกกล่าวให้ทราบด้วย โดยส่วนตัวแล้ว ผมเชื่อว่าหากไม่ใช่เรื่องที่เหลือบ่ากว่าแรง หรือเรื่องที่ก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว สอ.มก. ก็คงยินดีที่จะปฏิบัติอย่างเต็มใจ ท้ายที่สุดนี้ ผมขอถือโอกาสกราบขอบคุณมหาวิทยาลัยในฐานะแม่ของ สอ.มก. ด้วยความจริงใจ พร้อมๆ กับขอเป็นตัวแทนของลูกๆ ทุกคน กราบเท้าผู้เป็นแม่ทุกคน และขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้โปรดดลบันดาลให้ผู้ที่เป็นแม่ทั้งหลายมีความสุขความสมบูรณ์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า สวัสดีครับ

การสร้างระบบบำนาญด้วยการออมผ่านสหกรณ์ : แนวคิดเบื้องต้นที่ยังต้องการคำแนะนำ

พศ.ดร.รังสรรค์ ปิติปัญญา (6390)

ด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา สอ.มก. ให้เป็นสหกรณ์สวัสดิการ ที่สามารถจัดสวัสดิการแก่สมาชิกได้อย่างครบวงจรตั้งแต่เกิดจนตาย คณะกรรมการจึงได้นำเรื่องของการสร้างระบบบำนาญให้กับสมาชิก โดยเฉพาะกับกลุ่มสมาชิกที่ไม่ได้รับเงินบำนาญจากทางราชการ มาหารือกันหลายครั้ง โดยหวังว่าเมื่อสมาชิกเกษียณอายุราชการไปแล้ว สมาชิกจะมีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไม่น้อยกว่าวันละ 100 บาท ทั้งนี้กรรมการส่วนหนึ่งมีความเห็นว่าน่าจะทำโดยเปิดโครงการออมเงินเพื่อความมั่นคงของชีวิตหลังเกษียณขึ้นมา ภายใต้โครงการนี้สมาชิกต้องออมเงินไว้กับสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอจนเกษียณอายุราชการ จากนั้นก็จะสามารถถอนเงินออกไปเป็นรายเดือนในระยะเวลาที่กำหนด โดยในระหว่างที่ฝากเงินไว้กับสหกรณ์ (ทั้งก่อนและหลังเกษียณ) จะได้รับผลตอบแทนในอัตราที่สูงกว่าเงินฝากทั่วไป สำหรับแนวคิดเบื้องต้นในเรื่องนี้ มีดังนี้

1) ***เงินออมของสมาชิก*** ภายใต้โครงการนี้จะเน้นการออมที่สม่ำเสมอเป็นรายเดือน โดยจำนวนเงินออมแต่ละเดือนไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกที่มีรายได้น้อยสามารถเข้าร่วมโครงการได้ ยิ่งกว่านั้นอาจมีการกำหนดเพดานขั้นสูงของเงินออมตามโครงการนี้ไว้ด้วย เช่น ยอดรวมเมื่อเกษียณอายุ ไม่เกิน 500,000 บาท (เงินต้นบวกกับผลตอบแทน)

2) ***ระยะเวลาการออม*** โดยทั่วไปควรมีระยะเวลาในการออมไม่น้อยกว่า 60 งวดเดือน (5 ปี) แต่ไม่เกินอายุ 60 ปี อย่างไรก็ดีในระยะเริ่มต้น เช่น ภายในระยะเวลา 1 ปีแรกนับจากเริ่มโครงการ ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนที่ยังไม่เกษียณอายุเข้าร่วมโครงการได้

3) ***อัตราผลตอบแทน*** อัตราผลตอบแทนของเงินออมตามโครงการนี้ จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ อัตราดอกเบี้ยพื้นฐาน และอัตราเงินสมทบพิเศษ สำหรับ อัตราดอกเบี้ยพื้นฐาน เป็นผลตอบแทนเบื้องต้นที่ผู้ออมจะได้รับซึ่งจะเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ (เงินออมตามโครงการนี้ถือว่าเป็นเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ) ซึ่งจะมีการคิดดอกเบี้ยทบต้นให้ตามที่ สอ.มก. ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนอัตราเงินสมทบพิเศษ เป็นเงินเพิ่มพิเศษที่ สอ.มก. จ่ายสมทบให้โดยให้เป็นร้อยละของเงินออมที่แต่ละคนมีอยู่ในโครงการ เช่น ร้อยละ 1 หรือ 2 ต่อปี เป็นต้น อย่างไรก็ตามการจะจ่ายเงินสมทบพิเศษให้นั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าสมาชิกต้องฝากอย่างสม่ำเสมอจนเกษียณอายุ หากถอนก่อนกำหนดจะไม่ได้รับเงินสมทบนี้ และเพื่อให้ผู้ออมมีความมั่นใจในผลตอบแทนที่จะได้จากโครงการนี้ อาจมีการประกันอัตราผลตอบแทนไว้เช่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4 ต่อปี เป็นต้น

4) ***การถอนเงิน*** เงินออมในโครงการนี้สามารถถอนคืนไปได้ตามความต้องการ อย่างไรก็ตาม ได้กล่าวแล้วว่าหากถอนก่อนกำหนด (ก่อนเกษียณ) ผู้ออมจะไม่ได้รับเงินสมทบพิเศษ จะได้รับเพียงดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายน 2551

พิเศษ เท่านั้น ส่วนการถอนเงินคืนเมื่อออมมาครบกำหนดตามเงื่อนไข อาจทำได้ 3 แบบ คือ (1) ถอนคืนทั้งหมดในคราวเดียวคล้ายๆ บำเหน็จ (2) ถอนคืนเป็นรายเดือนในจำนวนที่เท่าๆ กัน (คล้ายบำนาญ) ซึ่งเงินส่วนที่ยังไม่ได้ถอนออกไปจะได้รับผลตอบแทนทั้งดอกเบี้ยออมทรัพย์พิเศษและเงินสมทบพิเศษ ต่อไป ทั้งนี้ระยะเวลาและยอดเงินที่ต้องการถอนคืนขึ้นอยู่กับความประสงค์ของสมาชิก และแบบที่ (3) เป็นการถอนคืนครั้งแรกบางส่วน ที่เหลือถอนคืนเป็นรายเดือนในจำนวนที่เท่าๆ กัน (รวมแบบที่1 และ 2 เข้าด้วยกัน)

ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นเพียงแนวคิดเบื้องต้นที่ประมวลจากความเห็นของกรรมการหลายๆ ท่าน ซึ่งผมเชื่อว่ายังมีข้อบกพร่องอยู่ จึงใคร่ขอความกรุณาท่านผู้อ่านได้โปรดให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นก่อนเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการ สอ.มก. พิจารณาต่อไป “ขอความกรุณาช่วยให้คำแนะนำหน่อยครับ”

สหกรณ์ออมทรัพย์ไทย...ในวันนี้*

สุวรรณา ธุวโชติ (3426)

ทุกวันนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ในบ้านเราจำนวนไม่น้อยกำลังก้าวเดินห่างออกไปจากสหกรณ์รูปแบบเดิมๆ ที่เคยเป็นมาโดยเฉพาะสหกรณ์ขนาดใหญ่ในเมือง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้บ้างก็ว่าเพื่อความอยู่รอดและเติบโตอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ ขณะที่ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานอันเป็นธรรมชาติและจุดหมายหลักของสหกรณ์แบบดั้งเดิมกำลังจะเลือนหายไปในหมู่สมาชิก ผู้เขียนจึงใคร่ขอทบทวนถึงบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ในแง่มุมทางทฤษฎีกันสักหน่อยเนื่องจากในระยะหลังๆ ข้อเขียนในแนวนี้มีให้เห็นไม่มากนัก

หากจะว่ากันตามหลักวิชาการแล้ว กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายหลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ก็คือ การให้บริการทางการเงินแก่สมาชิกผู้เป็นเจ้าของ ไม่ว่าจะเป็นบริการรับฝากเงินสำหรับสมาชิกที่มีเงินเหลือออม และบริการด้านสินเชื่อสำหรับสมาชิกที่มีความเดือดร้อนด้านการเงิน เป็นบริการที่ไม่มีขั้นตอนซับซ้อน ไม่มีระเบียบยุ่งยาก เป็นบริการที่ตรงไปตรงมาและเป็นกันเอง รวมทั้งช่วยสร้างภูมิคุ้มกันความยากจนและให้การศึกษาแก่สมาชิก

ในแง่มุมของการออมนั้น เมื่อสหกรณ์ต้องการส่งเสริมให้สมาชิกเก็บออมเงิน ดังนั้นสหกรณ์จึงควรจ่ายดอกเบี้ยแก่เงินออมของสมาชิกในอัตราที่สูงกว่าที่พวกเขาจะได้จากสถาบันการเงินอื่นๆ เพื่อสมาชิกจะได้ยินดีที่จะออมเอาไว้กับสหกรณ์ของเขา ส่วนในแง่มุมของการให้สินเชื่อนั้น อัตราดอกเบี้ยที่สหกรณ์จะคิดกับเงินกู้ยืมของสมาชิกจึงควรต่ำกว่าอัตราเงินกู้ท้องตลาด ดังนั้นหากฝ่ายจัดการของสหกรณ์สามารถจัดการเงินทุนได้มีประสิทธิภาพเท่าไร ความแตกต่างระหว่างดอกเบี้ยเงินกู้ที่รับจากสมาชิกผู้กู้ และดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่สมาชิกผู้ออมก็จะยิ่งน้อยลงเท่านั้น อาจจะกล่าวได้ว่าสหกรณ์ในอุดมคติควรจะเป็นสหกรณ์ที่เมื่อสิ้นปีจะมีส่วนเกินหรือกำไรเป็นศูนย์ หมายความว่าสหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเก็บค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่านั้น **อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าสหกรณ์ไม่ประสงค์จะทำกำไรจากสมาชิก แต่ต่างยอมรับกันว่าโลกที่เราอยู่ทุกวันนี้เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน จึงมีเหตุผลที่สหกรณ์จะต้องทำธุรกิจให้มีส่วนเกินจำนวนหนึ่งซึ่งเพียงพอสำหรับปกป้องตนเองจากความไม่แน่นอน อันอาจจะเกิดขึ้นจากการทำธุรกิจด้วยเช่นกัน**

ภารกิจสำคัญที่ควรทำอีกประการหนึ่งของสหกรณ์ออมทรัพย์ก็คือ การรักษามูลค่าที่แท้จริงให้กับเงินออมของสมาชิก เพราะในยามที่เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในประเทศเช่นที่เป็นอยู่ในบ้านเราเวลานี้ ประชาชนทั่วไปรวมทั้งสมาชิกของสหกรณ์ที่มีเงินออม จะได้รับความเดือดร้อนจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ทำให้เงินออมของพวกเขามีมูลค่าที่แท้จริงลดลง สมาชิกจะสูญเสียเงินไปทุกปีจากการเก็บออม ทุกวันนี้อัตราเงินรับฝากส่วนใหญ่ของสหกรณ์ในบ้านเราอยู่ต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อ อย่างในสหกรณ์ของผู้เขียนเองตอนนี้ อัตราเงินฝากประจำร้อยละ 2.75 บาทต่อปี เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ร้อยละ 2.50 บาทต่อปี และเงินฝากออมทรัพย์ร้อยละ 1.75 บาทต่อปี ในขณะที่อัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 3.0 บาท และมีแนวโน้มที่จะขยับตัวสูงขึ้นไปอีกเนื่องจากราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น ในกรณีเช่นนี้สหกรณ์ต้องมีหน้าที่รักษาระดับมูลค่าที่แท้จริงของเงินออมให้กับสมาชิก ส่วนภารกิจเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินของสหกรณ์นั้น สหกรณ์จะมีบทบาทเป็นเสมือนผู้ค้ำประกันเงินกู้ให้หลักประกัน

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 22 ฉบับที่ 7 เดือนสิงหาคม 2548

กับสมาชิกทั้งสองฝ่าย สมาชิกฝ่ายผู้กู้ซึ่งมักจะพบกับความยากลำบากในการต่อรองเพื่อขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินโดยทั่วไปก็จะได้บริการที่สะดวกสบายขึ้น ในขณะที่สมาชิกฝ่ายผู้ออมก็สามารถไว้วางใจว่าเงินของเขาที่นำไปให้เพื่อนสมาชิกกู้ยืมจะเป็นช่องทางที่ปลอดภัย

เมื่อหันมาดูวิถีปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นกันอยู่ในเวลานี้จะเห็นภาพที่แตกต่างไปจากหลักการดั้งเดิมที่กล่าวมาข้างต้น ทุกวันนี้มีสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวนไม่น้อยที่ดำเนินธุรกิจเข้าใกล้ความเป็นสถาบันการเงินทั่วๆ ไปมากขึ้นทุกที **เนื่องจากไม่ได้ทำธุรกิจให้บริการด้านการเงินเฉพาะกับสมาชิกของตนเท่านั้น แต่ได้ขยายบริการไปยังบุคคลหรือองค์กรภายนอกอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกอีกด้วยโดยเฉพาะบริการด้านสินเชื่อ** และนับวันสัดส่วนของบริการที่ให้แก่ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกนี้จะมีมากขึ้นทุกที บางสหกรณ์นั้นสัดส่วนนี้มีมากถึงร้อยละ 75 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมดของสหกรณ์เลยทีเดียว ทั้งนี้ก็**สืบเนื่องมาจากสภาพคล่องส่วนเกินจำนวนมากที่เกิดขึ้นในสหกรณ์จากปริมาณเงินออมของสมาชิกผู้ออมที่มีมากกว่าความต้องการกู้เงินของสมาชิกฝ่ายผู้กู้ การจัดการเงินออมของสมาชิกในลักษณะเช่นนี้ ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีความเสี่ยงมากขึ้นกว่าเดิม**ที่เคยให้บริการแต่สมาชิกในองค์กรเดียวกันเท่านั้น ดังนั้นการจัดการสหกรณ์จึงต้องการความรอบคอบและเป็นมืออาชีพมากขึ้น ที่สำคัญก็คือสมาชิกผู้ออมจะต้องรับรู้ในเรื่องความเสี่ยงภัยที่มีมากขึ้นนี้ และให้ความเอาใจใส่ในการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารงานมากขึ้นด้วย

นอกจากลูกค้าผู้ใช้บริการหลักของสหกรณ์จะเปลี่ยนแปลงไป แนวคิดในการจัดสรรผลประโยชน์ของสหกรณ์ก็ดูเหมือนจะเปลี่ยนไปด้วย จากการที่สหกรณ์มีรายได้จากบุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกจำนวนมากขึ้น การจัดสรรผลประโยชน์ในหลายสหกรณ์ก็เริ่มปรับเปลี่ยนไปตามแนวทางของธุรกิจโดยทั่วๆ ไปมากขึ้น คือ กระจายผลประโยชน์ที่ได้มาสู่สมาชิกในรูปของเงินปันผลตามส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นหลัก ใครถือหุ้นมากก็จะได้รับส่วนแบ่งไปมาก ใครถือหุ้นน้อยก็จะได้ส่วนแบ่งไปน้อย แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางสหกรณ์เหมือนกันที่นอกจากจะให้ประโยชน์ตอบแทนแก่หุ้นที่สมาชิกถือ ยังหาทางจัดสรรผลประโยชน์ที่เหลือให้แก่สมาชิกในรูปของสวัสดิการเอื้ออาทรแบบต่างๆ เช่น ให้เงินขวัญถุงเมื่อเกษียณอายุ เงินของขวัญในโอกาสครบรอบวันเกิด เงินรางวัลแก่สมาชิกที่สามารถครองโสดได้จนเกษียณ ค่าปลอบขวัญยามเจ็บป่วย เงินสงเคราะห์เมื่อสมาชิกและบุคคลในครอบครัวเสียชีวิต ฯลฯ เรียกว่ามีให้กันตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งนอกจากจะเรียกคะแนนความพอใจจากสมาชิกได้อย่างถ้วนหน้าแล้ว ยังช่วยให้สามารถอธิบายถึงความเป็นองค์กรธุรกิจที่มุ่งประโยชน์ทางสังคมแก่บรรดาสมาชิกตามแนวคิดแบบดั้งเดิมของสหกรณ์ได้อย่างไม่เคอะเขินอีกด้วย

เมื่อเป้าหมายขององค์กรมีการปรับเปลี่ยนไป การทำให้สมาชิกมีความเข้าใจจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น ผู้บริหารสหกรณ์ในวันนี้ควรอธิบายให้สมาชิกได้รับรู้ถึงความเสี่ยงภัยที่อาจติดตามมาพร้อมกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ และเตือนให้พวกเขาตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกผู้เป็นเจ้าของ ที่จะต้องเอาใจใส่ติดตามการบริหารงานของสหกรณ์กันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

Patronage system ในสหกรณ์*

สุวรรณา ธุวโชติ (3426)

เรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับการเมืองเรื่องปวดใจ รวมทั้งไม่เกี่ยวกับปาฐกถาเจ้าปัญหาของอดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่สร้างความฮือฮาในช่วงเวลาที่ผ่านมาแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของ “สมาชิก” ที่จะต้องให้การอุปถัมภ์ค้ำจุนในสหกรณ์ของตน

คำว่า **“Patronage system”** ศัพท์ฮิตในช่วงเวลานี้ ที่แปลเป็นไทยกันว่า **“ระบบอุปถัมภ์”** และที่บางคนตีความว่าเป็นระบบที่ทำให้ผู้คน **“ร่ำร้องแต่จะพึ่งพาอาศัยผู้อื่น โดยไม่คิดจะพึ่งพาความรู้ความสามารถของตน”** นั้น สำหรับวงการสหกรณ์ของเรา Patronage system ให้ความหมายในทางตรงกันข้าม เพราะคนสหกรณ์ใช้ระบบนี้เป็นวิถีทางสู่การพึ่งพาตนเอง

คำว่า “Patron” ในพจนานุกรมของสหกรณ์ หมายถึง “person who regularly gives his support as a customer to a cooperative.... บุคคลผู้ให้การอุปถัมภ์อย่างสม่ำเสมอในฐานะลูกค้าของสหกรณ์ ซึ่งก็คือ **“สมาชิก”** ของสหกรณ์นั่นเอง ดังนั้นคำว่า “Patronage” ในสหกรณ์ จึงเป็นที่รับรู้กันว่า หมายถึง**การที่สมาชิกให้การอุปถัมภ์สหกรณ์** ด้วยการ **“ร่วมอุดหนุน”** หรือ **“ร่วมทำธุรกิจ”** กับสหกรณ์นั่นเอง

ดังนั้นหากให้นักสหกรณ์ แปลประโยค We don’t want any more of your damn patronage ความหมายก็คงจะเพียงประมาณว่า เราไม่อยากให้ท่านมาอุดหนุนเราอย่างลมๆแล้งๆ (อีกแล้ว)เท่านั้น ส่วนที่มีใครพยายามจะโยงใยให้เห็นว่า Patronage system เป็นระบบที่ทำให้ we don’t actually need democracy คนไทยเราไม่ปรารถนาในประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั้น สำหรับนักสหกรณ์คงจะเห็นค้าน ด้วยเหตุที่ว่าในสหกรณ์นั้น เราได้ใช้ระบบนี้ในการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการบริหารกิจการด้วยแนวทางที่เป็นประชาธิปไตย

สำหรับคำว่า **“Patronage refund”** หรือที่เรารู้จัก (และเฝ้ารอรับกันในทุกสิ้นปี) ว่าเป็น **“เงินเฉลี่ยคืน”** นั้น ตามรูปศัพท์ก็คือ เงินที่ (สหกรณ์) จ่ายคืนให้กับผู้อุดหนุน ซึ่งการจ่ายเงินเฉลี่ยคืนของสหกรณ์ให้กับสมาชิกนั้นเกี่ยวพันโดยตรงกับหลักและวิธีปฏิบัติ รวมทั้งความรับผิดชอบที่ทั้งสหกรณ์และสมาชิกผู้เป็นเจ้าของมีต่อกัน อย่างที่เรารู้กันว่าเป้าหมายหลักที่สำคัญของสหกรณ์คือ ต้องการทำธุรกิจกับสมาชิกด้วยค่าบริการที่ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ มากกว่าต้องการสร้างกำไรให้แก่ผู้ลงทุน อย่างไรก็ตามการให้บริการด้วยราคาทุนเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เมื่อสหกรณ์ยังต้องทำธุรกิจอยู่ในระบบตลาดที่มีการแข่งขันสูง อีกทั้งการคำนวณหาต้นทุนที่แน่นอนก็ไม่ใช่เรื่องที่ทำกันได้ง่ายๆ ดังนั้นสหกรณ์ส่วนใหญ่จึงใช้วิธีกำหนดค่าบริการตามราคาในท้องตลาด และเมื่อครบรอบปีธุรกิจหลังจากหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดออกจากรายรับแล้ว หากพบว่ามีส่วนเหลื่อมก็จะจัดสรรคืนกลับสู่สมาชิกเป็นสัดส่วนตามมูลค่าธุรกิจที่พวกเขาให้การอุดหนุนในรูป **“เงินเฉลี่ยคืน”**

การที่สหกรณ์นำส่วนเหลื่อมที่มี จ่ายคืนกลับให้แก่สมาชิก นับเป็นลักษณะพิเศษของธุรกิจสหกรณ์ที่ส่งเสริมให้บรรดาสมาชิกพึ่งพาตนเองด้วยการอุดหนุนธุรกิจที่ตนเป็นเจ้าของ ใครพึ่งพา (ธุรกิจของ) ตัวเองด้วยการอุดหนุนมากก็จะได้รับประโยชน์คืนกลับในรูปเงินเฉลี่ยคืนมาก ดังนั้นคำกล่าวว่า ระบบอุปถัมภ์ทำให้คนไม่รู้จักพึ่งพาตนเองเห็นทีจะไม่ถูกต้องนัก

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 5 เดือนมิถุนายน 2551

ใคร...ทุจริตในสหกรณ์?*

สุวรรณา ธุวโชติ (3426)

เมื่อต้นปีที่ผ่านมาผู้เขียนได้รับการทาบทามให้เข้าร่วมอภิปรายในหัวข้อ “ใคร...ทุจริตในสหกรณ์?” ในวันสหกรณ์แห่งชาติที่อิมแพคเมืองทองธานี ผู้เขียนซึ่งเวลานั้นก็ไม่ได้ตอบปฏิเสธทั้งๆ ที่ยังติดใจกับหัวข้ออภิปรายว่าเล่นตั้งเป็นคำถามกันอย่างนี้ใครจะไปตอบได้... ถัดมาไม่นานนักก็ทราบว่ามีข้อขัดข้องบางประการที่ทำให้ต้องยกเลิกการอภิปรายกันไป ตอนนั้นก็รู้สึกโล่งใจเพราะยังคิดไม่ออกว่าจะพูดอะไรได้บ้างในเชิงวิชาการกับเรื่องอย่างนี้..... และเมื่อสองสามวันมานี้ก็ไปบังเอิญเห็นพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการต้มตุ๋นที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ ทำให้ย้อนนึกถึงหัวข้ออภิปรายที่กล่าวถึงข้างต้นและถามตัวเองว่าหากงานคราวนั้นไม่ได้ถูกยกเลิก ประเด็นที่ควรจะได้หยิบมากล่าวถึงเรื่องการทุจริตในสหกรณ์ น่าจะมีอะไรบ้าง

เรื่องของ**การทุจริตคอรัปชั่นนั้น**ไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นเรื่องที่มีมานานคู่กับสังคมมนุษย์ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง **เกิดขึ้นได้ในทุกองค์กรที่ขาดอุดมการณ์ ในทุกองค์กรที่ไม่มีระบบการบริหารจัดการและระบบการควบคุมที่ดีพอ** สำหรับในสหกรณ์นั้นคงต้องยอมรับกันว่า ปัญหาการทุจริตในสหกรณ์เป็นเรื่องที่ฝังใจคนไทยมานาน ผู้เขียนเคยให้นิสิตปริญญาตรีที่ผู้เขียนสอนอยู่กว่าหกสิบคน ออกไปสอบถามประชาชนคนเดินถนนทั่วๆ ไปจำนวนหนึ่งว่า...เมื่อเอ่ยถึง “สหกรณ์” แล้วพวกเขาจะนึกถึงอะไรเป็นอันดับแรก จากนั้นให้นำมาอภิปรายกันในห้องเรียน... คำตอบที่ได้มีหลากหลายทั้ง “ความยากจน” “เงินกู้” “เกษตรกร” และ “การทุจริตคอรัปชั่น” ก็เป็นคำตอบหนึ่งที่ได้มา นี่เป็นการรับรู้ของผู้คนเกี่ยวกับสหกรณ์ในบ้านเรา....การทุจริตที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ใดสหกรณ์หนึ่งสร้างความเสียหายในวงกว้างทั้งต่อสหกรณ์ผู้เสียหายเองและต่อภาพลักษณ์โดยรวมของสหกรณ์ ทำให้สูญเสียเกียรติภูมิและไม่ได้รับความไว้เนื้อเชื่อใจจากสาธารณชนซึ่งจะส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาขบวนการสหกรณ์ไทยในระยะยาว

เมื่อพูดถึง **“การทุจริต”** นั้น โดยทั่วไปก็คงจะเข้าใจเหมือนๆ กันว่า เป็นการเจตนากระทำทุกอย่างโดยมิชอบกล่าว**คือเรื่องที่ควรทำก็ไม่ทำ เรื่องที่ไม่ควรทำก็ไปทำ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ควรได้ให้กับตัวเองหรือพวกพ้อง** ประโยชน์ที่ว่านี้อาจจะเป็นทั้งประโยชน์ในทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ไม่ใช่ทรัพย์สินก็ได้ เป็นต้นว่า **เป็นพนักงานกินเงินเดือนของสหกรณ์แต่เอาเวลาที่ควรจะทำงานให้กับสหกรณ์ไปทำงานอย่างอื่นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวนี่ก็จัดว่าเป็นการทุจริตเหมือนกัน**

จากชื่อเรื่องที่ถามว่า ใคร...เป็นผู้ทุจริตในสหกรณ์? หากถูกบังคับให้ตอบก็คงต้องตอบกันอย่างกำปั้นทุบดินว่า “คนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์” ซึ่งหากจำแนกก็แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ ซึ่งก็รวมทั้งผู้จัดการและพนักงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสหกรณ์ **คนทุกกลุ่มมีโอกาสที่จะทุจริตได้ทั้งนั้น** ซึ่งปัจจัยที่จะเป็นเหตุให้เกิดการทุจริตในสหกรณ์นั้น ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า **มีอยู่ 3 องค์ประกอบใหญ่ๆ** ด้วยกัน **องค์ประกอบแรก** เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลหมายถึงลักษณะนิสัยของบุคคลที่สั่งสมมา บางคนก็มีอุปนิสัยซื่อสัตย์สุจริตถึงมีโอกาสหรือมีสิ่งล่อใจเพียงใดก็ไม่ทำการทุจริต ในขณะที่บางคนก็

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 21 ฉบับที่ 12 เดือนมกราคม 2548

พร้อมที่จะฉ้อฉลได้ทุกเมื่อหากสบโอกาส **องค์ประกอบต่อมา**เป็นปัจจัยด้านระบบการบริหารจัดการและการควบคุมของสหกรณ์ และ**องค์ประกอบที่สาม**เป็นปัจจัยภายนอกอื่นๆ เช่น สภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพ ฯลฯ เป็นต้น

การทุจริตคอรัปชั่นที่เกิดขึ้นในสหกรณ์นั้นมักจะเกิดจากหลายๆ องค์ประกอบผสมผสานกัน แต่ในที่นี้ผู้เขียนอยากที่จะเน้นเฉพาะองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการและการควบคุมของสหกรณ์ เนื่องจากสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ นั้นเราค่อนข้างจะเปลี่ยนแปลงได้ยาก เช่นจะเปลี่ยนนิสัยที่ถาวรของคนนั้นคงทำกันได้ไม่ง่าย ทางเดียวที่จะแก้ไขก็คือหาทางหลีกเลี่ยงไม่ให้คนที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริตเข้ามามีบทบาทในสหกรณ์

เราลองมาพิจารณาดูกันทีละปัจจัยว่า ระบบการบริหารงานจัดการในสหกรณ์ของเรามีโอกาสเสี่ยงแค่ไหนที่จะเกิดการคอรัปชั่น หรือเรามีภูมิคุ้มกันเพียงใดต่อการเกิดการทุจริต ประการแรกมาดูกันที่ระบบ **การผูกขาดอำนาจ (Monopoly of Authority)** หมายถึงการรวมการตัดสินใจไว้ที่เดียวไม่มีการแบ่งแยกอำนาจ ในองค์กรใดๆ หากอำนาจการตัดสินใจบริหารจัดการไปผูกขาดเบ็ดเสร็จอยู่ในมือของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเท่าใด โอกาสที่จะเกิดการทุจริตคอรัปชั่นขึ้นในองค์กรก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น.. หากเราพิจารณากันตามหลักการและทฤษฎีแล้ว เป็นที่ยอมรับกันว่า**สหกรณ์นั้นเป็นองค์กรประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participative democratic) ที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิหรืออำนาจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเท่าทียมกัน** ตามหลัก “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” เรียกได้ว่าตามหลักการแล้วเราดูเหมือนจะอยู่ไกลจากการผูกขาดอำนาจ แต่จากข้อจำกัดของการทำธุรกิจที่ต้องอาศัยความรวดเร็วในการตัดสินใจบริหารกิจการ ทำให้สมาชิกทั้งหลายต้องส่งมอบอำนาจของตนให้กับตัวแทนเข้าไปบริหารงานแทนในรูปของ "คณะกรรมการดำเนินงาน" ดังนั้น**หากสมาชิกของสหกรณ์ใดที่ให้อำนาจกับตัวแทนไปแบบให้แล้วให้เลยไม่มีการติดตามการใช้อำนาจของพวกเขาประชาธิปไตยที่เรามีในสหกรณ์ก็จะกลายเป็นประชาธิปไตยที่อำนาจเบ็ดเสร็จอยู่ในมือของคณะกรรมการฯ** ซึ่งหากสหกรณ์โชคดีได้คณะกรรมการฯที่มีความซื่อสัตย์สุจริตก็รอดตัวไป แต่หากอำนาจการตัดสินใจไปผูกขาดเบ็ดเสร็จในมือของผู้ที่จ้องจะคดโกง อย่างนี้โอกาสที่จะเกิดการทุจริตคอรัปชั่นในสหกรณ์ก็เป็นไปได้สูง.... ในทำนองเดียวกันเมื่อคณะกรรมการดำเนินงานมอบอำนาจในการจัดการธุรกิจให้แก่ผู้จัดการและพนักงานแล้วไม่มีการติดตามดูแลและควบคุมหากโชคร้ายได้ผู้จัดการและพนักงานที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต โอกาสที่จะเกิดการทุจริตก็เป็นไปได้เช่นเดียวกัน

อีกปัจจัยหนึ่งซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ง่ายคือ การบริหารจัดการที่ต้อง**ใช้ดุลยพินิจมาก (Discretion)** หมายถึง การมีระบบการบริหารงานที่ยุ่งยากซับซ้อน มีกฎระเบียบและขั้นตอนมากมาย งานทุกงานเรื่องทุกเรื่องไม่มีการระบุผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การตัดสินใจขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยโดยคนเสียเป็นส่วนใหญ่ หากสหกรณ์ใดมีลักษณะเช่นนี้มากโอกาสที่จะเกิดการทุจริตคอรัปชั่นก็จะมีมากตามไปด้วย ปัจจัยบางประการก็จะช่วยควบคุมให้การเกิดทุจริตมีน้อยลง เช่น **การตรวจสอบได้ (Accountability)** ว่ากันไปแล้วสหกรณ์ของเรานั้นถูกออกแบบให้มีระบบการตรวจสอบที่รัดกุม เพราะนอกจากจะมีการตรวจสอบด้านการเงินที่ภาครัฐโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการแล้ว ใน พ.ร.บ. สหกรณ์ยังกำหนดให้มีการตรวจสอบกิจการโดย “ผู้ตรวจสอบกิจการ” ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอกเพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกในการตรวจตราการดำเนินงานของสหกรณ์

เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจหรือการคานอำนาจในการบริหารจัดการของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์อีกด้วย ตามข้อกำหนดนั้นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์จะต้องทำหน้าที่ตรวจตราการทำงานของคณะกรรมการดำเนินงาน ผู้จัดการ และพนักงานของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและซื่อตรง ดังนั้นในสหกรณ์ที่ไม่มีผู้ตรวจสอบกิจการ หรือมีผู้ตรวจสอบกิจการที่ไม่มีความเป็นอิสระ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของของคณะกรรมการ หรือผู้จัดการ ไม่ว่าจะเพราะความคุ้นเคย ความเกรงใจ หรือเหตุผลอื่นใด ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภาระกิจการตรวจสอบตามที่ได้รับมอบหมายได้ โอกาสที่จะเกิดการทุจริตคอรัปชั่นในสหกรณ์ก็เป็นไปได้สูง....ตรงนี้ขอขยายความสักนิดให้เห็นภาพว่า ตามหลักการของสหกรณ์ในเรื่องที่ว่าด้วยการควบคุมโดยสมาชิกผู้เป็นเจ้าของหรือที่เรียกกันว่าหลัก user control principle นั้น ทำให้สหกรณ์กำหนดข้อห้ามอย่างเข้มงวดไม่ให้บุคคลภายนอกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ไม่ว่าเขาจะมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเพียงใดก็ตาม ดังนั้นหากเป็นสหกรณ์การเกษตร คณะกรรมการฯ ทั้งหมดของสหกรณ์ก็จะมาจากสมาชิกผู้เป็นเกษตรกร ซึ่งต้องยอมรับกันว่าส่วนใหญ่จะมีความถนัดหรือเชี่ยวชาญด้านการผลิตในอาชีพตนเท่านั้น แต่การบริหารธุรกิจของสหกรณ์นั้นยังต้องการผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านการเงินด้วย ดังนั้นการที่สหกรณ์จำกัดอย่างเข้มงวดไม่ให้บุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการได้นั้น หากมองในอีกมุมหนึ่งก็จะพบว่าเป็นจุดอ่อนของการบริหารควบคุมงานสหกรณ์ที่ทำให้ไม่สามารถดูแลและติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหากสหกรณ์ขาดระบบการตรวจสอบที่รัดกุมจากผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งมีความรู้ความสามารถแล้วโอกาสที่จะเกิดการทุจริตก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย

ประการสุดท้ายคือ **ความโปร่งใส (Transparency)** หมายถึงการดำเนินงานอย่างเปิดเผยโปร่งใส มองเห็นโครงสร้างและระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน มีระบบการได้มาซึ่งคณะกรรมการดำเนินการ ระบบการคัดสรรตัวผู้ตรวจสอบกิจการ รวมทั้งพนักงานมีความโปร่งใส ซึ่งหากการดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปอย่างโปร่งใสสมาชิกมีส่วนรับรู้ในการทำงานแล้ว โอกาสที่จะเกิดการทุจริตก็จะเกิดขึ้นยาก

ในด้านพฤติกรรมการทุจริตหรือรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นในสหกรณ์นั้นก็สามารถเกิดขึ้นได้หลากหลายรูปแบบไม่แตกต่างจากการทุจริตที่เกิดขึ้นในองค์กรของรัฐหรือเอกชนอื่นๆ อาทิ การปลอมแปลงเอกสารหลักฐานเพื่อหวังผลประโยชน์จากสหกรณ์ การกระทำการใดๆ ที่บิดเบือน หลีกเลี่ยง ฝ่าฝืนกฎระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ กินเศษกินเลยยักยอกเอาบางส่วนของสหกรณ์มาเป็นของตน กินใต้โต๊ะรับเอาประโยชน์จากการบริการโดยมิชอบ เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมการทำงานที่เบี่ยงเบนไปของฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเอื้อให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ในสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็น การทำงานที่หย่อนยานไม่มีประสิทธิภาพ ไม่เอาใจใส่ต่อคุณภาพของผลงาน ไม่มีความความรับผิดชอบ ขาดการเอาจริงเอาจัง ไม่ตัดสินใจ ขาดระเบียบวินัยในการทำงาน ขาดความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ ขาดความเป็นมืออาชีพ ชอบทำอะไรยุ่งยากโดยไม่จำเป็น การทำงานที่จ้องแสวงหาผลประโยชน์ เช่น ชอบทำผิดกฎระเบียบ ไม่ตรงไปตรงมา การทำงานที่ชอบเล่นพรรคเล่นพวก ให้สิทธิพิเศษแก่พวกพ้องและญาติมิตร ฯลฯ พฤติกรรมเหล่านี้ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เป็นการกระทำการทุจริตโดยตรงแต่ก็เป็นสิ่งที่จะเกื้อกูลให้เกิดการทุจริตมากขึ้นหรือน้อยลงในสหกรณ์ ได้เช่นกัน

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้กระมังที่จะเป็นคำตอบของผู้เขียนหากจะต้องตอบว่า ใคร...เป็นผู้ทุจริตในสหกรณ์?

วิกฤตเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกากับผลกระทบต่อ สอ.มก.

บพิธ จารุพันธุ์ (2279)

สมาชิกคงได้ทราบข่าวเรื่องวิกฤติซับไพร์ม (Subprime) หรือวิกฤตที่เกิดจากการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้คนอเมริกันที่มีเครดิตต่ำเมื่อปีที่แล้ว แต่ช่วงนั้นภาษาชาวบ้านยังเรียกว่าโคม่า และเกิดในอเมริกายังไม่ลุกลามออกไปมาก เมื่อข้อเท็จจริงเริ่มปูดออกมาว่าความเสียหายนั้นมากจริงๆ ธนาคารที่ปล่อยสินเชื่อดังกล่าวรับไม่ไหวแล้ว ธนาคารอื่นก็ไม่ยอมช่วยจึงปล่อยให้ค่อยๆ ตายไปเอง นักวิชาการหลายสำนักเริ่มออกมาให้ความคิดเห็นว่าแย่แล้ว แต่ยังเป็นขั้นเผาหลอกๆ ต้นกันยายน 2551 เราได้เห็นเผาจริงเกิดขึ้นแล้วเมื่อบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านอสังหาริมทรัพย์ 2 บริษัท คือ Fannie Mae กับ Freddie Mac ล้ม รัฐบาลอเมริกันต้องเข้าไปอุ้ม ถัดมาอีกสัปดาห์เดียว เลห์แมน บราเดอร์ ธนาคารขนาดใหญ่ก็ล้มตามรวมไปถึง มอร์แกน สแตนเลย์ วาณิชธนกิจยักษ์ใหญ่ของอเมริกาก็ขาดสภาพคล่องต้องเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นบริษัทผู้ถือหุ้นเท่านั้นเอง AIG (American International Groups) ซึ่งเป็นบริษัทประกันภัยยักษ์ใหญ่เป็นบริษัทแม่ของ AIA ในเมืองไทยและในอีกหลายๆ ประเทศก็ประสบชะตากรรมเพราะไปรับประกันตราสารด้อยคุณภาพเอาไว้ แฟนๆ ปีศาจแดง แมนยูฯ คงคุ้นกับตรา AIG บนอกเสื้อสีแดงของนักฟุตบอล (ขณะนี้ก็ยังเป็นสปอนเซอร์อยู่) ธนาคารที่กล่าวถึงล้วนแต่ทำธุรกิจเกี่ยวข้องกันทั้งสิ้นเมื่อล้มก็ล้มไล่ๆ กันไป

เหตุการณ์ที่เล่ามานี้มีสาเหตุ มีที่มาที่ไปว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร มีนักการธนาคารได้ไล่เรียงลำดับมาตั้งแต่สภาพคล่องในตลาดโลกล้นเพราะเงินขายน้ำมันของอาหรับไหลเข้ามาไม่หยุด การลงทุนในกลุ่มประเทศอาหรับเองก็เต็มเพดานไม่รู้จะทำอะไรแล้ว ราคาน้ำมันสูงขึ้นเรื่อยๆ เงินจากการขายน้ำมันของกลุ่มโอเปคที่เรียกว่า Petro-dollar ล้นอยู่ในตลาดอเมริกา ธนาคารที่ปล่อยกู้ซื้อบ้านเมื่อมีเงินมากก็ปล่อยกู้เพลิน คนที่มีเครดิตดีที่เรียกว่ากลุ่ม Prime Rate ก็ให้กู้จนหมดแล้ว กลุ่ม Alternate A (มีรายได้แน่นอนแต่ไม่ต้องการแสดงหลักฐาน) ก็ให้กู้ไปแล้ว เหลือแต่กลุ่มเครดิตต่ำที่เรียกว่าซับไพร์ม (Subprime) คนกลุ่มนี้มีรายได้ไม่แน่นอน ปกติจะกู้ไม่ได้แต่ธนาคารมีเงินเยอะก็เลยยอมให้กู้เพื่อซื้อบ้าน คนอเมริกันเปลี่ยนบ้านบ่อยและซื้อเพื่อขายต่อกันมาก บ้านหลังเดิมถูกเปลี่ยนมือหลายรอบราคาก็สูงไปเรื่อยๆ ปริมาณเงินหมุนเวียนในธุรกิจนี้มากมายมหาศาลโดยเฉพาะที่ปล่อยกู้ในกลุ่มที่เรียกว่าซับไพร์ม หรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า NINJA (No Income, No Job, No Assets) ลำพังถ้ากลุ่มนี้ไม่มีเงินจ่ายธนาคารที่ให้กู้ก็ล้มไปเท่านั้นไม่น่าจะกระทบลุกลามไปทั่วโลก แต่ปรากฏว่าธนาคารที่ปล่อยกู้ได้นำเอาสัญญากู้สินทรัพย์ที่เป็นตัวบ้านมาแปลงเป็นตราสารที่เรียกกันว่า CDOs (Collateralized Debt Obligations : ตราสารหนี้ที่มีหลักทรัพย์อ้างอิง) ตราสารนี้ขายออกไปทั่วโลกให้อัตราผลตอบแทนสูง ธนาคารในหลายๆ ประเทศก็เข้าไปลงทุนในตราสารนี้ด้วย รวมถึงบางธนาคารในประเทศไทยก็เข้าไปลงทุนด้วยแต่ปริมาณไม่มากนัก ปริมาณเงิน CDOs นี้กล่าวกันว่ามากกว่าเงินฝากของทั่วโลกรวมกันเสียอีก

ในปี พ.ศ. 2548 สมาชิกหลายๆ ท่านคงทราบถึงราคาน้ำมันที่ถีบตัวสูงขึ้นอย่างมาก ธนาคารต่างๆ ในอเมริกาเริ่มขยับดอกเบี้ยสูงขึ้น จากเดิมที่เคยปล่อยกู้ร้อยละ 1 ขยับขึ้นมาเรื่อยๆ เป็นร้อยละ 5.25 ในยุโรปกลุ่ม EU ก็ปรับตามจาก 2% ขึ้นเป็น 4% ช่วงนี้คนผ่อนบ้านกลุ่มซับไพร์มเริ่มผ่อนไม่ไหวแล้ว ส่วนมากก็ปล่อยให้ธนาคารยึดไป (สินเชื่อบ้านในอเมริกาให้สินเชื่อระยะยาว 30 ปี แต่พวกซับไพร์มนั้น 2 ปีแรกดอกเบี้ยจะคงที่ 28 ปีหลัง

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 9 เดือนตุลาคม 2551

ดอกเบี้ยจะลอยตัวตามสภาวะตลาด) ธนาคารยึดมาก็ไม่มีคนซื้อต่อ และสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นในเมืองไทยแต่ไปเกิดขึ้นในอเมริกาก็คือบางคนพอมีเงินจะไปไถ่ถอนบ้านก็ไถ่ถอนไม่ได้ เพราะตัวสัญญาถูกขายต่อรับช่วงกันไปเป็นทอดๆ มือสุดท้ายที่ถือไว้ไม่รู้ว่าเป็นใครถ้าอยากไถ่ถอนจริงๆ ต้องขอเวลาสืบเสาะก่อน ตราสาร CDOs ที่ว่านี้ยังถูกซื้อขายล่วงหน้าในตราสารอนุพันธ์อีกมหาศาลในหลายประเทศ

เมื่อคนกู้เงินไม่มีเงินจ่ายธนาคารก็ขาดสภาพคล่อง ในวันที่ 8 กันยายน 2551 Fannie Mae กับ Freddies Mac ก็ล้มรัฐบาลต้องเข้าไปอุ้มเป็นของรัฐ ตามด้วยเลย์แมนบราเดอร์ มอร์แกน สแตนเลย์ ส่วน AIG บริษัทประกันใหญ่ที่สุดในอเมริกาซึ่งเป็นผู้รับประกันหนี้ที่เรียกว่า C D S (Credit Default Swaps) ก็ขาดทุนทันที 620,000 ล้านดอลลาร์ บริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือได้แก่ มูดี้ส์ เอสแอนด์พี อินเวสเตอร์เซอร์วิสและฟิทช์ ต่างก็ประกาศลดอันดับความน่าเชื่อถือของ AIG ลงพร้อมๆ กันโดยไม่ได้นัดหมาย เมื่อไม่มีเครดิตก็ไปกู้ใครไม่ได้ ธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกาต้องอัดฉีดเม็ดเงินเข้าไปช่วย 8.5 หมื่นล้านดอลลาร์ แต่ก็คิดดอกเบี้ยแพงมากประมาณร้อยละ 10.5 และช่วยเพิ่มเติมอีก 3.78 หมื่นล้านดอลลาร์เมื่อต้นเดือนตุลาคมที่ผ่านมาเพื่อไม่ให้ AIG ล้ม วิกฤตินี้ลามไปยังยุโรปอย่างรวดเร็วทั้งในเบลเยี่ยม อังกฤษ เยอรมนี ลามไปถึงญี่ปุ่น อินเดีย ตอนนี้มีรายงานว่าขณะนี้มิตซูบิชิของญี่ปุ่นเข้าไปซื้อกิจการของมอร์แกนสแตนเลย์บางส่วนแล้ว บริษัทประกันชีวิต YAMATO ของญี่ปุ่นก็ยื่นขอล้มละลายไปแล้ว

สรุปแล้วตัวน้ำมันนี้เองบวกกับความโลภของมนุษย์ ความอยากรวยของนักลงทุนทำให้เกิดวิกฤติขึ้นมาประกอบกับโลกาภิวัตน์ทำให้มีผลกระทบไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว หนังสือพิมพ์บางฉบับลงข่าวการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับสูงของธนาคารที่แห่งหนึ่งล้มไป ที่พูดประชดประชันธนาคารของตนเองว่า “แม้แต่ลิงบาบูนก็ยังกู้เงินจากธนาคารนี้ได้”

แม้ว่ารัฐสภาอเมริกันจะให้ความช่วยเหลือระบบการเงินทั้งระบบด้วยเงิน 7 แสนล้านดอลลาร์โดยใช้เวลาประชุมแค่ 2 ครั้ง ในช่วงห่างกันไม่กี่วัน (ครั้งแรกไม่ผ่าน เอามาแก้ไขใหม่ก็ผ่านในครั้งที่ 2) แต่หุ้นก็ยังดิ่งลงทั่วโลกรวมทั้งเมืองไทย เพราะคนยังไม่มั่นใจว่าเงินตัวนี้จะเอาไปแก้ไขอะไรก่อน จะช่วยใคร อย่างไรยังไม่มีรายละเอียดแต่ก็เป็นที่รู้กันว่าเงินที่ใช้ได้จริงมีแค่ 2 แสนห้าหมื่นล้านเหรียญอีก 1 แสนล้านเหรียญต้องให้รัฐสภาอนุมัติก่อนและอีก 350,000 ล้านเหรียญ ต้องตราเป็นกฎหมายมารองรับ

ประมาณการกันว่าเศรษฐกิจทั่วโลกจะถดถอยลงโดยเฉพาะอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่นการควบรวมกิจการของธนาคารจะมีมากขึ้น การควบคุมดูแลการปล่อยกู้จะเคร่งครัดมากขึ้น การระดมเงินฝากจะมีมากขึ้น เกาหลีจะได้รับผลกระทบตามมาแน่นอน เพราะเกาหลีพึ่งพาเงินดอลลาร์อเมริกันค่อนข้างมากพันธบัตรรัฐบาลเกาหลีให้ผลตอบแทนสูง นักลงทุนไทยเราก็ไปซื้อเอาไว้เหมือนกัน เมื่อพันธบัตรครบกำหนดคนก็จะไม่ถือต่อ เงินจะไหลออกนอกประเทศเกาหลี

ในประเทศไทยยังโชคดีที่ธนาคารบ้านเรายังมีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง สำรองหนี้ไว้เกือบหมดแล้วและมีฐานเงินรับฝากจากประชาชนอยู่ไม่เหมือนหลายๆ ธนาคารในอเมริกาที่ล้มเพราะเป็นวาณิชธนกิจไม่ได้รับฝากเงินทั่วไป เพียงแต่กู้เงินจากแหล่งที่มีดอกเบี้ยถูกมาปล่อยกู้ดอกเบี้ยแพง เมื่อลูกหนี้สะดุดก็จะอยู่ไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามธนาคารก็ยังคงต้องระดมเงินฝากเพื่อรักษาสภาพคล่อง การลดอัตราดอกเบี้ยคงเห็นได้ยาก แม้ว่าคณะกรรมการ

นโยบายการเงินจะคงดอกเบี้ยอ้างอิงไว้ที่ 3.75 แต่ธนาคารก็ยังรับฝากเงินระยะสั้นสูงกว่า 3.75 อยู่ สหกรณ์ออมทรัพย์ของเราได้ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากระยะสั้น 4 เดือนเป็นร้อยละ 4.0 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม นี้เองเพื่อให้แข่งขันกับบางธนาคารที่อยู่ในรั้วเกษตรศาสตร์ด้วยกัน มิฉะนั้นเงินฝากก็จะไหลออกไปจาก สอ.มก. ช่วงปลายปี 51 และต้นปี 52 ความต้องการเงินสดในระบบจะมีมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชน โครงการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรกำลังจะเริ่ม ธกส. ก็บอกว่าใช้เงินจำนำข้าวนาปรังไปเยอะแล้วคงต้องระดมเงินฝากอีก โครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่เรียกว่าเมกกะโปรเจ็คต้องการใช้เงินเป็นแสนล้านบาท กู้ญี่ปุ่นคงยากขึ้น ขณะนี้ก็มีข่าวว่าจะกู้ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) กับธนาคารโลกถ้าไม่พอก็คงหันมากู้ภายในประเทศโดยการออกพันธบัตร สหกรณ์เราจะถูกกระทบตอนนี้เองเพราะถ้าไม่ไปแข่งกับพันธบัตรรัฐบาลเงินก็จะไหลออก ถ้าแข่งมากๆ จ่ายดอกเบี้ยเพิ่มต้นทุนก็จะสูงขึ้นทันที แน่นอนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้คงต้องขยับตามสมาชิกคงได้รับผลกระทบบ้าง ขณะนี้เพื่อนๆ สหกรณ์ออมทรัพย์ของเราหลายแห่งก็เริ่มขยับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไปบ้างแล้วประมาณ 0.25 บาทจากเดิม

เริ่มมีสมาชิกหลายท่านสอบถามเข้ามาแล้วว่าแล้วกำไรของสหกรณ์จะได้เท่าเดิมหรือเปล่า ปันผลจะได้ถึง 6% หรือไม่ เฉลี่ยคืนจะได้เท่าเดิมหรือไม่ เงินเฉลี่ยคืนไม่ค่อยน่าห่วงเพราะถ้าจ่ายดอกเบี้ยมากเฉลี่ยคืนก็จะมากตามในอัตราเฉลี่ยคืนที่ยังคงเดิมอยู่ แต่เงินปันผลคงต้องรอดูอีก 2 เดือนที่เหลือจะเป็นอย่างไร เดือนตุลาคม 51 หุ้นตกลงไปเหลือ 450 กว่าจุด ลงไปเกือบถึงจุดต่ำสุดของปี 2540 ต้องมีการพักการซื้อขาย 30 นาที เมื่อช่วงบ่ายของวันที่ 10 ตุลาคม 51 ดังนั้นเงินลงทุนด้านตราสารทุนของ สอ.มก. จึงถูกกระทบไปด้วย กำไรส่วนนี้ที่เคยได้เมื่อปีที่แล้วก็คงลดลงเรียกว่าถูกหางใต้ฝุ่นเหมือนกันแต่ไม่โดนตรงๆ และเนื่องจากหุ้นที่สหกรณ์มีอยู่เป็นกลุ่มหุ้นพลังงาน หุ้นธนาคาร หุ้นรัฐวิสาหกิจ ระดับความเชื่อถือ A- ขึ้นไปทั้งสิ้นเงินส่วนนี้ลงทุนผ่านบริษัทที่เรียกว่า บลจ. (บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน) ประมาณ 300 ล้านบาท ถ้าขายขณะนี้ก็ขาดทุน สหกรณ์ก็คงจะถือไว้อีกระยะหนึ่งเพื่อรอโอกาสทำกำไร ส่วนเงินอีกเกือบ 6,000 ล้านนั้นสหกรณ์ลงทุนด้านพันธบัตร อายุมีตั้งแต่ 1 ปี จนถึง 10 ปี ไม่ได้รับผลกระทบ อย่างน้อยจะได้รับผลตอบแทนตามที่ระบุไว้ตอนซื้อ ดังนั้นกำไรที่เคยได้จากตราสารทุนคงลดลงจะเหลือเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับว่า ต่างชาติจะกลับเข้ามาลงทุนเร็วขึ้นหรือไม่ เพราะราคาถูกมากจูงใจอยู่แล้ว ห่วงแต่เหตุการณ์ภายในประเทศเท่านั้นแหละที่คอยซ้ำเติมอยู่ทุกวัน ไม่รู้จะลงเอยอย่างไร ราคาน้ำมันที่ลดลงก็อย่าพึ่งดีใจ คนอเมริกันใช้จ่ายน้อยลง ญี่ปุ่นขายรถได้น้อยลง น้ำมันก็ราคาถูกลง ปีนี้โตโยต้าประกาศปรับตัวเลขคาดการณ์ผลกำไรลดลงจากประมาณการไว้ถึง 30% เพราะคาดว่ารถยนต์จะขายได้น้อยลงแต่กลุ่มโอเปคก็จะกำลังจะลดการผลิตลง เพื่อดึงราคาให้สูงขึ้น อย่างไรก็ดีปีหน้าคาดว่าการส่งออกของไทยจะชะลอตัวลงเพราะการส่งออกของไทย 33% ส่งออกไปตลาดอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น ดังนั้นรัฐบาลต้องหาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ประมาณการว่าจะไม่เพิ่มมาก คนจะจับจ่ายใช้สอยน้อยลง ธนาคารคงเข้มงวดการปล่อยสินเชื่อ ประเด็นนี้อาจจะทำให้ธนาคารไม่กล้าขยับดอกเบี้ยสูงขึ้น สอ.มก. เราก็จะไม่ต้องไปแข่งในเรื่องอัตราดอกเบี้ยมากนัก

คาดกันว่าวิกฤตในอเมริกาจะใช้เวลาฟื้นตัวไม่นานเพราะขณะนี้กลุ่มประเทศ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 7 ประเทศ (จี-7) และ IMF ก็จะเข้าไปช่วยเหลือแล้ว และการเมืองของอเมริกาก็มั่นคง ฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้านเขาร่วมมือกันดี กฎหมายต่างๆ ก็จะออกมารองรับได้เร็ว ห่วงแต่สถานการณ์เมืองไทยเท่านั้นแหละเพราะจนป่านนี้ยังคุยกันไม่รู้เรื่องเลยครับ

หนี้เพิ่มทรัพย์และหนี้ไม่เพิ่มทรัพย์ ของสมาชิก สอ.มก. ในรอบ 20 เดือน*

โดย ศาสตราจารย์พิเศษ อาบ นคะจัด (77)

มีคนส่วนหนึ่งในขบวนสหกรณ์พูดว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สหกรณ์ออมหนี้ของสมาชิก แต่ผู้เขียนเห็นว่า หนี้ของสมาชิกต้องแยกเป็น 2 อย่าง คือ “หนี้เพิ่มทรัพย์” และ “หนี้ไม่เพิ่มทรัพย์” หนี้เพิ่มทรัพย์ของสมาชิก คือ การออมทรัพย์ของสมาชิกนั้นเอง

ความประสงค์ของบทความนี่ คือ นำข้อมูลตัวเลขจริงที่สมาชิก สอ.มก. แสดงในหนังสือขอกู้มารวบรวมเป็นหมวดหมู่ แล้วแจกแจงลงในตาราง (ดูตาราง)

เมื่อวิเคราะห์และตีความข้อมูลตัวเลขแล้วพบว่า

ในปี 2549 (12 เดือน) สอ.มก.ให้สมาชิกกู้เป็นเงิน 477.53 ล้านบาทนั้นเป็น “หนี้เพิ่มทรัพย์” ของสมาชิก ร้อยละ 80.42 และเป็น “หนี้ไม่เพิ่มทรัพย์” ร้อยละ 19.58

ในปี 2550 (8 เดือน ม.ค. - ส.ค.) สอ.มก.ให้สมาชิกกู้ 1.089.51 ล้านบาทนั้น เป็น”หนี้เพิ่มทรัพย์” ของสมาชิกร้อยละ 79.42 และเป็น “หนี้ไม่เพิ่มทรัพย์” ร้อยละ 20.58 แนวโน้มของ “หนี้ไม่เพิ่มทรัพย์” สูงขึ้น

อย่างไรก็ดี มีผู้ตั้งขอสังเกตว่าสมาชิกผู้กู้ในรายการต่างๆ ประเภท “หนี้เพิ่มทรัพย์” นั้นใช้เงินกู้ไปตามวัตถุประสงค์จริง ประมาณ 50-60% เท่านั้น นอกนั้นไม่ได้ใช้เงินกู้ไปตามวัตถุประสงค์

ผู้เขียนไม่มีข้อมูลตัวเลขปฏิเสธหรือยืนยันข้อสังเกตนั้น แต่ผู้เขียนคาดว่าสมาชิกที่ใช้เงินกู้ไปตามวัตถุประสงค์น่าจะอยู่ในเกณฑ์ 60-70% เพราะสมาชิกส่วนมากย่อมจะเชื่อในหลักการดำรงชีวิตตามทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งประกอบด้วย : มีความพอประมาณตน, มีเหตุผล, มีภูมิคุ้มกัน, มีสติปัญญา และมีคุณธรรม

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 9 เดือนตุลาคม 2551

ตารางที่ 1 หนี้เพิ่มทรัพย์และหนี้ไม่เพิ่มทรัพย์ของสมาชิก สอ.มก.

รายการ	ปี 2549 (12 เดือน)	ปี 2550 (8 เดือน)
รวมเงินให้สมาชิกกู้ (บาท)	477,535,806	1,089,512,440
	100.00	100.00
1. ก่อสร้าง, ปรับปรุง ต่อเติม ปรับปรุงอาคารที่อยู่อาศัย	26.16	23.13
2. ซื้อบ้านพร้อมที่ดิน ซื้อห้องชุด	14.06	12.21
3. ซื้อที่ดิน	3.84	6.10
4. ซื้อยานพาหนะ	1.89	3.74
5. ซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน	22.82	20.04
6. ชำระหนี้สินที่ดอกเบี้ยสูงกว่าของสหกรณ์ (สันนิษฐานว่าชำระหนี้ภายนอกในรายการ 1-5 ข้างต้น)	1.55	3.06
7. เพื่อลงทุนประกอบอาชีพ	10.09	11.15
รวม **"หนี้เพิ่มทรัพย์"** ของสมาชิก	80.42	79.42
8. ใช้สอยส่วนตัว	3.75	3.67
9. อื่นๆ	15.83	16.91
รวม **"หนี้ไม่เพิ่มทรัพย์"** ของสมาชิก	19.58	20.58

ความเติบโตของหนี้สินและทุนของ สอ.มก. ปี 2542-2549 (8 ปี)*

ศาสตราจารย์พิเศษ อาบ นคะจัด (77)

สถาบันการเงินในรูปสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ เช่น สอ.มก. ของเรานี้ สมาชิกจำนวนมาก อาจหวาดกลัว “ความเติบโตของหนี้สิน” แต่อาจพึงพอใจ “ความเติบโตของทุนของสหกรณ์”

แต่ขอเรียนว่า “ความเติบโตของหนี้สินเพิ่มทรัพย์” ของสมาชิก เป็นเรื่องที่ควรพึงพอใจมากกว่า และไม่ควรหวาดกลัว เพราะหนี้สินเพิ่มทรัพย์ของสมาชิกเป็นหนี้สินที่มีประกันชั้นหนึ่ง ซึ่งย่อมอุดหนุนความเติบโตของทุนของสหกรณ์ไปด้วย

ความประสงค์ของบทความ

ความประสงค์ของบทความนี้คือ

(1) รวบรวมและจัดระบบข้อมูลตัวเลขเกี่ยวกับหนี้สินและทุน ปี 2542-2549 (8 ปี) ของ สอ.มก.

(2) แจกแจงข้อมูลนั้นในตารางที่กำหนดเป็นรายการและรายปีดังแสดงในตารางที่ 1

(3) แสดงความเติบโตของหนี้สินและทุนของ สอ.มก. เป็นตัวเลขดัชนี โดยใช้ตัวเลขปี 2542 เป็นปีฐานเท่ากับ 100 ดังแสดงในตารางที่ 2

(4) วิเคราะห์และตีความข้อมูลที่แจกแจงไว้ในตารางที่ 1 และที่ 2 และ

(5) สรุปและเสนอแนะ

วิเคราะห์และตีความข้อมูล

ตารางที่ 1 กำหนดรายการเกี่ยวกับความเติบโตของหนี้สินและทุนของ สอ.มก.ไว้ 5 รายการ คือ ปี, สินทรัพย์, หนี้สิน, ทุน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน สำหรับทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย 3 รายการ คือ ทุนเรือนหุ้น, ทุนสำรอง และทุนอื่นๆ (เป็นร้อยละ 77, ร้อยละ 12 และร้อยละ 11 ตามลำดับในปี 2549)

ตัวเลขดิบ 4 รายการ คือ สินทรัพย์, หนี้สิน, ทุน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ที่นำมาแจกแจงเป็นรายปี (8 ปี) ในตารางที่ 1 นั้น ผู้อ่านย่อมสังเกตเห็นความเติบโตเป็นรายปีของจำนวนเงินในแต่ละรายการได้บ้าง อย่างไรก็ดี เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นความเติบโตของหนี้สินและทุน รวมทั้งอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของ สอ.มก. ระหว่าง 8 ปี ดังกล่าวได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงแสดงความเติบโตเป็นรายปี โดยใช้ปี 2542 เป็นตัวเลขดัชนีเท่ากับ 100.00 เทียบกับปีอื่น ดังแสดงในตารางที่ 2

จากตัวเลขในตารางที่ 1 และที่ 2 ทำให้เราพบว่าในรอบ 8 ปี ที่วิเคราะห์หนี้สินและทุน ซึ่งรวมกันเป็นสินทรัพย์ของ สอ.มก. มีความเติบโตในปี 2549 เทียบกับปี 2542 ดังนี้

(1) สินทรัพย์ เติบโต ร้อยละ 82.00

(2) หนี้สินเติบโตร้อยละ 60.00 (หนี้สินทั้งหมดในคาบเวลาที่วิเคราะห์เป็นหนี้สินเงินรับฝาก)

(3) ทุนเติบโตร้อยละ 167.00

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 24 ฉบับที่ 6 เดือนกรกฎาคม 2550

- ทุนเรือนหุ้นเติบโต ร้อยละ 173.00
- ทุนสำรองเติบโต ร้อยละ 276.00
- ทุนอื่นเติบโต ร้อยละ 85.00

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนลดลงร้อยละ 37.00

(5) สรุป และเสนอแนะ

สรุป

ในปี 2549 สินทรัพย์ของ สอ.มก. เป็นเงิน 10,438.06 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นหนี้สิน (เงินรับฝากทั้งหมด) ร้อยละ 70.20 และเป็นทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 29.80 และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน เท่ากับ 2.356 เท่า

หากพิเคราะห์แนวโน้มอัตราเพิ่มของหนี้สินเทียบกับอัตราเพิ่มของทุนของ สอ.มก. แล้ว พอจะคาดคะเนได้ว่า ถ้าคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และมวลสมาชิก ร่วมกันทั้งสองฝ่าย รักษาอัตราแนวโน้มดังกล่าวนั้นไว้ต่อไปอีกไม่เกิน 5 ปี สินทรัพย์อาจเปลี่ยนโครงสร้างที่ดีขึ้น คือ ประกอบด้วยหนี้สิน ร้อยละ 60 (จากร้อยละ 70.20) หรือลดลงร้อยละ 14.53 และเป็นทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 40 (จากร้อยละ 29.80) หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 34.23 และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อาจเป็น 1.767 เท่า (จาก 2.356 เท่า) หรือลดลงร้อยละ 25

เสนอแนะ

(1) ความเติบโตของทุนของสหกรณ์โดยปราศจากความเติบโตของหนี้สินเพิ่มทรัพย์ของสมาชิกเป็นธุรกรรมของคณะกรรมการดำเนินการ สอ.มก. ที่สมาชิกควรหวาดกลัวอย่างยิ่ง และควรถือเป็นสิ่งเตือนภัยที่จะทำลายอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ ซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นำมาสอนและให้ปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาวิชา (เศรษฐศาสตร์) สหกรณ์เป็นมหาวิทยาลัยแรกในประเทศไทย

(2) สมาชิกควรสนใจอย่างยิ่งในการไปลงคะแนนเลือกเพื่อนสมาชิกผู้มีความรู้ มีความสามารถมีคุณธรรมให้เป็นกรรมการดำเนินการ สอ.มก. และสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญและวิสามัญทุกครั้ง เพราะ สอ.มก. เป็นองค์กรช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันของพวกเราชาวชุมชน มก. ที่เป็นสมาชิก

ตารางที่ 1 ความเติบโตของหนี้สินและทุน ของ สอ.มก. ปี 2542-2549 (8 ปี)

ปี	สินทรัพย์	หนี้สิน	ทุนของสหกรณ์	ทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย			อัตราส่วนหนี้ต่อทุน (เท่า)
				หุ้น	ทุนสำรอง	ทุนอื่นๆ	
2542	5,746.28	4,583.72	1,162.56	878.30	97.44	186.82	3.743
2543	6,688.23	5,249.66	1,438.57	1,144.55	124.29	169.73	3.649
2544	7,133.26	5,499.41	1,633.85	1,274.40	145.05	214.40	3.365
2545	7,340.28	5,508.15	1,832.13	1,413.85	172.30	245.98	3.030
เฉลี่ย 4 ปี	6,727.01	5,210.23	1,516.78	1,177.80	134.77	204.23	3.447
2546	8,092.67	5,959.78	2,132.89	1,645.45	224.26	263.18	2.794
2547	8,895.54	6,446.52	2,449.02	1,898.76	276.15	274.11	2.632
2548	9,880.84	7,126.90	2,753.94	2,166.05	318.64	269.25	2.583
2549	10,438.06	7,327.84	3,110.22	2,398.69	366.00	345.53	2.356
เฉลี่ย 4 ปี	9,326.78	6,715.26	2,611.52	2,027.24	296.26	288.02	2.591
			100%	77.12%	11.77%	11.11%	

หมายเหตุ : จัดรูปตารางและตัวเลขใหม่ และคำนวณโดย ศ.พิเศษ อาบ นคะจัด

ที่มา : สอ.มก. รายงานกิจการประจำปี 2542-2549

ตารางที่ 2 ดัชนีความเติบโตของหนี้สินและทุนของ สอ.มก. ปี 2542-2549 (8 ปี)

ปี	สินทรัพย์	หนี้สิน	ทุนของสหกรณ์	ทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย			อัตราส่วนหนี้ต่อทุน (เท่า)
				หุ้น	ทุนสำรอง	ทุนอื่น ๆ	
2542	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
2543	116.00	114.00	124.00	130.00	127.00	91.00	97.00
2544	124.00	119.00	140.00	145.00	149.00	114.00	90.00
2545	128.00	120.00	158.00	161.00	177.00	132.00	81.00
2546	141.00	130.00	183.00	187.00	230.00	141.00	75.00
2547	155.00	141.00	211.00	216.00	283.00	147.00	70.00
2548	172.00	155.00	237.00	247.00	327.00	144.00	69.00
2549	182.00	160.00	267.00	273.00	376.00	185.00	63.00

ที่มา : คำนวณจากตัวเลขในตารางที่ 1 โดย ศ.พิเศษ อาบ นคะจัด

วิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุนของ สอ.มก. เทียบกับของสหกรณ์ออมทรัพย์อื่น 7 สหกรณ์*

ศ.พิเศษ อาบ นคะจัด (77)

สูตรวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุน (Return on Investment = ROI) ที่ผู้เขียนนำมาใช้นี้ เป็นสูตรสำหรับจัด ROI ของผู้ประกอบการ (Firm) ในรูปบริษัท ซึ่งมุ่งแสวงกำไรสูงสุดแก่บริษัท แต่ผู้ประกอบการในรูปสหกรณ์ ซึ่งมุ่งแสวงบริการและสวัสดิการทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสุดแก่มวลสมาชิก ที่เป็นลัทธิเศรษฐกิจแบบหนึ่งนอกจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และแบบสังคมนิยม ทั้งนี้ภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีปฏิบัติการของสหกรณ์ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติของ พรบ. สหกรณ์ รวมทั้งในข้อบังคับ และและระเบียบของสหกรณ์นั้นๆ ดังนั้นเราจะวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงในตารางที่แนบ โดยถือว่า ROI ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 8 ก็คือ ROA หรือผลตอบแทนสินทรัพย์ (Return on Assets) เพราะว่า ROA เท่ากับ

$$\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}[1]}{\text{สินทรัพย์ดำเนินการเฉลี่ย}}$$

ข้อมูลที่ใช้ ได้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 8 แต่ผู้เขียนจัดรูปตัวเลขใหม่ จัดรูปตารางใหม่และคำนวณผลตอบแทนผลการลงทุน (ROI) หรือผลตอบแทนสินทรัพย์ดำเนินการ (ROA) ดังแสดงไว้ในตารางที่แนบ

ผลการวิเคราะห์ พบว่าผลตอบแทนการลงทุน (ROI) หรือผลตอบแทนสินทรัพย์ดำเนินการของ สอ.มก. ต่ำที่สุดกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าของสหกรณ์อื่นทุกสหกรณ์ แต่ท่านผู้อ่านที่เป็นสมาชิก สอ.มก.อย่าเสียใจ สอ.มก. มีผลตอบแทน ROI หรือ ROA เฉลี่ยเพียง 2.53 สตางค์ต่อเงินหนึ่งบาทที่ลงทุน หรือเงินที่เป็นสินทรัพย์ดำเนินการในปี 2550 แต่ต้องดีใจว่า สอ.มก.เป็นผู้ประกอบการในรูปสหกรณ์ ซึ่งมุ่งแสวงบริการและสวัสดิการทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสุดแก่มวลสมาชิก ไม่ใช่มุ่งแสวงกำไรสูงสุดแก่ สอ.มก. เหมือนกับว่า สอ.มก. เป็นบริษัท

หาก สอ.มก. คือฝ่ายบริหารจัดการและมวลสมาชิก ต้องการจะทำให้ ROA หรือ ROI ของตนสูงขึ้นใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย ROA คือ 4.18% ก็ย่อมทำได้ โดยการเพิ่มรายได้ ด้วยวิธีลดค่าใช้จ่ายในการให้บริการและสวัสดิการแก่สมาชิก สมาชิกสมทบ เช่น มก. และแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ลงให้มาก เช่น ทำให้มีรายได้ 718.00 ล้านบาท และอัตรากำไรต่อรายได้ 67.00% คือ 481.06 ล้านบาท ส่วนสินทรัพย์เฉลี่ยคงไว้ 11,521.49 ล้านบาทตามเดิม สอ.มก. ก็จะได้ ROI หรือ ROA เท่ากับค่าเฉลี่ยคือ 4.18% หรือมิฉะนั้นก็ลดสินทรัพย์เฉลี่ยนั้นลงให้เหลือเพียง 7,000.00 ล้านบาท ส่วนกำไรสุทธิประจำปีและรายได้ทั้งสิ้นคงไว้ตามเดิม สอ.มก. ก็จะได้ ROI หรือ ROA เท่ากับ 4.17% ซึ่งใกล้เคียงค่าเฉลี่ยมากที่สุด

แต่ผู้เขียนเห็นว่า หากเรานำข้อมูลค่าใช้จ่ายในรูปลักษณะต่างๆ ในการให้บริการและสวัสดิการแก่สมาชิก สมาชิกสมทบ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ และแก่หน่วยงานที่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 7 นั้นสังกัดนำมาเทียบกับ สอ.มก. เหมือนกับที่ สอ.มก. ทำอยู่เวลานี้ (ปี 2550) ย่อมจะพบว่า ค่าใช้จ่ายในรูปลักษณะต่างๆ ดังกล่าวของสหกรณ์

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 25 ฉบับที่ 7 เดือนสิงหาคม 2551

[1] Robert C.Higgins: Analysis for Financial Management p.29 พิมพ์ครั้งที่ 8 Mcgraw Hill.International Edition 2007

ที่นำมาเปรียบเทียบ จะเป็นจำนวนเงินน้อยกว่าของ สอ.มก. มากทีเดียว ดังนั้น จึงทำให้ ROI หรือ ROA ของสหกรณ์เหล่านั้นสูงกว่าของ สอ.มก.

ข้อเสนอแนะ : สอ.มก. ควรรักษานโยบายและมาตรการต่างๆ ในการให้บริการและสวัสดิการทางเศรษฐกิจและสังคมสูงสุดแก่สมาชิกทั้งปวง แก่เจ้าหน้าที่ แก่สมาชิกสมทบ และแก่หน่วยงานที่สมาชิกสังกัด คือ มก. ตามอุดมการณ์ หลักการและวิธีการปฏิบัติของสหกรณ์สืบต่อไป

อนึ่ง เราต้องตระหนักว่า ชุมชนสมาชิกที่สังกัดหน่วยงานต่างๆ รวม 8 หน่วยงานที่รวมกันจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ย่อมมีวัฒนธรรมขององค์การ และย่อมมีสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารจัดการที่กระทบต่อการดำเนินการของสหกรณ์แตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน

ตารางเปรียบเทียบผลตอบแทนการลงทุนของ สอ.มก. เทียบกับของสหกรณ์ออมทรัพย์อื่น 7 สหกรณ์ ปี 2550

(หน่วย : ล้านบาท)

ลำดับ	ชื่อสหกรณ์	กำไรสุทธิประจำปี A	รายได้ทั้งสิ้น B	สินทรัพย์ดำเนินการเฉลี่ย ปี 2549/2550 C	ผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) หรือผลตอบแทนการลงทุน ROI %
1	สอ.มก.	291.57	627.26	11,521.49	2.53
2	สอ.การสื่อสาร	473.58	703.97	10,779.13	4.39
3	สอ.ธนาคารออมสิน	110.14	165.49	2,892.31	3.81
4	สอ.กรมที่ดิน	137.38	175.92	2,751.98	4.99
5	สอ.กรมส่งเสริมสหกรณ์	98.42	172.17	2,610.38	3.77
6	สอ.รพ.พระมงกุฎเกล้าฯ	42.99	66.52	1,064.94	4.04
7	สอ.กระทรวงเกษตร	36.99	48.04	713.13	5.19
8	สอ.ตชด.อุดรธานี	30.83	54.45	655.56	4.71
	เฉลี่ย	152.74	251.73	4,123.61	4.18

หมายเหตุ : ผลตอบแทนการลงทุน (Return on Investment ROI) = = ROI จาก Ray H.Garrison and Eric W. Noreen;Managerial Accounting P.540.544, 1994, IRWIN, BOSTON, USA พิมพ์ครั้งที่ 7

ที่มา : (1) ตัวเลขดิบจากรายงานกิจการประจำปีของ สอ.ทั้ง 8

(2) จัดรูปตัวเลขและตารางใหม่ และตัวเลขคำนวณ โดย อาบ นคะจัด

สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนกับภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศและของโลกที่กำลังอยู่ในวิกฤติการณ์*

ศาสตราจารย์พิเศษ อาบ นคะจัด (77)
นักสหกรณ์แห่งชาติ สาขาวิชาสหกรณ์

ความเสี่ยงและสิ่งเตือนภัย

ในปี 2551-2552 นี้ ภาวะเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะเศรษฐกิจการเงินของโลกกำลังอยู่ในระยะมีปัญหาเดือดร้อน ทำให้เศรษฐกิจสาขาอื่นๆ ประสบปัญหาเดือดร้อนไปด้วย ประเทศไทยก็อยู่ในภาวะดังกล่าวนี้เช่นเดียวกัน สถาบันการเงินย่อมเผชิญปัจจัยเสี่ยงทางเศรษฐกิจมหภาค (Factor Risk) และหรือความเสี่ยงเฉพาะรายของผู้ประกอบการ (Firm-Specific Risk)

สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน แม้จะเป็นตลาดรูปพิเศษ (Formal Market) ในรูปสหกรณ์ภายใต้ พ.ร.บ. สหกรณ์ แต่ก็เป็นผู้ประกอบการในตลาดเงินและตลาดทุนของประเทศ เพราะธุรกิจหลักของสหกรณ์ทั้งสองประเภทนี้คือ ธุรกิจการเงิน อัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ เป็นต้น ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจด้านต่างๆ ของประเทศและของโลก

มาตรการป้องกัน

นายทะเบียนสหกรณ์ ผู้มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลและส่งเสริมสหกรณ์ทั้งสองประเภทนี้ ควรอย่างยิ่งที่จะรีบพิจารณา และวางมาตรการป้องกันและบรรเทาความเสี่ยง (Risk) และความเสียหาย (Peril) ที่จะเกิดขึ้นแก่สหกรณ์และสมาชิกของสหกรณ์สองประเภทนี้ไว้ล่วงหน้าแต่เนิ่นๆ

มาตรการหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ในการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่สหกรณ์ทั้งสองประเภทนี้ ก็คือให้นำเงินทุนสำรองไปฝากไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เพราะ พ.ร.บ. ของ ธกส. (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2549 เปิดให้สหกรณ์ภาคนอกเกษตรทุกประเภทใช้บริการฝากและกู้ยืม รวมทั้งซื้อหุ้นของ ธกส. ได้ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2549

การบริหารทุนสำรองในปัจจุบันโดยสหกรณ์ทั้งสองประเภท

ในทางปฏิบัติสหกรณ์ทั้งสองประเภทที่กล่าวนี้ นำเงินทุนสำรองให้สมาชิกหรือบุคคลที่กฎหมายอนุญาตกู้ยืม ซึ่งเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งและไม่แสดงเงินรายได้จากเงินทุนสำรองที่ให้กู้ยืมไว้ในงบกำไรขาดทุนแต่ประการใด ควรให้นำเงินทุนสำรองหนีความเสี่ยงไปฝากไว้ที่ ธกส. ซึ่งเป็นธนาคารของรัฐ มีความมั่นคงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และถือเป็นสถาบันการเงินกลางของสหกรณ์ทุกประเภทแล้วตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2549 เป็นต้นมา ย่อมได้ดอกเบี้ยเงินทุนสำรองที่ฝากไว้เป็นที่แจ้งชัด และเป็นหลักประกันที่กระจายความเสี่ยงและเป็นการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องตามบทบัญญัติในมาตรา 48 แห่ง พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้อีกด้วย

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 4 เดือนพฤษภาคม 2552

จำนวนทุนสำรองในปี 2550

ในปี 2550 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์แจ้งว่า สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนมีทุนสำรอง[1] 34,143 ล้านบาท และ 407 ล้านบาท ตามลำดับ รวมกันเป็นเงิน 34,550 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.44 ของทุนดำเนินงาน[2] ของสหกรณ์ทั้งสองประเภทที่กล่าวนี้ที่มีอยู่รวมกัน 777,957 ล้านบาท

ธกส. ควรวางระเบียบการรับฝากเงินทุนสำรองของสหกรณ์ดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะเรื่อง

ธกส. สหกรณ์ผู้ฝาก และนายทะเบียนสหกรณ์ ควรตกลงให้ ธกส. วางระเบียบรับฝากเงินทุนสำรองโดยมีกรอบ เช่นต่อไปนี้

(1) ให้เป็นเงินฝากประจำ

(2) กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม

(3) ให้สหกรณ์ผู้ฝากกู้ได้โดยใช้เงินฝากนั้นประกัน

(4) ให้ ธกส. กำหนดอัตราเงินกู้สูงกว่าอัตราเงินฝากที่ได้ไม่เกิน 2%

(5) ส่งเสริมให้ผู้ฝากร่วมกันกู้เงินที่ฝากนำไปลงทุนร่วมกันในโครงการหนึ่งเพิ่มทรัพย์แก่สมาชิกของแต่ละสหกรณ์ เช่น โครงการหมู่บ้านจัดสรร โครงการอาคารชุด โครงการจัดที่ดินปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ในรูปสหกรณ์ของสมาชิก ห้ามส่งเสริมโครงการหนึ่งเพิ่มหนึ่งของสหกรณ์และสมาชิก

(6) หากเงินที่รับฝากเหลือจากให้ผู้ฝากกู้แล้ว ให้ ธกส. นำไปให้สมาชิกสหกรณ์ภาคเกษตรกู้เพื่อสร้างหรือซื้อบ้านพร้อมที่ดินภายใต้โครงการและรูปแบบบ้านที่ ธกส. กำหนด เช่น หลังคามุงกระเบื้อง มีรางน้ำฝน มีถังน้ำฝน ที่ครัวเรือนใช้บริโภคได้ไม่น้อยกว่า 4 เดือน เป็นต้น ที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่นภูมิภาคนั้นๆ ในราคาที่เกษตรกร สมาชิกสหกรณ์ภาคเกษตรจะสามารถซื้อสดหรือซื้อผ่อนส่งได้

[1] ทุนสำรองของสหกรณ์ประเภทต่างๆ ในปี 2550 มีดังนี้ การเกษตร 7,758 ล้าน, ประมง 105 ล้าน, นิคม 452 ล้าน, บริการ 612 ล้าน, ร้านค้า 610 ล้าน, ออมทรัพย์ 34,143 ล้าน และเครดิตยูเนี่ยน 407 ล้าน รวม 44,087 ล้าน ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

[2] ทุนดำเนินงานประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น, ทุนสำรอง, ทุนสะสมอื่น, กำไรสุทธิประจำปี และเงินรับฝากจากสมาชิก

สหกรณ์ให้สิทธิประโยชน์แก่สมาชิกผู้สูงวัย ในประชาคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์[1]*

อาบ นคะจัด (77)

สหกรณ์และองค์ประกอบ : องค์ประกอบของความเป็นสหกรณ์ มีดังนี้ คือ (1) เป็นคณะบุคคล (2) มีจำนวนและองค์คุณของบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด (3) ร่วมกันดำเนินกิจการ (4) เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม (5) โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (6) ตามหลักการสหกรณ์ และ (7) ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลสหกรณ์ตาม พ.ร.บ. สหกรณ์แล้ว

พวกเราชาวประชาคม มก.ได้เป็นสมาชิก สอ.มก. ตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์นี้มาตั้งแต่เป็นผู้ต่ำวัย จนกลายเป็นผู้สูงวัยที่เห็นกันอยู่เวลานี้ แม้จะมีอายุเกิน 60 ปีแล้ว ก็ยังเป็นสมาชิก สอ.มก. ได้ต่อไป ถ้ายังรับบำนาญจาก มก.

สิทธิประโยชน์ (Privilege) ของสมาชิกสหกรณ์ : สิทธิประโยชน์ที่สหกรณ์ให้แก่สมาชิกทุกคนไม่แยกอายุหรือวัย มีโดยสรุปดังนี้

(1) **สิทธิประโยชน์ในการเป็นเจ้าของ** บริหารจัดการสหกรณ์ ได้แก่ การนับเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในกิจกรรมต่างๆ ในที่ประชุมใหญ่ได้หนึ่งเสียงเท่ากันทุกคน ไม่ว่าจะมีหุ้นหรือมีเงินฝากในสหกรณ์มากหรือน้อยต่างกัน การรับเลือกตั้งเป็นกรรมการ เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

(2) **สิทธิประโยชน์ในการใช้บริการต่างๆ ของสหกรณ์** บริการต่างๆ ของ สอ.มก. คือ

(ก) บริการออมทรัพย์ในรูปหุ้นและเงินฝาก โดยได้รับเงินปันผลตามหุ้น ตามอัตราที่คณะกรรมการดำเนินการจัดเสนอที่ประชุมใหญ่และได้รับอนุมัติ และได้รับดอกเบี้ยเงินฝากตามอัตราที่กำหนดโดยระเบียบของสหกรณ์

(ข) บริการกู้เงิน หรือการเป็นหนี้เพิ่มทรัพย์ ตามเกณฑ์จำนวนเงินที่จะกู้ได้ และจำนวนงวดส่งคืนเงินต้นและดอกเบี้ย ตามที่สหกรณ์กำหนด รวมทั้งสิทธิประโยชน์จะได้รับเงินเฉลี่ยคืนจากจำนวนดอกเบี้ยเงินกู้ที่ได้จ่ายให้สหกรณ์ ตามอัตราที่คณะกรรมการดำเนินการจัดเสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณา และได้รับอนุมัติ

(3) **สิทธิประโยชน์ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้** จากการทำธุรกรรมกับ สอ.มก. เช่น เงินปันผลตามหุ้น ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนแห่งธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ในระหว่างปีการบัญชี

(4) **สิทธิประโยชน์ในทุนสวัสดิการและทุนสาธารณประโยชน์ของ สอ.มก.** ในปี 2551 สอ.มก. ได้จ่ายเงิน 23.10 ล้านบาทให้สวัสดิการรูปแบบต่างๆ แก่สมาชิกทุกวัยจำนวน 16,758 คน (บางคนอาจได้รับสวัสดิการหลายรูปแบบ) และ สอ.มก. จ่ายเงิน 4.35 ล้านบาทเป็นการสาธารณประโยชน์ ซึ่งมีสมาชิกผู้ได้รับบริการ 746 คน

[1] (1) ใช้ประกอบการบรรยายเรื่องนี้ ในที่ประชุมใหญ่ประจำปีของชมรม มก. อาวุโส วันศุกร์ที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ที่อาคารวิทยบริการ ชั้น 2 มก.
(2) พ.ร.บ. สหกรณ์ พศ. 2542 มาตรา 4, มาตรา 33, มาตรา 34 และมาตรา 37

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 6 เดือนกรกฎาคม 2552

ผู้สูงวัยใน สอ.มก. : ผู้สูงวัยในชมรม มก. อาวุโส ได้แก่ บุคลากรสังกัด มก. ทั้งในและนอกราชการ ซึ่งมีอายุ 50 ขึ้นไป ผู้ที่ไม่ใช่บุคลากรสังกัด มก. ที่เป็นสมาชิกชมรม มก. อาวุโส มีน้อยมาก อย่างน้อยก็เป็นนิสิตเก่าเคยเป็นอาจารย์ใน มก. มีภรรยาหรือสามี สังกัด มก. เป็นต้น

แต่ผู้สูงวัยใน สอ.มก. ที่จะนำมาเป็นข้อมูล และพิเคราะห์ในบทความนี้ ได้แก่ สมาชิก สอ.มก. ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป สมาชิกกลุ่มนี้ สอ.มก. ได้ให้สิทธิประโยชน์ สวัสดิการและบริการสาธารณประโยชน์หลายประการ ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่มีสิ่งที่น่าพิเคราะห์ในเรื่องสัดส่วนของจำนวนสมาชิก ของจำนวนเงินค่าหุ้น และของจำนวนเงินฝากดังนี้ ณ วันที่ 11 มิถุนายน 2552[3] (9 วันก่อนถึงวันประชุมใหญ่ชมรม มก. อาวุโส คือ วันที่ 19 มิถุนายน 2552) สอ.มก. มีสมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,285 คน หรือร้อยละ 20.00 ของจำนวนสมาชิก สอ.มก. รวม 6,767 คน มีเงินค่าหุ้น จำนวน 1,228.45 ล้านบาท หรือร้อยละ 38.56 ของจำนวนเงินค่าหุ้นใน สอ.มก. รวม 3,210.87 ล้านบาท และมีเงินฝากรวม 2,903.39 บาท หรือร้อยละ 26.79 ของเงินรับฝากใน สอ.มก. รวม 10,836.99 ล้านบาท รวมเงินค่าหุ้นและเงินฝากของสมาชิก สอ.มก. ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นเงิน 4,131.84 ล้านบาท หรือเฉลี่ยคนละ 3,215,440 บาท ข้อมูลนี้แสดงว่าผู้สูงวัยดังกล่าวนี้ มีความเชื่อถือและความไว้วางใจใน สอ.มก. กล่าวคือ ในความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์สุจริต ของกรรมการและเจ้าหน้าที่ สอ.มก. ในการบริหารจัดการเงินออมที่เขาสะสมมาค่อนชีวิต

ฐานะการเงินเฉลี่ยต่อสมาชิก ต่อกรรมการ และต่อเจ้าหน้าที่ของ สอ.มก. ณ วันที่ 30 เมษายน 2552

เมื่อพิเคราะห์ฐานะการเงินของ สอ.มก. ต่อสมาชิก ต่อกรรมการ และต่อเจ้าหน้าที่ ในตารางที่ 1 แล้วจะพบว่า สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน และทุนดำเนินงานเฉลี่ยต่อสมาชิก ต่อกรรมการ และต่อเจ้าหน้าที่ เป็นจำนวนเงินไม่ใช่น้อย สมาชิกทุกคน (จำนวน 6,710 คน ณ 30 เมษายน 2552) จะต้องให้ความสนใจแก่การบริหารจัดการเงินและทรัพย์สินของตน คือของ สอ.มก. โดยเลือกตั้งเพื่อนสมาชิกที่มีความรู้ มีความสามารถ มีประสบการณ์และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นกรรมการ กรรมการควรได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ สอ.มก. วางไว้ โดยร่วมมือกับสมาคมหรือสถาบันทางสหกรณ์และสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่สหกรณ์ควรได้รับการคัดเลือกอย่างดี และให้การฝึกอบรมเรื่องงานในหน้าที่สม่ำเสมอ ตามคาบเวลาที่ สอ.มก. กำหนด สำหรับสมาชิกควรที่ สอ.มก. จะให้การศึกษาอบรม เช่น เรื่องหลักการสหกรณ์ เรื่องการออมทรัพย์ เรื่องการกู้ยืมเงินแบบเป็นหนี้เพิ่มทรัพย์ **ข้อคิดเห็นที่ผู้เขียนเสนอ**เพื่อให้เพื่อนสมาชิก สอ.มก. พิจารณาดังกล่าว **เป็นมาตรการส่วนหนึ่งสำหรับการบริหารจัดการความเสี่ยงทั่วไป (Factor risk) และความเสี่ยงเฉพาะหน่วยธุรกิจ** เช่น สอ.มก. (Firm specific risk) อนึ่ง สัดส่วนการใช้ทุนดำเนินงานจะให้แก่สมาชิก 35% สหกรณ์อื่น 35% และลงทุนในเงิน 30% ใน 3-4 ปีข้างหน้าได้หรือไม่

[3] ข้อมูลจาก สอ.มก.

ตารางที่ 1 ฐานะการเงินต่อสมาชิก ต่อกรรมการ และต่อเจ้าหน้าที่ของ สอ.มก. ณ วันที่ 30 เมษายน 2552 (จำนวนสมาชิก 6,710 คน ; จำนวนคณะกรรมการ 15 คน และจำนวนเจ้าหน้าที่ 28 คน)

	สมาชิก	กรรมการ	เจ้าหน้าที่
สินทรัพย์ (ล้านบาท) 14,765.51	2.20	984.37	527.34
หนี้สิน (ล้านบาท) 10,609.87	1.58	707.32	378.92
ทุน (ล้านบาท) 4,041.66[4]	0.60	269.44	144.34
ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท) 14,651.53	2.18	976.77	527.27
การใช้ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท)	13,810.07	100.00	
- ให้สมาชิกกู้ (ล้านบาท)	2,869.58	20.78	
- ให้สหกรณ์อื่นกู้ (ล้านบาท)	3,263.80	23.63	
- ลงทุนในตราสารเงินต่างๆ (ล้านบาท)	7,676.69	55.59	

สรุป สอ.มก. จะเป็นกลไกให้สิทธิประโยชน์แก่สมาชิกทางเศรษฐกิจและสังคมได้มากขึ้น หากสมาชิกทุกคนสนใจกิจการสหกรณ์ โดยเลือกตั้งกรรมการและจ้างเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับการฝึกอบรมก่อนและหลังการเข้าทำหน้าที่สม่ำเสมอตามหลักสูตรที่วางไว้โดยเหมาะสมและทันความเปลี่ยนแปลง

[4] หมายเหตุ ในจำนวนนี้เป็นทุนเรือนหุ้น 3,162.53 ล้านบาท เฉลี่ยต่อสมาชิก 0.47 ล้านบาท
ที่มา (1) ตัวเลขดิบจาก : ข่าว สอ.มก. พฤษภาคม 2552
(2) รูปตารางและตัวเลขคำนวณโดย อาบ นคะจัด

กำไรครึ่งปีของ สอ.มก. 165 ล้านบาท มาจากลูกค้าใดบ้าง?*

ศาสตราจารย์พิเศษ อาบ นคะจัด (77)

ดร.ทวีวัฒน์ ทัศนวัฒน์ “บอกกล่าว” ในข่าว สอ.มก. กรกฎาคม 2552 ว่า สอ.มก. ได้กำไรครึ่งปี (ม.ค.-มิ.ย. 2552) 165 ล้านบาท สูงกว่าที่ประมาณการไว้ 156 ล้านบาทหรือประมาณ 6% “แจ๋วแหวว” ใน “สวัสดีเจ้าค่ะ” บอกว่า เห็นตัวเลขแล้วชื่นใจ

ในภาวะเศรษฐกิจสาขาการเงินและสาขาอื่นๆ ของประเทศและของโลกผันผวนอยู่ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ แต่มีอาการฟื้นตัวนี้ ควรจะดีใจครึ่งหนึ่งหรือครึ่งปีเท่านั้น ส่วนอีกครึ่งปีต่อไป (ก.ค.-ธ.ค. 2552) ควรจะเก็บความดีใจไว้ก่อน เพราะเรายังไม่รู้ว่าจะได้กำไรอีก 165 ล้านบาทหรือไม่

กำไรครึ่งปี 165 ล้านบาทนั้น โดยประมาณการมาจากลูกค้ากลุ่มใดที่ สอ.มก. ให้เงินกู้เพื่อนสมาชิกที่อยากรู้รายละเอียดโปรดดูตารางต่อไปนี้

เงินให้กู้ครึ่งปี (มิ.ย.52) แก่ลูกค้า (ล้านบาท)	ดอกเบี้ยทั้งปี 5.50% ครึ่งปี 2.75%	รายได้ดอกเบี้ย (ล้านบาท)	%	กำไรครึ่งปี 165 ล้านบาท (165 คูณ % ที่มาของรายได้)
แก่สมาชิก สอ.มก.	2,921.37X2.75	80.34	19.58	32.31
แก่สหกรณ์อื่น	3,012.68X2.75	82.85	20.19	33.31
แก่บุคคลอื่นที่กฎหมายสหกรณ์อนุญาต	8,986.26X2.75	247.12	60.23	99.38
รายได้อื่น (ไม่มีข้อมูล)		0.00	0.00	0.00
	14,920.31X2.75	410.31	100.00	165.00

ที่มา (1) ตัวเลขเดิมจาก “ข่าว สอ.มก. : เดือนกรกฎาคม 2552, หน้า 3

(2) รูปแบบตารางและตัวเลขคำนวณโดย อาบ นคะจัด

ดูตัวเลขในตารางแล้ว เพื่อนสมาชิก สอ.มก. จะเห็นว่ารายได้ครึ่งปี 165 ล้านบาทนั้น ได้จากบุคคลอื่นที่กฎหมายสหกรณ์อนุญาตให้สหกรณ์ออมทรัพย์ให้กู้ได้ (โดยผ่านการซื้อขายตราสารเงิน คือตราสารหนี้และตราสารทุน ในตลาดเงินและตลาดทุนของประเทศ) จำนวน 247.12 ล้านบาท หรือร้อยละ 60.23 รองลงมาได้จากสหกรณ์อื่นกู้ (ขณะนี้ สอ.มก. ให้แต่สหกรณ์ประเภทออมทรัพย์เท่านั้นกู้) จำนวน 82.85 ล้านบาท หรือร้อยละ 20.19 ส่วนที่ได้จากสมาชิก 80.34 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.58 น้อยกว่าจากลูกค้าสองกลุ่มดังกล่าวแล้ว

ที่ได้กำไรครึ่งปีจากกลุ่มลูกค้า การซื้อขายตราสารเงินดังกล่าวมากกว่าลูกค้ากลุ่มอื่นนั้น อาจเนื่องจากที่ผมทราบมาว่า คณะกรรมการการเงินของ สอ.มก. นำตราสารเงินส่วนหนึ่งมาทำการวิเคราะห์ตลาดแล้วทำการซื้อหรือขายเอง ผ่านกลไกของตลาดเงินตลาดทุน ไม่ได้จ้างบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนใดทำการซื้อหรือขายแทนเหมือนที่เคยทำมาก่อน

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 26 ฉบับที่ 8 เดือนกันยายน 2552

ทั้งปี 2552 สอ.มก. ประมาณการรายได้จากการดำเนินงานไว้ 651 ล้านบาท ประมาณการรายจ่ายไว้ 346 ล้านบาท ประมาณกำไรไว้ 305 ล้านบาท เท่ากับประมาณการอัตรากำไรไว้ร้อยละ 46.85 (305/651) ครึ่งปีการดำเนินงาน สอ.มก. ได้กำไร 165 ล้านบาท จากรายได้ 410.31 ล้านบาท เท่ากับได้กำไรในอัตราร้อยละ 40.21

สรุปและเสนอแนะ

(1) ลูกค้าประเภทสมาชิกได้รับประโยชน์จากทุนดำเนินงานของ สอ.มก. น้อยมากในครึ่งปีของการดำเนินงาน เพียงร้อยละ 19.58 ของเงินให้กู้ประมาณ 15,000 ล้านบาท แต่ให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวกับสหกรณ์เลยกู้ถึงร้อยละ 60.23 ของจำนวนเงินให้กู้ทั้งหมด

(2) แนวโน้มดังกล่าวคงจะดำเนินไปอีกนานหากคณะกรรมการไม่พัฒนานโยบายช่วยเหลือลูกค้าพื้นฐาน คือ สมาชิก สอ.มก. และช่วยเหลือสหกรณ์ประเภทอื่น เช่น สหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ในปัจจุบัน

(3) สร้างหมู่บ้านจัดสรรหรืออาคารชุดให้สมาชิกผู้มีรายได้น้อย ปานกลาง และมาก เช่า, เช่าซื้อ หรือซื้อ น่าจะดีกว่าให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์เงินที่สมาชิกออมไว้

(4) พวกเราสมาชิกขออวยพรให้คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ร่วมกันบริหารงานในครึ่งปีหลังของ 2552 ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย พวกเราจะได้ดีใจชื่นใจเต็มปี

ถึงเวลาแล้วที่ สอ.มก. จะกำหนดให้สมาชิกผู้จะเป็นกรรมการ ต้องผ่านการศึกษาอบรมก่อน*

ศ. พิเศษ อาบ นครจัด (77)

ขอให้คณะกรรมการดำเนินการ สอ.มก. ได้โปรดพิจารณาหัวข้อที่เสนอเป็นบทความนี้โดยด่วน และโปรดดำเนินการให้การศึกษาอบรมสมาชิกผู้จะเป็นกรรมการ พร้อมกำหนดในข้อบังคับเพื่อการนี้ให้ทันใช้ในการเลือกตั้งกรรมการในปี 2554

เพราะว่าในเวลานี้ กรรมการ 15 คน มีอำนาจหน้าที่ตามความในมาตรา 51 แห่ง พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ให้รับผิดชอบบริหารจัดการทุนดำเนินงานไม่น้อยกว่า 15,862 ล้านบาท เฉลี่ย 1,257 ล้านบาท ต่อกรรมการหนึ่งคน อีก 5 ปีข้างหน้า สอ.มก. จะมีทุนดำเนินการให้ผู้เป็นกรรมการต้องบริหารจัดการไม่น้อยกว่า 21,135 ล้านบาท[1] และจะต้องบริหารจัดการบุคคลในสหกรณ์อีกเป็นเรือนหมื่น รวมทั้งวัตถุอุปกรณ์ที่มีมูลค่าไม่น้อย

เวลานี้ สอ.มก. ได้กำหนดให้ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามความในมาตรา 53 แห่ง พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 น้อยกว่าของกรรมการอย่างเทียบกันไม่ได้ ต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนแล้ว

การเป็นสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่มากแห่งหนึ่งในประเทศ ของ สอ.มก. รวมทั้งได้ดำเนินการมา 50 ปี มีกำไรมาทุกปีก็ไม่ใช่หลักประกันว่า สอ.มก. จะไม่พบความเสี่ยงภัยในอนาคต เวลานี้ประเทศไทยและประเทศอื่นทั่วโลกกำลังประสบความปั่นป่วนถดถอยร้ายแรงทางด้านเศรษฐกิจการเงิน ทำให้เศรษฐกิจด้านอื่นๆ ของโลกปั่นป่วนถดถอยไปด้วย สอ.มก. ก็อยู่ในธุรกิจตลาดเงินและตลาดทุนของประเทศไทย และ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 62 ได้กำหนดให้สหกรณ์นำเงินส่วนเกินจากที่ให้สมาชิกกู้ยืมไปฝากหรือลงทุนที่อื่นได้ในวงจำกัด เทียบไม่ได้กับของธนาคารพาณิชย์

ขอให้เพื่อนสมาชิกดูและพิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สอ.มก. ของเราที่ลงในข่าว สอ.มก. ตุลาคม 2552 หน้า 3 เพื่อประกอบการพิจารณาข้อเสนอของผมข้างต้นนั้น ว่าจะมีอะไรจี้เส้นความไม่ประมาทของพวกเราได้บ้าง

ณ วันที่ 30 กันยายน 2552 สอ.มก. **มีสมาชิก 6,888 คน มีทุนดำเนินงาน** 13,795 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นทุนของสหกรณ์ 30% เป็นทุนหนี้สินเงินรับฝาก 70%, **มีหุ้น** 0.482 ล้านบาทต่อสมาชิก **มีหนี้สิน** 1.409 ล้านบาทต่อสมาชิก **มีเงินให้กู้และลงทุน**ไป 15,862 ล้านบาท ในจำนวนนี้**ให้สมาชิกกู้** 19%, ให้**สหกรณ์อื่น**กู้ 18% และลงทุนใน**ตราสารทุนและตราสารหนี้** 63%

ในเดือนกันยายนศกนี้ให้สหกรณ์อื่นจำนวน 23 สหกรณ์กู้เป็นเงิน 2,836 ล้านบาท เฉลี่ย 123.31 ล้านบาทต่อสหกรณ์ สหกรณ์ที่ สอ.มก. พิจารณาให้กู้มีแต่สหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ทั้งนั้น

สอ.มก. ยังจำกัดตลาดภายนอกของตนในกลุ่มประเภทสหกรณ์ไว้เฉพาะสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ ซึ่งเป็นสหกรณ์ผู้บริโภค ยังไม่ได้พิจารณาขยายตลาดของตนไปสู่สหกรณ์ประเภทอื่นเลย โดยเฉพาะสหกรณ์ประเภทผู้ผลิต

---

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2553

(1) ในระหว่างปี 2547 – 2551 (5 ปี) ทุนดำเนินงานของ สอ.มก. มีอัตราความเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.90 ต่อปี ดังนั้น หากถือเอาปี 2551 ที่มีทุนดำเนินงานอยู่ 13,183 ล้านบาท เป็นฐานคำนวณ สอ.มก. ก็จะมีทุนดำเนินงานจำนวน 21,135 ล้านบาท ในปี 2556

ด้านการเกษตร คือสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง และสหกรณ์นิคม ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศจำนวน 4,590 สหกรณ์ มีสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่า 6.05 ล้านคน ความจริงนั้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีวัตถุประสงค์พื้นฐาน เพื่อผลิตผู้มีความรู้ออกไปช่วยเหลือประชาชนผู้ประกอบอาชีพการผลิต ผลิตผลการเกษตร ซึ่งเวลานี้ส่วนใหญ่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคเกษตรเหล่านั้นอยู่แล้ว

บริษัทยักษ์ใหญ่ด้านธุรกิจการเงินของอเมริกาได้ปิดตัวเองหรือล้มละลายไปแล้วจำนวนมาก เรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ที่สุดของโลกที่เรียกกันว่า Titanic ประสบภัยอับปางมาแล้ว ทั้งนี้เพราะความประมาทของผู้บริหารจัดการสถาบันนั้นๆ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องด้วย

ขอให้เพื่อนสมาชิกผู้รักและห่วงใย สอ.มก. ด้วยกัน ช่วยสนับสนุนเรื่องที่ผมเสนอนี้ด้วย ขอบคุณ

วิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยง และการเตือนภัยทางการเงินของ สอ.มก.*

ศาสตราจารย์พิเศษ อาบ นครจัด (77)

ความนำ

การศึกษาเพื่อประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงและการเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์ เป็นกุศโลบายที่ต้องทำสม่ำเสมอ

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้นำเสนอหลักการวิเคราะห์ 6 ประการ เพื่อประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง และการเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์ ชื่อย่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “CAMELS” ซึ่งประกอบด้วย

ความเพียงพอของเงินทุน (Capital Strength)
คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)
ขีดความสามารถในการบริหาร (Management Ability)
การทำกำไร (Earning Efficiency)
สภาพคล่อง (Liquidity)
ผลกระทบของธุรกิจ (Sensitivity)

อย่างไรก็ดี หลักการวิเคราะห์ 6 ประการนี้ ผู้เสนอชี้แจงว่า จะใช้วัดค่าได้เหมาะสมมีความหมายเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับชนิดหรือประเภทของการประกอบการ เช่น ด้านการเงิน, ด้านอุตสาหกรรม, ด้านการค้า, ด้านผู้แทนจำหน่าย, ด้านการเกษตร และด้านการให้บริการ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเชิงประจักษ์ (Empirical data) ทั้งหมด จากรายงานกิจการประจำปี 2542 – 2549 (8 ปี) ของ สอ.มก. ด้วยวิธีการรวบรวม การแจกแจง การวิเคราะห์ และการตีความข้อมูลแล้วจึงสรุปผลและเสนอแนะ

ผลการศึกษา (ดูตารางที่ 1 และที่ 2 ประกอบคำอธิบาย)

1. ความเพียงพอของเงินทุน

ผลการศึกษาพบว่า ทุนดำเนินงาน (Financial Capital) ของ สอ.มก. มีมาก เพิ่มขึ้นตลอดคาบเวลาที่ศึกษา สัดส่วนของทุนของสหกรณ์เองเพิ่มขึ้นขณะที่เงินรับฝากมีสัดส่วนลดลง เงินรับฝากปี 2549 *6,215.85 ล้านบาท* ลดลงจากปี 2548 *6,989.35 ล้านบาท* เป็นเงิน 459.40 ล้านบาท (ดูตารางที่ 1) แต่ฝ่ายบริหารจัดการได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินตั้งแต่ต้นปี 2550 นำเงินมาให้บริการสินเชื่อแก่สหกรณ์อื่นที่เป็นลูกค้าประจำ และ สอ.มก. ได้ชำระคืนเงินตามตั๋วสัญญาหมดแล้วตั้งแต่สิ้นเดือนกันยายน 2550 (ข่าว สอ.มก. เดือนพฤศจิกายน 2550)

ในด้านสภาพคล่องในระบบสหกรณ์นั้นจะไม่ตัดสินว่า สหกรณ์ใดมีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่าทรัพย์สินหมุนเวียน สหกรณ์นั้นๆ มีข้อด้อยในด้านสภาพคล่อง ทั้งนี้เพราะสหกรณ์ที่มีเงินรับฝากมากย่อมมีหนี้สินมากเป็นธรรมดา

* รายงานกิจการประจำปี 2550 วันที่ 24 มกราคม 2551

เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิก สอ.มก. ผู้ฝากเงินประเภทออมทรัพย์พิเศษและประเภทฝากประจำ มีแนวโน้มที่จะฝากเป็นเวลายาวนาน ประหนึ่งจะให้เป็นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

อย่างไรก็ตาม ไม่ควรให้เงินรับฝากกระจุกตัวเป็นกลุ่มใหญ่ไม่กี่ราย ถ้ามีควรให้กระจายเวลาการถอนให้กระจายไปหลายเดือนหรือหลายปี โดยให้ดอกเบี้ยสูงขึ้นบ้าง

2. คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)

สินทรัพย์ประกอบด้วยหนี้สิน และทุนของสหกรณ์

ในปี 2542 สินทรัพย์ของ สอ.มก. เป็นเงิน 5,746.28 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นหนี้สินร้อยละ 79.77 และเป็นทุนของสหกรณ์เองร้อยละ 20.23

ส่วนในปี 2549 สินทรัพย์ของ สอ.มก. เป็นเงิน 10,438.06 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นหนี้สินร้อยละ 70.20 และเป็นทุนของสหกรณ์เองร้อยละ 29.80

หนี้สินของ สอ.มก. เป็นหนี้สินเงินรับฝากเกือบทั้งสิ้น ซึ่งไม่ถือว่าเป็นข้อด้อยที่น่าวิตกในด้านสภาพคล่อง อนึ่ง ได้ทราบว่า ได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา 48 ของ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ให้ทุกสหกรณ์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องไว้ร้อยละ 1 ของเงินรับฝาก ดังนั้น สอ.มก. ย่อมมีสินทรัพย์สภาพคล่องที่ต้องดำรงไว้แล้วไม่น้อยกว่า 62.16 ล้านบาท (ดูจำนวนเงินรับฝาก ปี 49 ในตารางที่ 1)

สรุปได้ว่าสินทรัพย์ของ สอ.มก. มีคุณภาพและอัตราส่วนทุนของสหกรณ์เองเพิ่มขึ้น ขณะที่อัตราส่วนหนี้สินเงินรับฝากลดลง

3. ขีดความสามารถในการบริหารจัดการ (Management Ability)

ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาพบว่า ความสามารถในการบริหารจัดการ สอ.มก. มีศักยภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใส สินทรัพย์ ทุนดำเนินงาน และกำไร เพิ่มขึ้น รายจ่ายค่าดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นขณะที่รายจ่ายดำเนินงานมีแนวโน้มลดลงในคาบเวลา 4 ปีหลัง (ดูตารางที่ 1 และที่ 2)

อย่างไรก็ดี คณะกรรมการดำเนินการควรต้องพิจารณาหาทางเลือกต่างๆ ให้มากขึ้น เพราะทุนดำเนินงานทั้งเป็นของสหกรณ์เอง และเป็นเงินรับฝากเพิ่มมากขึ้น

ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2550 สอ.มก. ลงทุนให้บริการสมาชิกกู้เพียง 2,450 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.00 ส่วนอีก 8,129 ล้านบาท หรือร้อยละ 77.00 ให้สหกรณ์อื่นกู้ และลงทุนในตราสารประเภทต่างๆ ของตลาดเงินและตลาดทุนของประเทศ (จากข่าว สอ.มก. เดือนพฤศจิกายน 2550)

เวลานี้ สอ.มก. ให้สหกรณ์ประเภทออมทรัพย์เท่านั้นกู้ ควรที่จะศึกษาแนวทางให้สหกรณ์ประเภทการเกษตร หรือประเภทบริการ และประเภทอื่นที่มีศักยภาพกู้บ้าง

อนึ่ง ควรพิจารณาแนวทางพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ เช่น หมู่บ้านเกษตรศาสตร์นิเวศน์ อาคารชุดเกษตรศาสตร์ ณ วิทยาเขตต่างๆ โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และหน่วยงานราชการต่างๆ ในเกษตรกลางบางเขนที่มีสาขางานอยู่ใกล้วิทยาเขตต่างๆ ของ มก.

4. การทำกำไร (Earning Sufficiency)

การศึกษาพบว่า ตลอดคาบเวลาที่ศึกษาดัชนีอัตราความเติบโตของกำไรสุทธิประจำปีเพิ่มขึ้นติดต่อกัน เว้นปี 2543 รายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่รายจ่ายมีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะคือดอกเบี้ยจ่าย เนื่องจากทุนดำเนินงานส่วนที่เป็นของ สอ.มก. เพิ่มขึ้นและไม่คิดดอกเบี้ยจ่าย

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า กำไรต่อสมาชิกต่อปีในปี 2549 เพิ่มขึ้นจากปี 2542 ร้อยละ 47.00 ในขณะที่จำนวนสมาชิกในปี 2549 เพิ่มขึ้นจากปี 2542 583 คน หรือเพียงร้อยละ 11.00 หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยเดือน 6 คน ในคาบ 96 เดือน (ดูตารางที่ 2)

อย่างไรก็ดี ประมาณร้อยละ 75.00 ของกำไรได้มาจากการให้เงินกู้แก่สหกรณ์อื่น และจากการลงทุนในตราสารประเภทต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้เพราะ สอ.มก. มีสภาพคล่องส่วนเกินจากการลงทุนภายใน จึงจำต้องนำเงินทุนดำเนินงานที่เหลือไปลงทุนภายนอกดังกล่าวแล้วในหัวข้ออื่น

5. สภาพคล่อง (Liquidity)

หากถือว่าในระบบสหกรณ์ สหกรณ์ใดมีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่าทรัพย์สินหมุนเวียน เนื่องจากมีเงินรับฝาก ซึ่งถือว่าเป็นหนี้สินหมุนเวียนมาก ไม่ให้ถือว่า สหกรณ์นั้นมีข้อด้อยที่น่าวิตกในด้านสภาพคล่อง ตามนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้เคยวินิจฉัยแล้ว สอ.มก. จึงมีสภาพคล่องที่ดี ในคาบเวลาที่ศึกษา ส่วนการจะบริหารจัดการสภาพคล่องส่วนเกินอย่างไร ได้กล่าวแล้วในหัวข้ออื่น

6. ผลกระทบของธุรกิจ (Sensitivity)

ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการดำเนินการ สอ.มก. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเป็นกลุ่มทำงาน 6 กลุ่ม คือ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการการศึกษาและประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการบริหารการเงิน คณะกรรมการพัฒนาและแผนงาน และคณะกรรมการกิจการพิเศษ

คณะกรรมการบริหารการเงิน มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลเรื่องความเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากและเงินให้กู้ รวมทั้งกำกับดูแลการลงทุนในตราสารต่างๆ ทั้งที่ไม่ซื้อขายในตลาด และตราสารที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ส่วนคณะกรรมการเงินกู้ มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลเงินกู้และลูกค้า ทั้งที่เป็นสมาชิกและสหกรณ์อื่น

สอ.มก. จึงสามารถหลีกเลี่ยงและหรือลดผลกระทบของธุรกิจการเงินตลอดคาบเวลาที่ศึกษา

สรุป

เมื่อประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง และการเตือนภัยทางการเงินของ สอ.มก. โดยใช้หลักการวิเคราะห์ 6 ประการ (CAMELS) แล้ว พบว่า ตลอดคาบเวลาที่ศึกษา 8 ปี (2542-2549) สอ.มก. มีศักยสมบัติผ่านการวัดค่าได้ในด้านความเสี่ยง แต่ในสิ่งเตือนภัยหรือปัญหาที่จะต้องพิจารณาหาทางแก้ไขต่อไป โดยสรุปคือ

(1) สัดส่วนของทุนดำเนินงานเป็นเงินรับฝากมาก
(2) ทุนดำเนินงานจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี เพราะ สอ.มก. มีระบบการออมทรัพย์ของสมาชิกและของสหกรณ์ รวมทั้งในรูปหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมอื่นๆ กำไรสุทธิประจำปี และเงินรับฝากจากสมาชิก
(3) จำนวนสมาชิกถึงจุดอิ่มตัว เพราะบุคลากรของ มก. ก็ถึงจุดอิ่มตัวด้วย
(4) การลงทุนในตลาดภายในน้อยมาก แต่การลงทุนในตลาดภายนอกมาก และ
(5) คณะกรรมการดำเนินการไม่ได้ศึกษาหรือให้ทุนศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาการลงทุนภายในเป็นกิจจะลักษณะในเรื่องที่เห็นว่ามีลู่ทางที่ดีในรูป R&D

เสนอแนะ

สมาชิกและกรรมการ สอ.มก. ควรพิจารณาหาทางแก้ไขสิ่งเตือนภัยหรือปัญหาที่จะต้องพิจารณาแก้ไขที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ในข้อสรุปข้างต้น

ตารางที่ 1 สินทรัพย์ ทุนดำเนินงาน รายได้ รายจ่าย และกำไร ของ สอ.มก. ปี 2542-2549 (8 ปี)

ปี	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	ทุนดำเนินงาน (ล้านบาท)						รายได้	รายจ่าย	
		ทุนเรือนหุ้น	ทุนสำรอง	ทุนสะสมอื่นๆ ประจำปี	กำไรสุทธิ	เงินรับฝากดำเนินงาน	รวมทุน		ดอกเบี้ย	ดำเนินงาน
2542	5,746.28	878.30	97.44	30.72	156.10	4,529.08	5,691.64	458.34	260.52	41.72
2543	6,688.23	1,144.55	124.29	42.24	127.49	5,117.11	6,555.68	369.99	200.06	42.44
2544	7,133.26	1,274.40	145.05	43.01	151.49	5,468.35	7,082.30	400.94	187.00	62.45
2545	7,340.28	1,413.85	172.30	41.00	185.03	5,481.85	7,294.03	387.76	157.01	45.72
2546	8,092.67	1,645.48	224.26	48.71	185.34	5,825.24	7,929.03	366.21	146.69	34.21
2547	8,895.54	1,898.76	276.15	54.83	201.88	6,393.51	8,825.13	409.24	155.60	51.76
2548	9,880.84	2,166.05	318.64	68.69	236.80	6,989.35	9,779.53	449.51	171.99	40.78
2549	10,438.06	2,398.69	366.00	85.69	253.90	6,215.85	9,320.13	569.50	273.52	43.32

ที่มา : (1) ตัวเลขดิบจากรายงานกิจการประจำปี 2542-2549 ของ สอ.มก.

(2) จัดรูปตารางใหม่และจัดรูปรายการใหม่ โดย อาบ นคะจัด

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสามารถทำกำไรของ สอ.มก. ระหว่างปี 2542-2549 (8 ปี)

ปี (ล้านบาท)	กำไร (คน)	สมาชิก ต่อสมาชิก (บาท)	กำไร ต่อสมาชิก (บาท)	เงินรับฝาก ต่อสมาชิก (บาท)	ทุนเรือนหุ้น ของทุนสำรอง เลขดัชนี	อัตราเติบโต ของทุนสะสมอื่น	อัตราเติบโต ของกำไรสุทธิ	อัตราเติบโต
2542	156.10	5,329	29,292	849,897	164,815	100.00	100.00	100.00
2543	127.49	5,369	23,745	953,084	213,129	127.00	91.00	82.00
2544	151.49	5,425	27,924	1,007,991	234,912	149.00	114.00	97.00
2545	185.03	5,488	33,715	998,879	257,626	177.00	132.00	118.00
2546	185.34	5,607	33,055	1,038,923	293,469	230.00	141.00	119.00
2547	201.88	5,711	35,349	1,119,508	332,474	283.00	147.00	129.00
2548	236.80	5,793	40,877	1,206,516	373,908	327.00	144.00	152.00
2549	253.90	5,912	42,946	1,051,395	405,732	376.00	185.00	163.00

ที่มา : (1) ตัวเลขดิบจาก สอ.มก. : รายงานกิจการประจำปี 2542-2549

(2) จัดตารางตัวเลขใหม่ ตัวเลขคำนวณ และการแจกแจงตัวเลขเป็นรายการต่างๆ ทำโดย อาบ นคะจัด

ข้อควรพิจารณาในการบริหารจัดการ สอ.มก. ในอนาคต*

ดร.วิวัฒน์ แดงสุภา (1430)

สอ.มก. เรามีสินทรัพย์มากขึ้นถึงกว่า 8,000 ล้านบาท และคงจะเป็นหมื่นล้านบาทในสองปีข้างหน้าอย่างแน่นอน ในจำนวนนี้เป็นเงินรับฝากถึงร่วม 6,000 ล้านบาท แต่สมาชิกเรากู้กันเองอย่างเต็มที่ก็เพียงไม่เกิน 1,700 ล้านบาท **ที่เหลือถึงประมาณ 6,000–7,000 ล้านบาท เราต้องนำไปลงทุนตามที่กฎหมายกำหนดให้ลงทุนได้**

การลงทุนเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเท่านั้น จากการเสนอแนะพร้อมกับข้อมูลจากฝ่ายจัดการ การตัดสินใจในการลงทุนไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายๆ ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ **เพราะเราต้องให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดเพื่อมาแบ่งปันให้บรรดาสมาชิกผู้ออม และจะต้องไม่เสี่ยงหรือเสี่ยงให้น้อยที่สุด และอีกอย่างหนึ่งคือต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็วทันเวลา** คณะกรรมการโดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารการเงิน ผู้จัดการ รองผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายลงทุน เราจะยังพร้อมในเรื่องนี้แค่ไหน และตลอดไปในอนาคตหรือไม่อย่างไร **สมาชิกต้องช่วยกันพิจารณาด้วย ในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ** วิจารณญาณอย่างรอบคอบของสมาชิกผู้ทรงเกียรติในการเลือกตั้ง คณะกรรมการดำเนินการนั้นสำคัญมาก ตลอดจนช่วยเชิญชวนให้สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถและมีความเสียสละได้สมัครเข้ามาเป็นกรรมการดำเนินการของ สอ.มก. เรากันมากๆ สมาชิกจะได้มีตัวเลือกมากขึ้น

การบริหารจัดการสหกรณ์ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยขึ้นอย่างแน่นอนในรูปแบบที่ไม่ควรจะน้อยหน้าธนาคารพาณิชย์ เขาเป็น “electronic banking” เราก็ต้องเป็น “electronic eCoop” อย่างแน่นอน ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เสร็จในสมัยท่านอธิการบดี รศ.ดร.วิโรจ อิ่มพิทักษ์ เพราะท่านเป็นผู้มองการณ์ไกลและผลักดันในเรื่องนี้อย่างเต็มที่

การพัฒนาระเบียบวินัยในการให้บริการ ขณะนี้เราใช้ระบบคิวแบบ one stop (บริการเสร็จสิ้นในจุดเดียว) ซึ่งเป็นแบบสากล การต้องรอลำดับคิวจึงจำเป็นต้องคอยบ้างในบางครั้งบางวัน การมีวินัยหรือใจเย็นเรื่องลำดับต้องยอมรับ ความรวดเร็วถูกต้องในการบริการจึงต้องประกอบด้วยความคล่องตัวและชำนาญของเจ้าหน้าที่กับ **การศึกษาข้อมูลมาบ้างของตัวสมาชิกเองด้วย** จากการเห็นได้จากสมาชิกบางท่านมีความชำนิชำนาญ เพราะได้ศึกษาและมีประสบการณ์มาก่อนแล้ว

- **การกู้เงินของสมาชิก**

ต้องยอมรับว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ของเราบริการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก “ง่าย” และรวดเร็วมาก เมื่อเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นๆ ปัญหาหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ จึงเริ่มสะสมมากขึ้น แม้จะยังเป็นเปอร์เซ็นต์น้อยอยู่ก็ตามปัญหาเหล่านี้เกิดจาก

1. ตีราคาหลักทรัพย์ (บ้านและที่ดิน) สูงเกินที่จะซื้อขายจริง เพราะที่ดินและบ้านไม่อยู่ในทำเลที่มีคนสนใจเมื่อมีปัญหาประกาศขายจึงไม่มีผู้ซื้อหรือต้องขายในราคาต่ำกว่าที่ประเมินไว้มาก เรื่องกรรมการผู้ไปประเมินราคาต้องรับผิดชอบด้วย ปัญหานี้เกิดจากความเกรงใจและการประสงค์จะเอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิกของกรรมการผู้ประเมินราคา ในอนาคตอาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการต้องใช้ราคาประเมินของราชการอย่างเคร่งครัด หรือต้องให้

* รายงานกิจการประจำปี พ.ศ. 2546 สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันอังคารที่ 27 มกราคม 2547

บริษัทรับประเมินเข้ามาช่วยประเมินราคาให้ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับทุกฝ่ายและเพื่อความมั่นคงของสหกรณ์เป็นสำคัญ

2. การอนุมัติให้สมาชิกกู้เป็นกรณีพิเศษจนไม่มีเงินให้หักชำระหนี้ได้ ณ ที่จ่าย โดยอ้างว่าเป็นบ้านหลังแรก กรณีนี้เริ่มมีปัญหาในการชำระหนี้มากขึ้น จึงจะให้เป็นเกณฑ์ปกติทั่วไปไม่ได้ แต่จะให้กู้ได้ก็เฉพาะที่มีรายได้ภายนอกชัดเจนและมีหลักทรัพย์ที่พร้อมจะขายได้ราคาคุ้มเกินคุ้มจริงๆ เท่านั้น ไม่ใช่ให้กับทุกราย เพราะกรรมการต้องเสี่ยงในการอนุมัติให้กู้ จึงควรสงวนสิทธิ์ให้กู้เฉพาะรายที่ชัวร์จริงเท่านั้น

3. การให้กู้ทั้งสามัญและกู้พิเศษแยกสัญญากัน มีทั้งข้อดีและไม่ดี การให้กู้สองสัญญาแบบนี้ควรจะให้กระทำได้กับสมาชิกที่มีเงินเหลือรับไว้พอจ่าย หรือเหลือไว้ให้กู้ฉุกเฉินได้อีกถ้าจำเป็น เพราะฉะนั้นการกู้สองสัญญาจะต้องกำหนดให้มีเงินเหลือรับเพิ่มขึ้นมากหน่อย

4. การกู้ซ้ำซาก กู้พิเศษทุก 12 เดือน, กู้สามัญทุก 4 เดือน และกู้ฉุกเฉินทุกเดือน เป็นเพราะสมาชิกเข้ามาสู่วังวนแล้วออกไม่ถูก จึงเป็นเวรเป็นกรรมต้องเสียดอกเบี้ยเงินกู้ตลอดไป ไม่คิดจะตั้งหลักหรือสร้างวินัยเพื่อแยกแกจากวังวนให้ได้ด้วยตนเอง จนกระทั่งเกษียณอายุหนี้สินก็มิได้ลดลง นำเงินบำเหน็จมาหักแล้วก็ยังมิหมด ซึ่งการกระทำเช่นนี้มิได้เป็นการกู้เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นเลย จึงอาจจะมีการออกกฎระเบียบเพิ่มเติมเพื่อเป็นการบังคับตัวเองให้มีวินัยให้การกู้และการใช้จ่ายที่ดีขึ้น เพื่อจะได้มีคุณภาพที่ดีขึ้นในอนาคต

• สวัสดิการเพื่อสมาชิก

เป็นที่ยอมรับกันในวงการสหกรณ์ออมทรัพย์ทั่วประเทศว่า สอ.มก. ของเราเป็นสหกรณ์ชั้นนำในเรื่องสวัสดิการให้กับสมาชิก แต่การให้มากๆ จนทำให้มีการเรียกร้องมากยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ ก็อาจจะเป็นได้จนบางครั้งทำให้ข้อกำหนดที่เขียนกับเจตนาจริงๆ อาจจะคลาดเคลื่อนและเกิดข้อเรียกร้องตามมาได้ การที่ต้องยกร่างระเบียบให้รัดกุมเพื่อคนหมู่มากจึงมีความจำเป็นต้องกระทำให้ชัดเจน เพื่อจะได้เกิดความเสมอภาคและเที่ยงธรรมและง่ายต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

ทุกๆ ปี เงินสำรองมากขึ้นเรื่อยๆ จากการตัดจากกำไรสุทธิประจำปี การพิจารณาเพื่อเพิ่ม**จ่ายเงินช่วยเหลือ**ผู้เกษียณอายุราชการหรือผู้ที่ต้องลาออกจากราชการก่อนก็ควรพิจารณาด้วยในอนาคตอันใกล้

การยื่นขอสวัสดิการเกินกำหนด 90 วัน โดยอ้างว่าไม่รู้และก็ไม่รู้จริงๆ ด้วย แล้วคนอื่นทำไมเขารู้กันล่ะ สอ.มก. เรารู้สึกว่าข่าวสารประชาสัมพันธ์เฝือไปหรือเปล่าจนสมาชิกไม่อยากอ่าน ของเขาให้ฟรีๆ ถ้าไม่สนใจ เลยกำหนดแล้วก็อย่ามายื่นคำร้องเลย คิดอย่างไรไม่รู้ คณะกรรมการผู้พิจารณาก็ลำบากใจ และโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เขาก็บ่นๆ ว่ากฎระเบียบเขียนไว้ทำไม แท้จริงก็เอออก่อหมกช่วยพวกๆ เพื่อหาเสียงกันหรือเปล่า ทั้งๆ ที่ระเบียบเหล่านี้เขารู้กันมาตั้งหลายๆปีแล้ว จึงน่าจะมีความเด็ดขาดกันจริงๆ เสียที

การขอเงินช่วยเหลือจากสหกรณ์อย่างพร่ำเพรื่อ ทุกๆ กิจกรรมต่างก็มุ่งมาที่สหกรณ์ เพราะมองว่าสหกรณ์รวยแล้ว และคณะกรรมการบางคนรับปากไว้แล้วตอนหาเสียง การที่คณะกรรมการบริการช่วยเหลือการขอเหล่านี้โดยวิธีพวกมากลากไปไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนกำหนดไว้ หรือไม่ได้กำหนดงบประมาณอย่างแน่นอนไว้ในแต่ละปีก็ยิ่งสะท้อนถึงการไม่พัฒนาในการบริหารกิจการ

การขอเงินช่วยเหลือมีทั้งแบบผ่านมหาวิทยาลัยมาเป็นทางการและแบบ “ขอจร” จากสมาชิกโดยตรง เป็นชมรมหรือกลุ่มสมาชิก นับวันจะเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น และใช้เวลาในการประชุมเพื่อพิจารณามากโดยใช่เหตุในบางครั้ง

การขอผ่านทางมหาวิทยาลัยจึงควรให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพิจารณาเองตามความสำคัญด้วย เพราะทางสหกรณ์ได้ตั้งงบไว้ให้มหาวิทยาลัยเป็นประจำทุกปีเป็นจำนวนหนึ่ง และได้แจ้งให้มหาวิทยาลัยทราบล่วงหน้าการให้ทางผู้บริหารมหาวิทยาลัยตัดสินใจเองจึงน่าจะมีประโยชน์กับมหาวิทยาลัยมากกว่า

ส่วนการขอโดยตรงมาที่สหกรณ์ควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้วางระเบียบ กฎเกณฑ์ไว้ให้รัดกุมด้วยเพื่อจะได้ง่ายต่อการพิจารณาตัดสินใจและจะเป็นธรรมกับทุกๆ ฝ่าย แท้จริงแล้วเงินของสหกรณ์ก็คือเงินของมวลสมาชิกนั่นเอง คณะกรรมการจะพิจารณาจ่ายอะไรก็ควรจะต้องระมัดระวัง และอาศัยกฎ-ระเบียบอย่างรอบคอบด้วย เพราะการให้ก็ยิ่งมีคนรักชอบ การไม่ให้ก็ต้องมีคนไม่พอใจ

• การติดตามหนี้สิน

ในปี 2546 ที่แล้วคณะกรรมการได้มีความเด็ดขาดและเร่งรัดในการติดตามหนี้สินที่คั่งค้างโดยใกล้ชิดยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามขั้นตอนตามกฎหมายก็ต้องล่าช้าเป็นธรรมดาอยู่แล้ว

คณะกรรมการควรจะได้บทเรียนในหลายอย่างจากหนี้สินเหล่านี้ ทำให้การอนุมัติเงินกู้น่าจะรอบคอบยิ่งขึ้นในอนาคต คณะกรรมการมีหน้าที่โดยตรงในการติดตามหนี้สิน เมื่อท่านอนุมัติให้เขากู้ได้ก็อย่าลืมรับผิดชอบติดตามด้วย ตีราคาไว้เท่าใดก็อย่าลืมรับผิดชอบด้วย

อย่างไรก็ตามหนี้สินส่วนใหญ่ก็เป็นของเดิมๆ ที่ได้ตั้งสำรองไว้ 100 เปอร์เซ็นต์แล้ว ถ้าทวงได้คืนมาก็จะเป็นกำไรของสหกรณ์ต่อไป กรรมการและเจ้าหน้าที่ต้องไม่ละเลยในการตามล่าหนี้สินคืนมาให้ได้ จริงอยู่สหกรณ์เราเป็นสหกรณ์ใหญ่มีทุนทรัพย์มากและมีรายได้มาก หนี้สินสงสัยจะสูญที่มีอยู่บ้างเป็นเพียงเล็กน้อย ถ้าเทียบกับธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไป แต่ก็ไม่ควรละเลยให้คนเบี้ยวหนี้ลอยนวลโดยเด็ดขาด

• การมีอธิการบดีเป็นประธานกรรมการ

สอ.มก. เรามีส่วนดีหลายประการ จากการที่ยังคงให้อธิการบดีหรือผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ด้วย ปัญหาต่างๆ จึงแก้ไขได้ไม่ยากและสร้างศรัทธาให้กับสมาชิกได้มาก โดยเฉพาะท่านอธิการวิโรจ อิ่มพิทักษ์ ท่านมีวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลมากและเชื่อมั่นในการวิจัยสถาบัน มุ่งพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ของเราให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงทันสมัยตามหลักวิชาการโดยแท้จริงและให้เป็น eCoop ให้ได้ในสมัยที่ท่านยังอยู่เป็นประธานกรรมการ ท่านอธิการบดีวิโรจ ท่านนิยมการบริหารแบบโปร่งใสจริงๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักการและอุดมการณ์ สหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์จึงมีความสุขสบายใจในการร่วมกับท่านในการบริหารจัดการสหกรณ์ให้ดำเนินกิจการไปบนความถูกต้องที่แท้จริง

ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นบางประการที่เสนอมาให้ท่านได้ร่วมรู้เห็นและร่วมกันพิจารณาด้วยกัน ถ้ามีอะไรที่เป็นประโยชน์จะชี้แนะก็โปรดส่งมาที่ สอ.มก. เราได้ทันที เราพร้อมที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อบริหารจัดการสหกรณ์ของเราให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

ค่านิยมทางคุณธรรมของระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบสหกรณ์ (ตอนที่ 1)*

ศาสตราจารย์พิเศษ อาบ นครจัด (77)

ขบวนการนิยมใช้ระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบสหกรณ์ โดยคนจนในเมืองและในชนบทที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันหนึ่งปัญหาเป็นอย่างน้อย และจะแก้ไขปัญหานั้นด้วยตัวเองแต่ละคนไม่สามารถทำได้ แต่จะแก้ไขได้โดยต้องร่วมกันเป็นหมู่คณะได้ขนาดที่เหมาะสมแล้วทั้งเรื่องจำนวนคน และจำนวนทรัพยากร ขบวนการดังกล่าวได้พัฒนาค่านิยมทางคุณธรรมของพวกตนตลอดมา

ค่านิยมทางคุณธรรม หรือ อุดมการณ์ของระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบสหกรณ์ (Cooperative Values) ได้อภิวัฒน์มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2377 หรือ 176 ปีมาแล้ว เริ่มต้นที่ประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ และเยอรมนี โดยไม่มีกฎหมายสหกรณ์ระหว่างปี 2377 ถึงปี 2392

นักวิชาการสหกรณ์และนักกฎหมายสหกรณ์ผู้มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งในยุคปัจจุบัน คือ ศาสตราจารย์ ดร. Hans-H.Munkner แห่ง Philipps University, ณ เมือง Marburg ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ได้ศึกษาคัดกรองค่านิยมทางคุณธรรมของสหกรณ์ที่อภิวัฒน์มานานนั้นไว้ 7 ประการ คือ (1) การยึดหลักช่วยตัวเองโดยรวมกันเป็นหมู่คณะ (Self-help Solidarity), (2) การยึดหลักประชาธิปไตย (Democracy), (3) การยึดหลักเศรษฐกิจ (Economy), (4) การยึดหลักเสรีภาพ (Liberty), (5) การยึดหลักความเสมอภาค (Equity), (6) การยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม (Altruism), และ(7) การยึดหลักการพัฒนาสังคมด้วยการให้การศึกษา (Social Advancement Through Education)

ค่านิยมทางคุณธรรมของสหกรณ์ดังกล่าวนั้น แต่ละข้อต่างประกอบด้วยหลักการ (Cooperative Principles) และวิธีการปฏิบัติ (Cooperative Practices)

ค่านิยมทางคุณธรรมของสหกรณ์ **เรื่อง การช่วยตัวเองโดยรวมกันเป็นหมู่คณะ** โดยแยกเป็นหลักการ 3 ประการ คือ (1) การรวมกันเป็นสหกรณ์นั้น ต้องทำโดยสมัครใจ และสหกรณ์จะเปิดรับสมาชิกเสมอ, (2) การส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกเป็นหลัก เพื่อให้เกิดผลด้านการช่วยเหลือตัวเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ (3) การมีลักษณะเฉพาะตัว (Identity) ของสหกรณ์ คือสมาชิกเป็นทั้งเจ้าของและเป็นทั้งลูกค้าผู้ใช้บริการของสหกรณ์ไปพร้อมกัน ส่วนวิธีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักการมีดังนี้

วิธีปฏิบัติ (Practices) เพื่อให้เป็นไปตามหลักการช่วยตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั้นคือ (1) จัดตั้งสหกรณ์ขึ้นในระดับชุมชน ระดับภูมิภาค และระดับชาติ, (2) ร่วมมือกันและกันระหว่างสหกรณ์, (3) อาจรับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกสหกรณ์ได้ หากมีความจำเป็น แต่จะเป็นการชั่วคราว ด้วยประสงค์จะพัฒนาความสำนึกในการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือกันและกันในประชาคมของตนเอง

วิธีปฏิบัติ เพื่อให้เป็นตามหลักการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกนั้นสหกรณ์มีวิธีปฏิบัติมาดังนี้ (1) ไม่ใช้ชื่อสหกรณ์ สำหรับตนหรือผู้อื่น, (2) สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิก เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายของ

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 27 ฉบับที่ 8 เดือนกันยายน 2553

สหกรณ์, (3) สหกรณ์คิดค่าบริการจากสมาชิกใกล้เคียงกับต้นทุน, (4) สหกรณ์จำกัดการทำธุรกรรมกับบุคคลผู้ไม่ใช่สมาชิก, และ (5) สหกรณ์ควบคุมการดำเนินการประจำปีโดยผู้ตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์

วิธีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักการการมีลักษณะเฉพาะตัวนั้น สหกรณ์มีวิธีปฏิบัติดังนี้ (1) สมาชิกจะต้องร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ด้วยตนเอง เช่นร่วมการประชุมใหญ่ และร่วมกิจกรรมทางการเงิน เช่นการถือหุ้น การฝากเงิน หรือการกู้ยืมเงิน, (2) สมาชิกเท่านั้นเป็นกรรมการของสหกรณ์ได้, (3) สมาชิกเท่านั้นที่ถือหุ้นของสหกรณ์ได้, (4) สหกรณ์ย่อมจำกัดปริมาณการทำธุรกรรมกับบุคคลผู้ไม่เป็นสมาชิก หรือจำกัดการนำผลกำไรจากผู้ไม่เป็นสมาชิกมาจัดสรรเป็นเงินปันผล หรือเงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก

เอกสารอ้างอิง (1) ศ.พิเศษอาบ นคะจัด **คำอธิบายกฎหมายสหกรณ์ พร้อมการวิเคราะห์เชิงนิติศาสตร์ประยุกต์** และเชิงเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ พ.ศ. 2552, และ (2) พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2459 และ พ.ศ. 2542 และ (3) ศาสตราจารย์ Hans-H.Munkner **Chances of Cooperatives in the Future**, contribution to the International Cooperative Alliance Centennail 1895-1995, Marburg/Lahn 1995

ค่านิยมทางคุณธรรมของระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบสหกรณ์ (ตอนที่ 2)*

ศาสตราจารย์พิเศษ อาบ นคะจัด (77)

ค่านิยมทางคุณธรรมประการที่ 2 คือการยึดหลักประชาธิปไตย (Democracy) ซึ่งแยกเป็นหลักการ 2 ด้าน คือด้านการบริหารองค์กรสหกรณ์โดยรวม และด้านการควบคุมวิสาหกิจของสหกรณ์

ส่วนวิธีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักการจำแนกได้ ดังต่อไปนี้ คือ (1) มวลสมาชิกมีสถานภาพเท่าเทียมกัน, (2) สมาชิกผู้หนึ่งมีหนึ่งเสียง, (3) การใช้เสียงข้างมากในการลงมติ, (4) อำนาจอธิปไตยสูงสุดมาจากการประชุมใหญ่สมาชิก และ(5) การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมของมวลสมาชิกในการควบคุมองค์การสหกรณ์

ค่านิยมทางคุณธรรมประการที่ 3 คือการยึดหลักเศรษฐกิจ (Economy), ได้แก่การมีหลักการ (Principles) ว่าวิสาหกิจของสหกรณ์ต้องมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจโดยวัดจากผลที่เป็นการส่งเสริมประโยชน์ของสมาชิกทั้งระยะยาวและระยะสั้น ส่วนวิธีปฏิบัติ (Practices) เพื่อให้เป็นไปตามหลักการทางเศรษฐกิจนั้นมีดังต่อไปนี้ คือ (1) นำสิ่งใหม่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจ, (2) มวลสมาชิกหรือผู้แทนเป็นผู้กำหนดนโยบายของสหกรณ์, (3) การจัดการสหกรณ์ต้องมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำรงตำแหน่งในสหกรณ์ซึ่งได้คัดเลือกมาประจำทำงานเต็มเวลาโดยจ่ายค่าตอบแทน, (4) จัดจ้างคณะผู้ทำงานในสหกรณ์ที่มีความรู้ความสามารถในตำแหน่งหน้าที่ และได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี, (5) จัดหาทรัพยากรทางการเงินให้เพียงพอ, (6) ขนาดของธุรกิจต้องเพียงพอเหมาะสม และ (7) หากมีความจำเป็นก็ทำธุรกรรมกับผู้ไม่เป็นสมาชิก เป็นธุรกรรมเสริมได้เป็นการชั่วคราว

ค่านิยมทางคุณธรรมประการที่ 4 คือ การยึดหลักเสรีภาพ (Liberty) แยกเป็น 2 หลักการ คือ (1) การมารวมกันเป็นสหกรณ์โดยสมัครใจ และ (2) การมีอัตภาวะคือ เป็นบุคคลโดยนิติสมมติต่างหากจากบุคคลทั้งหลายที่รวมเข้าอยู่ในสหกรณ์นั้น หลักการมารวมกันเป็นสหกรณ์โดยสมัครใจ แยกเป็นการปฏิบัติด้าน (1) ไม่มีการบังคับให้มารวมกัน และ (2) ไม่มีกฎจำลองจำกัดสิทธิสมาชิกที่จะลาออกจากสหกรณ์ ส่วนหลักการมีอัตภาวะ แยกเป็นการปฏิบัติ ดังนี้ (1) มวลสมาชิกดำรงสิทธิในการจัดทำและการแก้ไขข้อบังคับ, (2) มวลสมาชิกดำรงสิทธิในการตัดสินใจรับสมาชิกใหม่, และ (3) มวลสมาชิกดำรงสิทธิในการดำเนินวิสาหกิจสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายของพวกตน ภายในระบบเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ

ค่านิยมทางคุณธรรมประการที่ 5 คือการยึดหลักความเสมอภาค (Equity) แยกเป็นหนึ่งหลักการคือการจัดผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินวิสาหกิจสหกรณ์โดยโปร่งใสและเป็นธรรม ส่วนวิธีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักการนี้ มีดังต่อไปนี้คือ (1) จำกัดค่าตอบแทนทุนไม่มี (capitalgain), (2) จำกัดอัตราเงินปันผลตามหุ้น, และ (3) มีเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนแห่งธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ระหว่างปี

ค่านิยมทางคุณธรรม ประการที่ 6 คือ การยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งแยกเป็น 2 หลักการ คือ (1) เปิดรับสมาชิกเสมอ และ (2) ห้ามจ่ายแจกทุนสำรอง ซึ่งเป็นทุนของสังคมสหกรณ์แล้ว **หลักการเปิดรับสมาชิก**

* ข่าว สอ.มก. ปีที่ 27 ฉบับที่ 9 เดือนตุลาคม 2553

เสมอนั้นมีวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามหลักการดังนี้ (1) ห้ามมีกฎจำลองจำกัดการเปิดรับสมัคร, (2) ห้ามการแบ่งแยกเป็นปฏิปักษ์ผู้ใดผู้หนึ่งเพราะเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และการเมือง และ (3) การมีสถานภาพเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ ส่วน**หลักการห้ามจ่ายแจกทุนสำรองนั้น** มีวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามหลักการคือ (1) ห้ามสมาชิกเรียกส่วนแบ่งใดๆ ของทุนสำรอง และ (2) เมื่อชำระบัญชีเลิกสหกรณ์ ชำระหนี้ของสหกรณ์และจ่ายคืนค่าหุ้น จ่ายเงินปันผลตามหุ้น และจ่ายเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนแบ่งธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ระหว่างปีแล้ว ห้ามนำทรัพย์สินส่วนที่เหลือแจกจ่ายแก่สมาชิก

ค่านิยมทางคุณธรรมประการที่ 7 คือ ยึดหลักการพัฒนาสังคมด้วยการให้การศึกษานั้น แยกเป็นหนึ่งหลักการ คือ **ส่งเสริมการศึกษา** และวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามหลักการนี้ มีดังนี้ (1) จัดให้มีคณะกรรมการศึกษาขึ้นในทุกสหกรณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างขององค์การสหกรณ์ (2) จัดสรรส่วนหนึ่งของเงินส่วนเกินสุทธิหรือรายได้สุทธิเป็นทุนให้การศึกษา, และ (3) กำหนดการได้รับการศึกษาอบรมขั้นต่ำขึ้นไว้สำหรับ (ก) การเป็นสมาชิกสหกรณ์ (ข) การเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์การสหกรณ์, (ค) การเป็นพนักงานลูกจ้างของสหกรณ์ และ (ค) การให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนเป็นการทั่วไป

เอกสารอ้างอิง (1) ศ.พิเศษอาบ นคะจัด **คำอธิบายกฎหมายสหกรณ์ พร้อมการวิเคราะห์เชิงนิติศาสตร์ประยุกต์** และเชิงเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ พ.ศ. 2552, และ (2) พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2459 และ พ.ศ. 2542 และ (3) ศาสตราจารย์ Hans-H.Munkner **Chances of Cooperatives in the Future**, contribution to the International Cooperative Alliance Centennail 1895-1995, Marburg/Lahn 1995

ทำไมจะต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการ*

รศ.บุญเหลือ เร่งศิริกุล (621)

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์พุทธศักราช 2511 ได้บัญญัติเกี่ยวกับผู้ตรวจสอบกิจการ สำหรับสหกรณ์ประเภทต่างๆ ว่า “อาจจะมีผู้ตรวจสอบกิจการจำนวนหนึ่งคนหรือมากกว่าก็ได้” โดยกำหนดให้เลือกจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอกก็ได้ ซึ่งโดยนัยยะ ตาม พ.ร.บ. สหกรณ์พุทธศักราช 2511 สหกรณ์จะมีผู้ตรวจสอบหรือไม่มีก็ได้

แต่ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้สหกรณ์ทุกประเภทจะต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งเลือกจากสมาชิกหรือจากบุคคลภายนอก” โดยให้สมาชิกในวันที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก

จะเห็นว่าตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ปี 2511 มิได้บังคับให้สหกรณ์จะต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการ ในขณะ พ.ร.บ. สหกรณ์ปี 2542 ได้กำหนดให้สหกรณ์ทุกประเภทจะต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ทำไม พ.ร.บ. สหกรณ์ปี พ.ศ. 2542 จึงกำหนดให้สหกรณ์จะต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการ ในขณะที่ พ.ร.บ. สหกรณ์ปี พ.ศ. 2511 จึงไม่กำหนดหรือบังคับให้สหกรณ์จะต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

เหตุผลที่สำคัญคือ สหกรณ์เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันมีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการเข้าไปบริหารงานสหกรณ์แทนสมาชิก ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการนั้นเลือกมาจากสมาชิกที่เสนอตนเองเข้ามาบริหารงานแทนมวลสมาชิก อย่างไรก็ตามแม้คณะกรรมการดำเนินการจะได้รับความไว้วางใจจากมวลสมาชิกให้เข้ามาบริหารงานตามที่นโยบายและงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ด้วยเหตุผลดังกล่าว เพื่อป้องกันมิให้คณะกรรมการดำเนินการ บริหารงานออกนอกกรอบที่ได้รับอนุมัติไว้และหรือบริหารงานที่อาจจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสหกรณ์ ซึ่งจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม จำเป็นจะต้องมีคณะบุคคลที่มีอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ เพื่อเป็นการชี้แนะหรือบอกกล่าว ให้คณะกรรมการทราบและพิจารณาแก้ไขการกระทำที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสหกรณ์โดยรวม นอกจากนี้แล้วยังจะก่อให้การบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งคณะบุคคลที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินการ คือผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากมวลสมาชิกในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี สำหรับจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการอาจจะมีตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปแต่ไม่ควรเกินห้าคน ทั้งนี้แล้วแต่ขนาดของธุรกิจสหกรณ์

บทบาทและหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ แม้ว่าผู้ตรวจสอบกิจการจะมีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบเอกสารทั้งที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือการบริหารงานในสหกรณ์ได้ ก็มิได้หมายความว่า ผู้ตรวจสอบกิจการจะเข้าไปจับผิดการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้ แต่จะเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือหรือเสนอแนะให้การดำเนินงานทั้งคณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ ซึ่งจะยังผลประโยชน์ต่อมวลสมาชิกเป็นส่วนรวม

* รายงานกิจการประจำปี สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด วันอังคารที่ 27 มกราคม 2543

ในการนำเสนอผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบกิจการ จะพิจารณานำเสนอให้คณะกรรมการดำเนินงานทราบเป็นลายลักษณ์อักษรในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำทุกเดือน และที่สำคัญคือในรอบปีบัญชีของสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการจะต้องมีรายงานผลการตรวจสอบให้มวลสมาชิกได้รับทราบในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการจะต้องทำ ทั้งนี้ผู้ตรวจสอบกิจการ เป็นบุคคลที่มวลสมาชิกเลือกตั้งเข้ามาเป็นตัวแทนให้มาตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินการอีกชั้นหนึ่ง

การที่จะเป็นผู้ตรวจสอบที่ดีได้นั้น ผู้ตรวจสอบจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เป็นอย่างดี ที่สำคัญยิ่งคือจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์นั้นๆ เป็นอย่างดี

อนึ่ง การเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ถือว่าเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้จะเข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จะต้องเป็นบุคคลที่กอปรด้วย คุณธรรม จริยธรรม มีอุดมการณ์สหกรณ์ มีความจงรักภักดีต่อสหกรณ์ และที่สำคัญอีกอย่างคือ จะต้องไม่นำความลับหรือข้อมูลใดๆ ของสหกรณ์ไปเปิดเผยในที่สาธารณะ

ในการนำเสนอบทความนี้ เพื่อนำเสนอให้มวลสมาชิกของ สอ.มก. ได้รับทราบบทบาทและหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากมวลสมาชิก เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และมติของที่ประชุมใหญ่ แทนมวลสมาชิกทั้งปวง

บทความชนะการประกวด

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ที่สมาชิกอยากเห็น

รศ.สบสันต์ มหานิยม (5714)*

สหกรณ์ออมทรัพย์ มีความหมายว่าเป็น สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน หรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์งอกเงย และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เองก็ได้ดำเนินตามความมุ่งหมายโดยไม่มีขาดตกบกพร่อง ดังจะเห็นได้จากภาพลักษณ์ของสหกรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรเป็นองค์กรที่มี เช่น **มีวิสัยทัศน์ (Vision)** คือ “เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ชั้นนำ เลิศล้ำสวัสดิการ ดำเนินงานโปร่งใส คู่ใจประชาคม มก.” **มีภารกิจเป้าหมาย (Mission)** “ทำให้ระบบคิดในการครองชีวิตของสมาชิกดีขึ้น” มียุทธศาสตร์ (Strategy) การจะเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ชั้นนำ โดยจะทำให้สมาชิกมีเป้าหมายและขับเคลื่อนไปหาเป้าหมายในการออม ทุนสำรองมาก ความมั่นคงทางการเงินดี และหนี้เสียต่ำ **เลิศล้ำสวัสดิการ** การจัดสวัสดิการในรูปของเงิน สวัสดิการในรูปของความรู้ และการเพิ่มขีดความสามารถในการเพิ่มคุณภาพชีวิต **ดำเนินงานโปร่งใส** ก็คือการปฏิบัติงาน ยึดถือระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐานการทำงานของทุกตำแหน่งงาน และ ระบบตรวจสอบที่ได้มาตรฐาน สุดท้าย**คู่ใจประชาคม มก.** ก็จะเป็นการปฏิบัติได้ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม พัฒนาเป็นสหกรณ์อิเล็กทรอนิคส์อย่างต่อเนื่องและเอื้ออาทรสังคม

แต่เนื่องจากโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นในประเด็นแรกที่อยากเห็น คือ สหกรณ์มีการจัดเตรียมรูปแบบการจัดการองค์การในอนาคต (Current Trends and Issues) ให้มีลักษณะ ดังนี้

1. **ให้มีความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization)** เมื่อโลกของเราไร้พรมแดน ผู้บริหารต้องเตรียมการสหกรณ์ให้เตรียมพร้อมในทุกรูปแบบ เพื่อให้ทันเหตุการณ์ที่จะเผชิญกับโอกาสและอุปสรรคในสภาวการณ์โลก
2. **ให้มีความหลากหลายทางด้านแรงงาน (Workforce Diversity)** ทั้งเพศ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และอายุ แนวโน้มของคนงานจะมีอายุสูงขึ้น ไม่ควรมีการกีดกันผู้พิการหรือคนบางกลุ่ม
3. **ให้มีความเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น (Entrepreneurship)** ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องมีจิตสำนึกของความเป็นผู้ประกอบการ คือ แสวงหาโอกาส ริเริ่ม ศึกษา ติดตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และปรับตัวยืดหยุ่นเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าไปตลอด แม้ในองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร
4. **ให้มีการจัดการในรูปแบบ E - Business** เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีการพัฒนาอยู่เสมอ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และกระแสโลกาภิวัตน์รุนแรง สหกรณ์จึงต้องปรับตัวให้ยืดหยุ่นตามความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทันในทุกสภาวการณ์ สามารถทำธุรกรรม On-line ได้ทุกโอกาส

* ผู้ที่ส่งบทความเข้าประกวด ได้รับรางวัลชมเชย หุ้น สอ.มก. 1,000.-บาท

5. การจัดการเชิงคุณภาพ (Quality Management) ในยุคที่มีการปฏิวัติคุณภาพขององค์การธุรกิจโดยรวม (Total Quality Management หรือ TQM) สหกรณ์ควร ถือปรัชญาการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการเป็นสำคัญ

ในส่วนประเด็นที่สองคำว่า "Core Value" ที่สหกรณ์ให้ความหมายว่าเป็น คุณค่าที่มุ่งหวัง ของตัวสหกรณ์เองคือ มีความต้องการเป็นองค์กรที่ส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสมาชิก บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเอื้ออาทรต่อสังคมก็เป็นความหมายที่ดีอยู่แล้ว แต่ที่อยากจะเห็นและเพิ่มเติมคือการนำ "CoreValue" ในความหมาย ความสามารถหลัก Core Competency, ความเชื่อ (Belief), ปรัชญาองค์กร (Philosophy)มาปฏิบัติได้จริงใน "วัฒนธรรมองค์กร" เช่น เพื่อให้คนในองค์กรมีการเปลี่ยน "ความเชื่อ ทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรม" โดยจากการมีการกำหนด Core Value องค์กรแล้ว และควรสามารถแปลง Core Value สู่วัฒนธรรมองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรมและ Core Value ช่วยสร้างคุณค่าองค์กรผ่านกระบวนการ "เปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติ" "ปรับความคิด" "ปรับปรุงพฤติกรรม" และควรจะมีการกำหนดภาพของวัฒนธรรมองค์กรที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมคนออกมาให้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงว่า ในแต่ละเหตุการณ์เราอยากเห็นวัฒนธรรมองค์กรที่สอดคล้องกับ Core Value แต่ละเรื่องเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างการกำหนดภาพวัฒนธรรมสหกรณ์ที่อยากเห็นในอนาคต

Core Value	ภาพเหตุการณ์	ภาพวัฒนธรรมองค์กร
ใส่ใจ ผู้รับบริการ	**การต้อนรับ**	- เจ้าหน้าที่หรือตัวแทนต้องมีคนออกไปรับลูกค้าด้วยตัวเองที่หน้าสหกรณ์ทุกครั้ง - เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องทักทายด้วยคำว่า ".สหกรณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.. สวัสดีครับ/คะ" ก่อนเสมอ หรือต้องทักทายด้วยคำว่า "สวัสดีครับ/ค่ะ คุณ.... และตามด้วยชื่อผู้รับบริการที่รู้จักชื่อทุกครั้ง" - เจ้าหน้าที่ต้องเดินไปส่งผู้รับบริการที่หน้าสหกรณ์/ที่จอดรถทุกครั้ง .....

การกำหนดวัฒนธรรมองค์กรที่อยากเห็นในแต่ละสถานการณ์ของ Core Value แต่ละเรื่องนั้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญมาก เพราะถ้าเรากำหนดได้ชัดเจน ละเอียดและครอบคลุมได้มากเท่าไหร่ โอกาสที่จะนำไปปฏิบัติจริงก็มีมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงหวังไว้อย่างลึกๆ ว่าจะเกิดขึ้นกับสหกรณ์ของเรา

ประเด็นรองสุดท้ายคือทำอย่างไรให้สหกรณ์เป็นองค์กรมีชีวิต คือการทำให้สหกรณ์มีสีสรรหรือมีชีวิตขึ้นมา (Living Organization) เพื่อคนในสหกรณ์และผู้รับบริการ เป็นการทำงานที่มีความรู้สึก ว่ามีส่วนร่วมและความผูกพันต่อสหกรณ์ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้รับบริการและทีมงาน ดังนั้นองค์กรที่มีชีวิตก็คือองค์กรที่เต็มไปด้วยบุคลากรที่อยากจะมาทำงานโดยมาจากใจไม่ใช่ถูกบังคับหรือทำงานเพราะเป็นเพียงหน้าที่เท่านั้น แต่เป็นการทำงานที่พนักงานมีความกระตือรือร้นและกระฉับกระเฉงในการทำงาน จะทำได้ดังนี้ จะต้องปรับปรุง กล่าวคือ

1. ผู้บริหารทำตัวให้เป็นกันเองและมีสีสรรค์ ผู้บริหารจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองก่อน ด้วยการถามไถ่เรื่องส่วนตัวของพนักงานก่อนเรื่องอื่นๆ รวมถึงการพูดจาสุภาพไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใสและทักทายพนักงานก่อน เพื่อทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกดี ไม่เกิดความเครียดเมื่อต้องประชุมหรือเดินสวนกับผู้บริหาร

2. สร้างบรรยากาศด้วยการเติมสีสรรค์ในห้องทำงาน ทำห้องทำงานให้มีสีสดใส เช่น สีส้ม สีชมพู สีฟ้า เป็นต้น สร้างสหกรณ์เป็นเสมือนบ้านหลังที่สองของเจ้าหน้าที่ จัดสวนหย่อมเล็กๆ ในห้องทำงาน โต๊ะทำงานมีดอกไม้ มีตุ๊กตาน่ารักจัดวางไว้บนโต๊ะ จะไม่ทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเครียด ไม่มีความสุขและไม่สนุกในการทำงาน มองว่าสถานที่ทำงานไม่ใช่บ้าน เป็นองค์กรที่มาทำงานเพื่อเงินเดือนและโบนัสเท่านั้น

3. มีระบบปฏิบัติการสื่อสารให้มากขึ้น การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เจ้าหน้าที่เข้าใจสหกรณ์มากขึ้น ทั้งนี้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีช่องทางในการสื่อสาร 7 ช่องทางเป็นอย่างน้อย มีทั้งการสื่อสารแบบสองทางได้แก่ การจัดอบรม การประชุม การจัดเวทีพบปะเจ้าหน้าที่ และการสื่อสารแบบทางเดียว เช่น บอร์ด เสียงตามสาย อินทราเน็ต วารสาร เป็นต้น เนื้อหาที่จะสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ รับรู้นั้นจะต้องเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ และการจัดรูปแบบของสื่อที่จะต้องถ่ายทอดออกไปจะต้องมีชีวิต มีสีสรรค์ มีความน่าสนใจ เข้าใจง่าย ไม่ว่าจะเป็นช่องทางการสื่อสารทางเดียวและสอง

4. จัดมุมพักผ่อน กายและใจ – การจัดมุมพักใจนั้นเป็นการหาสถานที่ที่จะทำให้พักผ่อนยามเครียด รวมถึงทำให้เจ้าหน้าที่ ใกล้ชิด สามารถพูดคุยกันได้โดยไม่เน้นเรื่องงานเท่านั้น เช่น จัดสวนหย่อมเล็กๆ ที่สวนสาธารณะ จัดมุมกาแฟสำหรับนั่งทานกาแฟกับเจ้าหน้าที่ คนอื่น จัดห้องกีฬา ตลอดจนการจัดมุมสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น ห้องอ่านหนังสือ ห้องดูภาพยนตร์ ห้องสมุด ซึ่งการจัดมุมพักใจจะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ เกิดความรู้สึกสุขใจในการทำงานยิ่งขึ้น

ประการสุดท้ายทำอย่างไรทำให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่น่าทำงานด้วยมากที่สุด

ประเด็นนี้ก็คล้ายกับประเด็นรองสุดท้ายแต่เน้นไปที่การรับเจ้าหน้าที่ใหม่ หรือตัวแทนบุคลากร และอาจารย์ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับจ่ายเงินเดือนในอัตราที่สูงมาก แต่เป็นเรื่องของการดูแลบุคลากรด้านสวัสดิการต่างๆ สิ่งที่ทำให้เป็นสหกรณ์ที่หน้าทำงานด้วยก็คือ

- การจัดศูนย์ดูแลเด็ก หรือลูกๆ ของพนักงานอย่างดี -จ่ายค่าเบี้ยประกันสุขภาพให้100%
- ให้วันลาป่วยที่ไม่จำกัด - มีศูนย์สุขภาพ ซึ่งมีการ ดูแลพนักงานยามเจ็บป่วยโดยไม่คิดค่าบริการ
- มี Fitness Centerเล็กๆ ให้เจ้าหน้าที่ได้ออกกำลังกายโดยไม่มีค่าใช้จ่ายเช่นกัน
- มีห้องสมุด - มีการจัด Summer Camp ให้กับเด็กๆ ที่เป็นลูกๆ

ถ้าสหกรณ์ทำได้จะเป็นการสร้างความเชื่อใจกันระหว่างสหกรณ์กับเจ้าหน้าที่ ให้เกิดความเชื่อใจซึ่งกันและกัน ไม่ใช่คอยจับผิดซึ่งกันและกัน ควรเป็นความพยายามสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี มีการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน

ทั้งสี่ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าอยากเห็นและอยากให้สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นและมีครับผม

สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ที่สมาชิกอยากเห็น

ผศ.พลาภรณ์ จันทร์ขามเรียน (7293)*

ผู้เขียนในฐานะสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เห็นความสำคัญ และประโยชน์นานัปการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีต่อสมาชิกทุกๆ ท่าน เนื่องจากว่า**สหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ถือเป็นสถาบันการเงินที่เกิดจากคณะบุคคลร่วมกันดำเนินกิจการขึ้น เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักการประหยัด และการออมทรัพย์ นอกจากนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์ยังสามารถให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก เพื่อนำไปใช้เมื่อเกิดความจำเป็นได้ โดยยึดหลักการช่วยตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน** ตามแผนพัฒนาสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550 - 2554) โดยมีเป้าหมายปลายทางเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาครอบครัวและสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข ด้วยวิธีการหรือกระบวนการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ดีมีคุณค่านั่นเอง

ซึ่งวิธีการต่างๆ ที่นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้การดำเนินการของสหกรณ์ที่ดีอยู่แล้วให้ดีและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกอยากเห็น และ**ควรให้มีการดำเนินกระบวนการหรือโครงการ/กิจกรรม ต่างๆ ดังนี้**

1. การออม

การออมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของคน เพราะถ้าหากเรามีการออมในรูปแบบต่างๆ เช่น มีเงินออมหรือออมทรัพย์ในรูปแบบของเงิน การซื้อสลากออมทรัพย์ (คล้ายๆ สลากออมสิน) สมาชิกก็จะมีส่วนร่วมรับผิดชอบซึ่งกันและกันมากขึ้น และสามารถใช้เป็นแหล่งทุนเพื่อใช้ในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้อีกด้วย

2. จัดโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

ควรส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง เช่น

1) จัดอบรมผู้นำด้านเศรษฐกิจพอเพียง
2) อบรมอาชีพเสริมต่างๆ ให้แก่สมาชิกให้หลากหลาย
3) จัดผู้นำด้านเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปให้คำปรึกษา/แนะนำตลอดโครงการ
4) มีการประกันราคาสินค้าที่สมาชิกได้ผลิตขึ้น
5) หาตลาดรองรับเพื่อการส่งเสริมการขาย
6) มีการวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการอย่างเป็นระบบและถูกต้อง
7) ขยายโอกาสให้แก่สมาชิกและพยายามต่อยอดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ให้เป็นโครงการที่ยั่งยืนต่อไป

* ผู้ที่ส่งบทความเข้าประกวด ได้รับรางวัลชมเชย หุ้น สอ.มก. 1,000.-บาท

3. ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

โดยการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นประจำทุกปี อาจจะมีการดำเนินโครงการ หมุนเวียนสถานที่หรือท้องที่โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนนั้นๆ เช่น การบริจาคสิ่งของให้ผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า หรือการส่งเสริมสมาชิกในด้านกีฬา เช่น จัดแข่งขันกีฬาสมาชิก จัดแข่งขันฟุตบอลประเภทต่างๆ ในชุมชน ฯลฯ

4. การดำเนินธุรกิจที่ดี

การดำเนินธุรกิจที่ดีของสหกรณ์ ไม่ควรมุ่งแสวงหากำไรมากกว่าการช่วยเหลือสมาชิกด้วยกัน

5. การจัดสวัสดิการ

การจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่สมาชิกจากที่มีอยู่แล้ว เช่น การมอบเหรียญทองสำหรับบุตร/ธิดาที่เรียนดีและพฤติกรรมดีของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือการมอบรางวัลสมาชิกที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นพลเมืองดีในระดับอำเภอ จังหวัด หรือประเทศ เป็นต้น

6. ภูมิทัศน์สำนักงานและการให้บริการ

ควรตกแต่งภูมิทัศน์ทั้งภายในและภายนอกสำนักงานให้สวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และปลอดภัยต่อการเข้ามารับบริการของมวลสมาชิก รวมไปถึงการให้บริการของ เจ้าพนักงาน ควรจะกระตือรือร้นเอาใจใส่ต่อสมาชิกและเป็นกันเอง

จากลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ผู้เขียนได้กล่าวมาทั้ง 6 ข้อพอสังเขปมาเป็นลำดับข้างต้นนั้น **สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ทุกคนจะต้องร่วมมือ ร่วมใจ ด้วยความสามัคคี เพื่อร่วมขับเคลื่อนสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ของเราให้เป็นสหกรณ์ที่ดีมีคุณค่า สู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป**

สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ที่สมาชิกอยากเห็น

จันทร์นวล รัตรสาร (2160)*

อันที่จริงแล้วคนไทยเรารู้จักกับ “การออม” มาแต่อ้อนแต่ออก เราคุ้นเคยกับ “มีสลึงพึงประจบให้ครบบาท” ตั้งแต่จำความได้ หลายคนโตขึ้นมากับกระปุกเก็บเงินรูปสัตว์ต่างๆ มีความสุขกับการจับมันเขย่า จากเสียงเหรียญดังโหรงเหรงจนเสียงแน่นและน้ำหนักมากขึ้นเพราะจำนวนที่มีมากขึ้นตามวันเวลาและนิสัยการเก็บเงินหยอดกระปุกของแต่ละคน เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเมื่ออุ้มกระปุกเพื่อนำเงินไปฝากเข้าบัญชีที่รถเคลื่อนที่ของธนาคารออมสิน และแม้จะเสียดายเจ้าหมู เจ้ากระต่าย หรืออื่นๆ ที่เห็นหน้ากันมานานวันถูกทุบแตก แต่จำนวนเงินที่จะนำเข้าไปรวมในสมุดบัญชีก็ทำให้เกิดความยินดีมาชดเชยกันได้ วันเวลาผ่านไป วันนี้ไม่มีกระปุกเก็บเงิน อาจจะเป็นเพราะค่าของเงินเปลี่ยนไป อาจจะเป็นเพราะแม้จะ “มีเหรียญสิบต้องเร่งรีบให้ถึงร้อย” ก็ยังไม่พอใช้ หรืออาจจะเป็นเพราะเสี่ยงต่อการถูกใครเชิดไปก็เป็นได้

การเติบโตทางเศรษฐกิจนำมาซึ่งพัฒนาการทางการเงิน ทำให้มีสถาบันการเงินในรูปแบบที่หลากหลาย ประชากรเกษตรศาสตร์นับว่าโชคดีที่มี สอ.มก. ซึ่งมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการคู่ขนานกับมหาวิทยาลัยมาเป็นเวลายาวนาน จากที่เหมือนยิปซีเร่ร่อน อาศัยคณะนั้น ย้ายมาอาคารนี้ จนมีบ้านของตนเองเป็นหลักฐานมั่นคงเมื่ออายุครบสามรอบ เป็นหน้าเป็นตาอวดสหกรณ์อื่นๆ ได้อย่างภาคภูมิ

คงต้องยอมรับกันว่าเมื่อสมาชิกตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น เหตุผลประการแรกเพราะเป็นแหล่งที่สามารถกู้เงินได้สะดวก ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสถาบันการเงินทั่วๆ ไป และผ่อนชำระระยะยาว ไม่ต้องหาเงินส่งต้นและดอก เพราะรอหักจากเงินเดือน และยังได้เงินเฉลี่ยคืนจากดอกเบี้ยอีกจำนวนหนึ่ง

สำหรับมนุษย์เงินเดือนทั่วๆ ไป การกู้ยืมเงินที่เป็นการสร้างหนี้แต่เพิ่มทรัพย์นับว่ายังเป็นความจำเป็นอยู่ ประเด็นนี้ต้องการการมีวินัยในการวางแผนการใช้จ่ายพอสมควร สำหรับคนกลุ่มนี้ สอ.มก. ตอบสนองความต้องการได้ดีทีเดียว ในขณะเดียวกันสมาชิกก็จำเป็นต้องสร้างนิสัยการออมไปด้วย ออมเป็นหุ้นเป็นวิธีการหนึ่ง ใครมีมากก็ซื้อมาก มีน้อยก็ซื้อน้อย ได้รับเงินปันผลรายปีให้เก็บสะสมไปเรื่อยๆ เรื่องนี้ สอ.มก. ก็เป็นธุระสนับสนุนให้บริการอย่างดีเช่นกัน บริการอื่น เช่น เปิดบัญชีเงินฝากก็ค่อนข้างจะสะดวกสบาย จะเบิกจะถอน ไม่ต้องรอนานเหมือนไปใช้บริการธนาคาร

หลายปีที่ผ่านมา สอ. มก. ได้จัดโครงการสวัสดิการต่างๆ ให้สมาชิกที่ครอบคลุมตั้งแต่วันเกิด สุขภาพทั้งกายและจิตเรื่อยไปจนถึงตาย รวมไปถึงพ่อแม่ และลูกอีกด้วย

นับถึงปัจจุบัน สอ.มก. ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งในด้านกายภาพ จำนวนทุนสำรอง จำนวนสมาชิก ระบบบริหารจัดการ การพัฒนาทุกๆ ด้าน สวัสดิการต่างๆ ความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทั้งของคณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด หลายคนรู้จักกันมานานมาก หลายคนเกษียณ

* ผู้ที่ส่งบทความเข้าประกวด ได้รับรางวัลที่ 3 หุ้น สอ.มก. 3,000.-บาท

และใกล้จะเกษียณอายุการทำงานตามๆ กันมา ตลอดเวลาที่ผ่านมา คำแนะนำดีๆ การช่วยเหลือให้การบริการด้วยความเต็มใจก่อให้เกิดความรู้สึกดีๆ ที่มีต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน นับเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นใน สอ.มก. มาโดยตลอด

ถ้าถามว่า สอ.มก. ที่สมาชิกอยากเห็นจะเป็นอย่างไร? คำตอบเดียวก็คือ **อยากเห็น สอ. มก. เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคง มีเอกภาพ มีการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีคุณธรรม** คำตอบนี้เชื่อมโยงไปที่กลุ่ม**คนสองกลุ่มคือคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่**

หลายๆ คนโดยเฉพาะผู้เกษียณอายุราชการ ถ้าถามว่าหากมีเงินจำนวนน้อยอยู่ก้อนหนึ่ง เก็บไว้ใช้ตอนปลายๆ ของชีวิต ฐานการคิดของคนธรรมดาๆ ทั่วๆ ไป ที่ไม่มีกำลังทรัพย์พอจะไปเล่นหุ้น รวมทั้งไม่มีหัวในการบริหารเงิน ก็คงอยากฝากไว้ในที่ที่ไว้ใจได้ มีผู้ดูแลดี มีผลตอบแทนเป็นดอกผลที่ยอมรับได้และทำให้จำนวนตัวเลขในบัญชีมากขึ้นตามกาลเวลาก็นับว่าเป็นความพึงพอใจที่พอสมควรแก่อัตภาพ ธนาคารพาณิชย์เคยเป็นที่พึ่งพาที่นิยมกันมาก แม้ดอกเบี้ยจะขึ้นๆ ลงๆ ตามนโยบายของธนาคารและภาวะเศรษฐกิจ เนื่องเพราะรัฐบาลค้ำประกันเงินฝากทั้งหมดที่ฝากในธนาคารพาณิชย์ แต่ปัจจุบันรัฐกำลังปรับลดการรับประกันเหลือบัญชีละหนึ่งล้านบาทต่อธนาคาร คิดสะระตะกันแล้ว หันหน้ามาเสี่ยงกับที่ที่ไว้ใจคงจะดีกว่า เมื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่มีการค้ำประกันเงินฝาก ดังนั้น จึง**จำเป็นต้องมีทีมบริหารจัดการที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพให้เป็นที่เชื่อมั่นแก่มวลสมาชิก**

แต่อย่างที่ทราบกันว่าสหกรณ์มีองค์ประกอบที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งก็คือบรรดาสมาชิกทั้งหลาย เพราะฉะนั้น คำถามต่อไปคงจะต้องถามว่าแล้ว**สมาชิกควรจะทำอะไรเพื่อให้เป็นสหกรณ์ที่เราอยากจะเห็น?**

ประการแรกคือการมีส่วนร่วม ไปใช้สิทธิใช้เสียงเมื่อมีการเลือกกรรมการและอื่นๆ ทุกครั้ง พิจารณาคนที่มีจิตอาสา (เพื่อส่วนรวม) มีความรู้ความสามารถ (ไม่ใช่เพราะเป็นคนรู้จักหรืออยู่คณะเดียวกัน) และให้ชำนาญการในสาขาต่างๆ ที่หลากหลายครอบคลุมต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ สมาชิกควรเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีทุกครั้งเพื่อร่วมรับฟังการถามตอบในประเด็นต่างๆ และออกเสียงด้วยวิจารณญาณ (ไม่ใช่เพียงเพื่อไปรับของที่ระลึก)

ประการที่สองคือประพฤติตนเป็นสมาชิกที่ดี อาทิเช่น เข้าร่วมกิจกรรมที่ สอ.มก. จัดตามวาระและโอกาสต่างๆ จะได้เพิ่มพูนความรู้ยิ่งขึ้น เมื่อเป็นผู้กู้ ก็พยายามอย่าสร้างหนี้สินอื่นๆ เพิ่มขึ้นที่อาจจะกระทบกระเทือนต่อการส่งเงิน เมื่อจะกู้พิเศษก็ควรจะใช้หลักทรัพย์ที่ดีมีมูลค่า เป็นต้น และที่สำคัญที่สุดคือพยายามสร้างวินัยด้านการเงิน รู้จักออม และรู้จักพอเพียง เพื่อไม่เป็นภาระทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ประสบการณ์หนึ่งจากการเข้าร่วมการสัมมนากับ สอ.มก. ได้พบว่าสมาชิกมิได้ใส่ใจกับการจัดการของเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร เช่น มิได้แจ้งยืนยันการร่วมเดินทาง ทำให้รถไม่เพียงพอ ผู้ที่ปฏิบัติตนถูกต้องกลับไม่มีที่นั่ง เจ้าหน้าที่ได้พยายามแก้ปัญหา วิ่งเต้นหารถมาเพิ่มจนทุกคนสามารถจะเดินทางไปได้ แต่ทำให้การเดินทางล่าช้าไม่เป็นไปตามกำหนดการและเกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น การปฏิบัติตามกฎระเบียบของการอยู่ร่วมกัน

นับเป็นพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย ที่ทุกองค์กรพึงมี โดยเฉพาะ สอ.มก. ซึ่งแม้จะมีความเหมือนในความเป็นประชาคมเกษตรศาสตร์เดียวกันแต่ก็มีสมาชิกที่หลากหลาย

เพื่อให้ได้สิ่งที่อยากจะเห็น จึงเป็นหน้าที่ของทั้งกรรมการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิก ที่จะต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันในอันที่จะนำพาสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ของเราให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง มีประสิทธิภาพ เป็นสถาบันการเงินที่พึ่งพาได้ดีที่สุด.

สอ.มก. ที่อยากเห็น :
การบริหารเงินควบคู่กับการบริหารคุณภาพ

ยุพิน ภวพงศ์สุภัทร (6617)*

ในโลกแห่งการแข่งขัน ชีวิตที่เร่งรีบ การบีบรัดจากภาวะเศรษฐกิจ ล้วนส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ต้องแข่งขันกับเวลา (ที่มีอยู่ 24 ชั่วโมง) ดังนั้น **สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่ดี** จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนยอมใช้เงินซื้อเวลา เพื่อให้มีเวลาไปทำอย่างอื่นๆ เช่น หารายได้เพิ่มที่ได้มากกว่า (ตามความสามารถ) เพื่อการดูแลครอบครัว เพื่อการบันเทิง และ**ภาคธุรกิจได้ใช้สิ่งนี้เป็นโอกาสการเพิ่มช่องทางทางธุรกิจ**

ทุกหน่วยงานที่อยู่รอด ณ ปัจจุบัน มีการปรับตัวมาโดยตลอด (จึงอยู่รอดได้) ปรับนโยบาย กลยุทธ์ ทั้งสำรวจทำวิจัยตลาด เพิ่มคุณภาพสินค้า/การบริการ จัดหาเครื่องจักรทดแทนแรงงานคนเพื่อปรับลดต้นทุน รวมถึง ส่วนราชการยังต้องมีการปฏิรูประบบราชการ มีการประกันคุณภาพ และมีการประเมินความพึงพอใจผู้มารับบริการ ไม่เพียงตัวชี้วัดว่าลูกค้า/ผู้มารับบริการพึงพอใจ แต่หวังให้พึงพอใจเหนือความคาดหวัง

ดิฉันเป็นหนึ่งในสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เห็นการพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ มก. (ตลอด 23 ปี ของอายุราชการ) อย่างสัมผัสได้ ครั้งแรกบรรจุเข้าทำงานที่วิทยาเขตกำแพงแสน เป็นสมาชิกและเริ่มออมทรัพย์เดือนละ 200.- บาท (ไม่รู้สึกว่าต้องเป็นสมาชิก) เพื่อนร่วมงานชักชวนให้เป็น ไว้กู้เงินได้/มีสวัสดิการด้วย ความสนใจมีน้อย ต่อมารับทราบว่าฝากเงินได้ (ดอกเบี้ยสูงกว่าธนาคารทั่วไป) มีอยู่ครั้งหนึ่งดิฉันก็ฝากเช็ค 1 ฉบับ ให้เพื่อนร่วมงานท่านหนึ่งนำมาฝากที่สหกรณ์ บางเขน (เช็คธนาคารสาขานครปฐม) สหกรณ์หักเงินค่าใช้จ่ายการนำฝากไปประมาณ 250.- บาท (ถ้าจำไม่ผิด) ก็โทรถามสหกรณ์ว่าเป็นค่าอะไร สหกรณ์แจ้งเป็นค่าแท็กซี่จากกรุงเทพฯ ไปเคลียร์เงินที่นครปฐม

ต่อมาสหกรณ์จัดเจ้าหน้าที่ 2 ท่าน ไปประจำ ณ อาคารชูชาติ กำภู (ห้องเล็กๆ) ก็ทำให้สะดวกขึ้น สามารถใช้บริการ ณ วิทยาเขตกำแพงแสนได้ และพัฒนามาอยู่เป็นสัดส่วนมีที่ทำงานชัดเจน ณ อาคาร KU HOME (บางเขน) อาคารศูนย์มหาวิทยาลัย (กำแพงแสน) มีบัตร ATM (สร้าง Network กับ ธนาคารไทยพาณิชย์) เพิ่มช่องทางการฝากเงินที่มีหลากหลายช่องทางให้เลือกใช้ได้สะดวก รวมถึงระบบรับฝากเงินผ่าน Bill Payment (ถึงแม้จะต้องมีค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียมก็ยังรู้สึกดีในความสะดวก) ผู้ใช้บริการอย่างดิฉันก็สะดวกขึ้น

มีข่าวสารรายเดือน/website เพื่อการสื่อสารข้อมูลให้สมาชิก การสร้างความเข้าใจและส่งเสริมให้สมาชิกรู้คุณค่าการออม การจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง มีการจัดสัมมนา การจัดสวัสดิการ (จำนวนมากพอ) การระดมเงินออม/เงินฝาก จนเป็นสหกรณ์ที่มีสินทรัพย์รวมถึงกว่า 1.7 หมื่นล้านบาท มากเป็นระดับต้นๆ ของประเทศ

ดิฉันเป็นสมาชิกตั้งแต่ประมาณปี 2530 เห็นสหกรณ์เติบโต ตามตัวเลข/พัฒนาการ โดยมีระบบ อีเล็คทรอนิกส์/ระบบการฝากเงิน-ถอนเงินผ่านธนาคารไทยพาณิชย์ ระบบการปรับสมุดเงินฝากที่เครื่อง (Update Book) ที่พอจะดูดี สหกรณ์มีสมาชิกมากกว่า 7,000 ราย (ดูเหมือนปริมาณไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับเม็ดเงินที่สหกรณ์บริหารอยู่)

* ผู้ส่งบทความเข้าประกวด ได้รับรางวัลที่ 2 หุ้น สอ.มก. 5,000.-บาท

สิ่งที่ได้ยินสมาชิกมักจะถามกรรมการสหกรณ์ฯ ว่า **กู้เงินได้ไหม ปีนี้จะได้เงินปันผลเท่าไร** กรรมการฯ ก็มีความตั้งใจมากมุ่งเป้าการบริหารเงิน เอาใจสมาชิก เพื่อให้สหกรณ์เติบโต มีผลประโยชน์ตอบแทนคืนให้สมาชิกและสวัสดิการ สมดุลเป็นที่ไว้วางใจและรู้สึกเชื่อมั่นของเจ้าของกิจการ (สมาชิกสหกรณ์) เพิ่มขึ้นมากในระยะหลัง และสมาชิกน่าจะพึงพอใจกับเงินปันผลที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินอื่น

สำหรับทางด้านการบริการ หลายครั้งที่ดิฉันใช้บริการที่เครื่องหน้าสหกรณ์ฯ พบว่า เครื่องเสีย/ข้อมูล Book ไม่ Update (มีเครื่องเดียว ไปใช้ที่อื่นก็ไม่ได้) การยื่นคำขอต้องใช้เวลารอข้ามวัน เช่น หนังสือรับรองการหักภาษีเงินได้ดอกเบี้ยเงินฝาก ต้องมารับใกล้เวลายื่นภาษี (ถึงแม้จะครบรอบการฝากเงินไปในปีก่อนปีที่ยื่น) มีบุคลากรหลายท่านกู้เงินซื้อบ้าน (หลังแรก) เป็นไปได้หรือไม่ที่สหกรณ์จะแจ้งเตือน/ส่งหนังสือรับรองการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ เพื่อให้เพื่อนสมาชิกที่ไม่รู้นำไปใช้ลดหย่อนภาษีประจำปีได้ (หลายคนพลาดสิทธิ์ไปแล้ว) หนังสือแจ้งยืนยันการทำประกันกลุ่ม (กรณีที่สมาชิกจ่ายเงินเพิ่มเติมจากค่าเบี้ยประกันที่สหกรณ์จ่าย (จ่ายแล้วนานไปก็จำไม่ได้ยังอยู่ในสิทธิ์หรือไม่) เพื่อยืนยันหรือเปลี่ยนแปลง หรือจะเปิดช่องทางผ่าน website สหกรณ์ในการติดตามเป็นแบบ Self Service ก็ได้ **ทั้งหมดคืองานบริการที่คาดหวัง (ถึงแม้จะเคยแจ้งแล้วแต่ไม่ทราบว่ามีการแก้ไขหรือยัง เพราะไม่มีการสื่อสารที่ดี)**

เราไม่ใช่คนอื่นไกล เพื่อนร่วมส่วนราชการเดียวกันทั้งนั้น ใช้โอกาสนี้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันจะดีกว่า และหากสหกรณ์มีหน้าที่ส่วนหนึ่งคือช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกแล้ว ความคาดหวังของสมาชิกจึงอยากเห็นสหกรณ์เป็นดังนี้

1. **แข่งขันได้** ไม่เพียงระดับสหกรณ์เช่นเดียวกัน แต่แข่งขันด้านการบริการ ได้ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินอื่น
2. **สิ่งที่ทำอยู่แล้ว แต่อยากให้เพิ่มเติมดังนี้**
   - 2.1 เก็บข้อมูลความคิดเห็นจากการสัมมนาทุกครั้ง/ทุกปีที่จัด
   - 2.2 สำรวจความต้องการ/ความคาดหวัง/ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้รับบริการ ว่าต้องการให้บริการอะไรเพิ่มเติม
   - 2.3 สำรวจความต้องการ/ความคาดหวัง/ความพึงพอใจการบริหารงานของกรรมการสหกรณ์ ว่าต้องการให้กรรมการทำหน้าที่อะไรเพิ่มเติม
   - 2.4 หาวิธีการประเมินความพึงพอใจหลังใช้บริการ แบบง่ายๆ เช่น แจกเหรียญพลาสติกสีจำแนกตามชื่อผู้ให้บริการ และส่งให้ผู้รับบริการหลังให้บริการเสร็จสิ้นเพื่อหย่อนใส่ช่องที่ด้านหน้า (ควรห่างจากผู้ให้บริการ) จำแนกเป็น 5 ช่อง ตั้งแต่ต้องปรับปรุงการให้บริการ จนถึงระดับพึงพอใจมากที่สุด และเก็บข้อมูลโดยกรรมการทุกวัน
   - 2.5 การระดมสมองของกรรมการบริหารสหกรณ์ เพื่อ SWOT ให้ได้ข้อมูลทุกส่วนเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ
   - 2.6 พัฒนาบุคลากรพาไปเปิดโลกทัศน์ดูหน่วยงานที่มีต้นแบบที่ดี นำมาปรับใช้ (เช่นด้าน Service Mind หรือการทำงานเป็นทีม)

2.7 ดูสถาบันการเงินอื่นๆ เป็นแนวทางการจัดการบริการเพิ่มเติม

2.8 เปิดช่องทางให้สมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของสหกรณ์มีส่วนสร้างสรรค์สหกรณ์ เช่น การระดมความคิดในการพัฒนาให้สหกรณ์สามารถก้าวไปไม่หยุดยั้ง และมั่นคงที่สุด ทั้งด้านการบริหารเงิน คน และงานบริการ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสหกรณ์

2.9 การจัดบรรยาย/ให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับการลงทุน โดยเชิญวิทยากรมืออาชีพ อาจจะเป็นส่วนช่วยเหลือและให้สมาชิกเรียนรู้เพื่อการลงทุนเพื่อให้มีโอกาสใช้เงินทำงานช่วยเหลือค่าครองชีพมากกว่าเงินเดือนที่มีอยู่

2.10 ควรมีการระบุมาตรฐานเวลาในการบริการในแต่ละจุด โดยติดประกาศให้ทราบสมาชิกด้วย เช่น ยื่นกู้หุ้นตัวเองใช้เวลาเท่าไร ยื่นกู้เงินอื่นๆ วัน/เวลาที่บันทึกรายการหลังจากที่สมาชิกฝากเงินผ่านระบบ Bill Payment ฯลฯ

2.11 การสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งเป้าหมายการลงทุน ผลกำไรที่หาได้ที่สามารถสื่อให้สมาชิกได้รับทราบ ข้อมูลการให้บริการ ผลการร้องเรียน/เสนอแนะ ทำได้หรือไม่ทำ

3 การพัฒนาคุณภาพ อยากเห็นนโยบายด้านคุณภาพในการบริหารการเงิน งานบุคคลและงานบริการของ สอ.มก. ซึ่งมีผลต่อความก้าวหน้าอย่างมั่นคงขององค์กร หากทำได้ดี มีผลกำไรมาก ก็น่าจะตอบแทนโบนัสให้บุคลากร และกรรมการสหกรณ์มากๆ หน่อย เพื่อให้มีกำลังใจทำงานหาเงินให้เพื่อนสมาชิก

ดิฉันเชื่อว่าหากการบริหารเงินควบคู่กับการบริหารคุณภาพของ สอ.มก. มีพัฒนาการที่ดีขึ้นทุกปี สอ.มก. ก็จะเป็นสถาบันการเงินที่มั่นคงและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกตลอดไปสมกับวิสัยทัศน์ที่ว่า “เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ชั้นนำ เลิศล้ำสวัสดิการ ดำเนินการโปร่งใส คู่ใจประชาคม มก.”

สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ที่สมาชิกอยากเห็น

สิริวัฒนา จิตตรีพล (7666)*

สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (สอ.มก.) ที่สมาชิกอยากเห็น เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีคุณภาพ มีความมั่นคงอย่างยั่งยืน เป็นที่พึ่งของสมาชิกตลอดไป การบริหารงานมีความก้าวหน้า มีระบบการจัดการที่โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ มีความพอเพียง ไม่เป็นเหยื่อทางธุรกิจ เป็นไปในวิถีทางของสหกรณ์อย่างสง่างามและเข้มแข็ง เป็นแบบอย่างที่ดีให้สหกรณ์อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติตาม ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการทำงาน

สหกรณ์ออมทรัพย์ มีวัตถุประสงค์ดำเนินการขึ้นมาเพื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในหมู่สมาชิกโดยสมาชิกแต่ละคน ออมรายได้ ฝากไว้กับสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอ ในลักษณะ การถือหุ้นและการฝากเงิน นอกจากนั้นหากสมาชิกประสบความเดือดร้อน เกี่ยวกับการเงิน ก็สามารถช่วยเหลือได้ โดยการให้กู้ยืม ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่า สถาบันการเงินอื่น สมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดจะเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน และมีเงินเดือนประจำด้วย การดำเนินธุรกิจ สหกรณ์มีทุนดำเนินการ มาจากเงินหุ้น และเงินรับฝาก จากสมาชิกซึ่งมีทั้งเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์ โดยไม่มีเงินกู้ยืม จากต่างประเทศ เงินทุนเหล่านี้จะนำไปให้กู้ยืม แก่สมาชิกที่เดือดร้อนหรือจำเป็น สำหรับการส่งชำระค่าหุ้น และชำระหนี้เงินกู้ สหกรณ์ใช้ระบบ การหักเงิน ณ ที่จ่าย ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนไหลเข้าสหกรณ์ อย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ด้วยวิธีการดังกล่าวธุรกิจของสหกรณ์ จึงมีความมั่นคงอย่างสูง มีค่าเผื่อหนี้สูญ ต่อสมาชิกกู้ และค่าหนี้สงสัยจะสูญต่อลูกหนี้สมาชิกกู้ เพียงร้อยละ 0.021 และ 0.075 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินประเภทอื่นๆ **สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นพื้นฐานของการพัฒนาคนในการเรียนรู้เรื่อง การฝึกนิสัย การประหยัดและออม สอนให้สมาชิกมีความสามารถช่วยตนเอง สอนให้สมาชิก รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การควบคุมดูแลกันเอง ในบรรดาสมาชิก** จุดแข็งของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด ในการอำนวยความสะดวก ในการหักเงินเดือน หรือค่าจ้างของสมาชิก ส่งให้สหกรณ์เป็นเงินออม และเงินงวดชำระหนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นของสมาชิกและสมาชิกทุกคนมีบทบาทที่จะควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์โดยใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก ให้ถูกต้องและสม่ำเสมอ การร่วมประชุมใหญ่ เป็นทั้งสิทธิและหน้าที่อันสำคัญยิ่งของสมาชิกทุกคนควรจะต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสที่สมาชิกจะแสดงบทบาทรักษาสิทธิและปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของตน ตลอดจน การติดตามผล การดำเนินการการจัดสรรผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรม กำหนดนโยบายการดำเนินงานรวมทั้งคัดเลือกกรรมการดำเนินการที่มีความสามารถ และมอบภารกิจในการดำเนินการต่อไปในแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิก เสริมสร้างความเจริญมั่นคงให้กับสหกรณ์ โดยสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายปัญหา แสดงความคิดเห็น ออกเสียง และยอมรับมติของที่ประชุม ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายข้อบังคับและระเบียบ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ

* ผู้ที่ส่งบทความเข้าประกวด ได้รับรางวัลที่ 1 หุ้น สอ.มก. 10,000.-บาท

ทุกคนใน สอ.มก. ตั้งแต่ สมาชิก เจ้าหน้าที่ ผู้จัดการ กรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการ ควรมีการดำเนินชีวิตอยู่บนหลักต่างๆ ดังนี้ ใช้หลัก คุณธรรม จริยธรรมนำทางชีวิต อดทน อดกลั้น มองโลกในแง่ดี ให้เกียรติ ให้อภัย ให้โอกาส **มีความซื่อสัตย์ ต่อตำแหน่งหน้าที่ มีหิริโอตตัปปะ ละอายและเกรงกลัวต่อบาป มีความรับผิดชอบในหน้าที่ การเคารพต่อกฎระเบียบ การเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น ความรักในงาน ความสนใจในการอดออมและลงทุน แรงผลักดันสู่ความเป็นหนึ่ง การตรงต่อเวลา สร้างวิถีชีวิตสหกรณ์ การสร้างจิตสำนึก**

สมาชิกสหกรณ์ มีสิทธิ ถือหุ้น เข้าร่วมประชุมใหญ่ สมัครเป็นกรรมการ เลือกผู้สมัครเป็นกรรมการ เข้าชื่อเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ มีหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่สหกรณ์นัดหมาย ส่งเสริม สนับสนุนกิจการสหกรณ์ สอดส่องดูแลกิจการสหกรณ์ ร่วมมือกับคณะกรรมการฯ พัฒนาสหกรณ์ **สมาชิกอยากเห็นสหกรณ์ บริหารจัดการพัฒนาความรู้สมาชิก วิธีการให้สหกรณ์เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก** และให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจที่ดีในระบบสหกรณ์ **เพื่อให้เกิดความรู้สึก**มีส่วนร่วมพัฒนา และ**รักษาดูแลกิจการร่วมกัน** โดยการจัดกิจกรรมให้สมาชิกมีส่วนร่วม และการให้ข้อมูลในข่าวสาร สอ.มก. มากขึ้น **ปลูกจิตสำนึกในอุดมการณ์สหกรณ์ ที่ต้องอาศัยการช่วยเหลือตนเองของสมาชิก**ผู้กู้ สมาชิกต้องตระหนักถึงความจำเป็นด้านการเงินของตนเองอย่างแท้จริง รู้ถึงการใช้ประโยชน์จากเงินกู้อย่างคุ้มค่า รวมทั้งมีวินัยด้านการเงิน สมาชิกต้องตระหนักว่าเงินทั้งหมดหรือบางส่วน ได้มาจากเงินออมของเพื่อนสมาชิกที่เข้ามาช่วยเหลือกัน และบางส่วนอาจได้มาจากการก่อหนี้จากภายนอก ซึ่งสมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันซึ่งสมาชิกไม่ต้องการให้มีเรียนคณะกรรมการช่วยพิจารณาด้วยในการปล่อยกู้ ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์

ส่วนคณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ ดำเนินการและเป็นผู้แทน มีอำนาจ หน้าที่ ในกิจการสหกรณ์อันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก มอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการทำการแทน ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ กำหนดระเบียบและส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิก และความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ เสนอรายงานประจำปี และการจัดสรรกำไรสุทธิต่อที่ประชุมใหญ่

สมาชิกอยากเห็น กรรมการที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มาก่อนเพื่อให้ สอ.มก. ได้เจริญก้าวหน้า เป็นสหกรณ์ชั้นนำในวงการ **หรือผู้ที่ไม่มีประสบการณ์แต่มีเจตนาตั้งใจรับอาสามาทำงานควรได้มีการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้**กรรมการเพราะกรรมการ 15 คน มีอำนาจหน้าที่ในมาตรา 51 แห่ง พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ให้รับผิดชอบบริหารจัดการทุนดำเนินงานไม่น้อยกว่า 15,862 ล้านบาท เฉลี่ย 1,257 ล้านบาทต่อกรรมการหนึ่งคน รวมทั้งวัตถุอุปกรณ์ที่มีมูลค่าไม่น้อย เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาอยู่ด้วยเสมอเพื่อจะได้ใช้มันสมองของกรรมการช่วยชี้แนะแนวทาง และวางแผนพัฒนาต่างๆ ไม่ให้ สอ.มก. ล้าหลัง **กรรมการที่เป็นคณะกรรมการการเงิน จะต้องทุ่มเทเวลา หาความรู้ มีความละเอียดอ่อนรับผิดชอบสูง มีความรู้จริงในเรื่องการลงทุน และยอมเสียสละเข้ามาบริหารสหกรณ์ เพื่อให้มีสินทรัพย์เพิ่มอย่างรวดเร็วและมีเงินเหลือลงทุนไม่เกิดความเสียหาย** กรรมการทุกคน ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไว้วางใจกัน ช่วยเหลือกัน เข้าใจกัน ไม่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน เป็นคนไม่แล้งน้ำใจ ไม่ยุให้แตกสามัคคี มีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ ไม่มีอัตตาในตัว ไม่เห็นผิดเป็นชอบ แก้ปัญหา ด้วยความอดทนอดกลั้น มีสติ เพื่อสร้างปัญญา รู้จริง รู้แจ้ง มองโลกในแง่ดี ให้เกียรติ ให้อภัย ให้ โอกาส ปรับทุกข์ ผูกมิตรโดยการหันหน้าเข้าหากันเพื่อปรับความเห็น ความเข้าใจอันดีต่อกัน

สมาชิกอยากเห็นคณะกรรมการเงินกู้ ไม่ควรห่วงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ของสมาชิก เช่นแก้ไขกฎระเบียบในการกู้เพื่อหวังผลเพียงแค่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาบริหารเท่านั้น แนวทางแก้ไขด้วยการขยายงวดชำระหนี้ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกก็ดี ตามอุดมการณ์และหลักการของสหกรณ์ แต่ไม่ควรเปลี่ยนกฎระเบียบด้วยการเพิ่มวงเงินกู้ แก่สมาชิกเพราะจะทำให้สมาชิกเดือดร้อน เพราะถ้าสหกรณ์ปล่อยกู้มากจะมีความเสี่ยงสูงมากเพราะความสามารถการชำระหนี้สมาชิกน้อยถอยลง ปกติ เห็นภาพ สอ.มก. เป็นแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยถูกให้ดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าธนาคาร ควรให้สินเชื่อเพื่อการพัฒนา โดยสมาชิกที่กู้เงินจะต้องใช้เงินกู้เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน ควรนำไปใช้เมื่อมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนจริงๆ เงินกู้สามัญ ควรนำไปใช้ในสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว ส่วนเงินกู้พิเศษ ควรพิจารณาใช้เพื่อเสริมสร้างฐานะความมั่นคงหรือสร้างประโยชน์งอกเงยให้กับครอบครัว แต่ที่ผ่านมาสินเชื่อส่วนใหญ่เพื่อการบริโภคมากกว่าสินเชื่อเพื่อการผลิตคืนผู้กู้ไม่สามารถสร้างรายได้กลับคืนมาด้วยจำนวนเงินกู้นั้น **คณะกรรมการควรพิจารณาให้สินเชื่ออย่างรัดกุม โดยคำนึงถึงความจำเป็นที่แท้จริงและความสามารถชำระหนี้ของสมาชิกควบคู่กันไป** เพื่อป้องกันให้คณะกรรมการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอกมากกว่าเงินทุนสหกรณ์เองอาจส่งผลต่อความเสี่ยงด้านความสามารถในการชำระหนี้และสภาพคล่องของสหกรณ์

สมาชิกอยากเห็นคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดโครงการต่างๆเหมือนที่ผ่านมาเมื่อปี 2552 โครงการไหว้พระปฏิบัติธรรม ทำให้ได้หลักการนั่งสมาธิ เดินจงกรม มาปฏิบัติให้จิตใจสงบ ควรจัดปีละ 2 ครั้งๆ ละ 2 วันเป็น เสาร์และอาทิตย์ **โครงการปลูกป่า-ปลูกธรรมะ** ขอให้สมาชิกได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมอนุรักษ์และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทย **โครงการทำบุญไหว้พระ 9 วัน** ภายใน 1 วัน หน้าร้อน ควรไปทางเรือด่วนเจ้าพระยาและรถของ ขสมก. **ขอเสนอแนะโครงการพบปราชญ์ชาวบ้าน**ที่ให้ความรู้ทางด้านการปลูกข้าวของคุณลุงทองเหมาะ การทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืน การทำสวนสมุนไพร การเพาะเห็ด **โครงการเชิญวิทยากรมาสอนอาชีพเสริมให้สมาชิก**

สมาชิกอยากเห็นคณะกรรมการการศึกษาและประชาสัมพันธ์ จัดทำข่าว สอ.มก. และโครงการต่างๆเหมือนที่ผ่านมาเมื่อปี 2552 และต้นปี 2553 อ่านข่าว สอ.มก. ได้รับความรู้มาก **อยากให้ที่สหกรณ์มีแฟ้มรวมรวบข่าว สอ.มก. เก็บไว้**มีเรื่องน่าสนใจมากถึงแม้นจะแจกให้สมาชิกแล้วก็ตามเถอะ **โครงการสุขภาพกาย-สุขภาพจิต อยากให้เชิญวิทยากรที่สอนการหัวเราะของอวัยวะต่างๆ** ของคุณหมอวันลพ **การใช้ไม้พอง** ของหมอสาทิส อินทรกำแหง **โครงการประชุมสัมมนาสมาชิกอยากให้เลื่อนเวลา 5 ปีเป็น 2 ปี** เพราะนานเกินไปสำหรับคนใกล้วัยเกษียน **โครงการให้ความรู้แก่สมาชิกดีมากค่ะ แต่น่าจะเปลี่ยนจากอังคารเป็นวันอื่นบ้างในช่วงปิดภาคเรียนนะค่ะ** และอยากให้จัดให้ความรู้เรื่อง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี และ ทุนสำรอง ที่ว่า สหกรณ์เป็นนิติบุคคลที่ไม่ต้องเสียภาษีรายได้อัตรา 30% ดังนั้นกำไรสุทธิที่น่าจัดสรรเป็นเงินปันผล และเฉลี่ยคืน จึงไม่ควรเกิด 70% หากมากกว่า 70% สหกรณ์ได้ชื่อว่า เป็นนิติบุคคลที่เอาเปรียบสังคม

สมาชิกอยากเห็นคณะกรรมการบริหาร ดูมาตรา 62 เงินของสหกรณ์นั้น สหกรณ์อาจฝากหรือลงทุนได้ดังนี้ (1) ฝากในชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น (2) ฝากในธนาคารหรือฝากในสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ (3) ซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ (4) ซื้อหุ้นของธนาคาร

ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ (5) ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น (6) ซื้อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ (7) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติกำหนด **ควรให้ความสนใจพิเศษใน (7) ยังสามารถกำหนดให้สหกรณ์นำเงินไปฝากหรือลงทุนได้อีกนอกเหนือจาก (1)-(6)** จากปี 2552 พบว่ารายได้ สอ.มก. มาจากสี่ส่วนใหญ่ ดังนี้ คือ ดอกเบี้ยจากการกู้ของสมาชิก 23.98 % ดอกเบี้ยจากการให้สหกรณ์อื่นกู้ 21.40 % ผลตอบแทนจากการลงทุน 53.05 % และ อื่นๆ 1.57 % **จะเห็นว่ารายได้ส่วนใหญ่ของ สอ.มก. เกิดจากการลงทุน ซึ่งมีความเสี่ยงขอให้คณะกรรมการพิจารณาให้รอบคอบ และควรอบรมให้มีความรู้เท่าทันธุรกิจที่จะลงทุน**

ผู้จัดการ มีอำนาจ หน้าที่ จัดการทั่วไป และงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการประจำของสหกรณ์เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของสหกรณ์ให้เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย รักษาดวงตราของสหกรณ์และรับผิดชอบตรวจตราทรัพย์สินต่างๆของสหกรณ์ให้อยู่ในสภาพอันดีและปลอดภัย เสนอรายงานกิจการประจำเดือนต่อคณะกรรมการ เสนอรายงาน หรือรายงานต่อทางราชการตามที่ทางราชการกำหนด จัดทำงบการเงินและรายงานประจำปี เสนอคณะกรรมการพิจารณา **ขอให้ผู้จัดการทำหน้าที่อย่างเต็มที่ด้วยความซื่อสัตย์และรักในอาชีพ**

เจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดในระเบียบของสหกรณ์ และสัญญาจ้างแรงงานทั้งนี้จำนวนเจ้าหน้าที่ ตามความจำเป็นเพื่อการปฏิบัติงาน ตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในระเบียบ อาทิ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายบัญชี ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายธุรการ ฯลฯ **ขอให้เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ด้วยความซื่อสัตย์และรักในอาชีพ**

ผู้ตรวจสอบกิจการ มีอำนาจหน้าที่ ในการตรวจสอบการดำเนินงานทั้งปวงของสหกรณ์ เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ฯลฯ แจ้งผลการตรวจสอบประจำเดือนต่อคณะกรรมการฯ เสนอผลการตรวจสอบประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่ **ขอให้ผู้ตรวจสอบกิจการ ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ด้วยความซื่อสัตย์ เห็นกับประโยชน์ส่วนรวม เมื่อเห็นว่าคณะกรรมการปล่อยเงินกู้มากเกินไป และนำเงินทุนจากที่อื่นมามากเกินไปทำให้เกิดความไม่มั่นคงในสหกรณ์ และทุกเรื่องที่กระทบความมั่นคงของ สอ.มก. ขอให้แจ้งที่ประชุมให้สมาชิกทราบ**

ทุกฝ่าย ถ้ายึดตามวัตถุประสงค์ดำเนินก่อตั้งสหกรณ์ขึ้นมาเพื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในหมู่สมาชิกโดยสมาชิกแต่ละคน ออมรายได้ ฝากไว้กับสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอ ในลักษณะ การถือหุ้นและการฝากเงิน นอกจากนั้น หากสมาชิกประสบความเดือดร้อน เกี่ยวกับการเงิน ก็สามารถช่วยเหลือได้ โดยการให้กู้ยืม ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น ควรยึดหลัก พอเพียง รู้จักพอ **จะทำให้ สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ที่สมาชิกอยากเห็น ยั่งยืนอยู่คู่กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตลอดไป**

ระบบบริการสหกรณ์ 24 ชั่วโมง อีกก้าวหนึ่งของการพัฒนามาตรฐานบริการสหกรณ์

ดร.ปรีชา สิทธิกรณ์ไกร

เป็นที่ประจักษ์ในปัจจุบันว่าสถาบันการเงินต่างๆ ได้พัฒนารูปแบบบริการให้มีความสะดวกรวดเร็ว สร้างภาพลักษณ์ในการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีในการให้บริการ เห็นได้จากธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายต่างเร่งกระจายพื้นที่การให้บริการให้ลักษณะที่เป็นสาขาย่อยหรือหน่วยบริการโดยแต่ละพื้นที่จะประกอบด้วยการติดตั้งอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกทางการเงิน ซึ่งรูปแบบนี้การบริการของสถาบันการเงินได้ใช้เครื่องมืออุปกรณ์มาช่วยอำนวยการบริการเพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วและลดข้อจำกัดในเรื่องเวลาในการให้บริการ อีกทั้งยังสามารถลดต้นทุนต่อรายการในการบริการในระยะยาว

การพัฒนาระบบบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด (สอ.มก.) โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยได้ดำเนินการพัฒนาระบบบริการของสหกรณ์ตามโครงการสหกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีโคออปมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เริ่มโครงการระยะที่ 1 ในปี 2545 ดำเนินโครงการพัฒนามาจนกระทั่งปัจจุบันสหกรณ์ได้พัฒนาสำเร็จแล้วหลายระบบ ได้แก่ การพัฒนาระบบเอทีเอ็มอินเตอร์เฟสและพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบงาน การปรับเปลี่ยนโปรแกรมระบบจัดการฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน ได้ดำเนินการสำเร็จเรียบร้อยสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายออนไลน์กับธนาคารไทยพาณิชย์และสามารถเปิดให้บริการถอนเงินแบบออนไลน์กับบัญชีเงินฝากซึ่งสมาชิกฝากไว้กับสหกรณ์ได้ การดำเนินการเชื่อมโยงการให้บริการบัตรสมาชิกสหกรณ์และเอทีเอ็มผ่านระบบเครือข่ายเอทีเอ็มแบบออนไลน์ สหกรณ์ได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานระบบความปลอดภัยเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสหกรณ์ตามข้อเสนอแนะของธนาคาร สหกรณ์ได้ดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐานของระบบสำรองไฟฟ้าสำหรับเครือข่ายซึ่งปัจจุบันสามารถสำรอง120นาที การสำรองระบบสัญญาณเครือข่าย การปรับปรุงห้องควบคุมระบบเครือข่าย การติดตั้งระบบไฟล์วอลล์(Firewall)เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้กับระบบข้อมูล

ซึ่งในปี 2550 ที่ผ่านมา สหกรณ์ออมทรัพย์ ม.ก. ได้พัฒนาระบบงานตามโครงการอีโคออประยะที่ 3-1 ซึ่งได้พัฒนา ตามโครงการย่อยที่เรียกว่า "ระบบบริการสหกรณ์24ชั่วโมง" ซึ่งเป็นระบบบริการตนเองของสหกรณ์ ซึ่งในระบบนี้สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนการพัฒนาย่อย ดังนี้

ก) ระยะแรกดำเนินการจัดสร้างตู้บริการสหกรณ์ 24ชั่วโมงที่สำนักงานวิทยาเขตบางเขน เมื่อดำเนินการติดตั้งระบบและซอฟต์แวร์เรียบร้อยจะทำการทดสอบระบบงานนำร่อง 2เดือน

ข) ระยะที่สองดำเนินการจัดสร้างตู้บริการสหกรณ์ 24 ชั่วโมงเพิ่มอีก 3 พื้นที่ ได้แก่ วิทยาเขตกำแพงแสน วิทยาเขตศรีราชา และวิทยาเขตฯ สกลนคร

ค) ระบบที่สามการเพิ่มจุดบริการเพิ่มเติมในพื้นที่อื่นที่เห็นว่าเหมาะสมและมีสมาชิกสมาชิกหนาแน่นเพียงพอ

---

* รายงานกิจการประจำปี 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด

มีอะไรบ้างในระบบบริการสหกรณ์ 24ชั่วโมง

1. การถอนเงินผ่านตู้เอทีเอ็มหรือการรับจ่ายเงินผ่านระบบเครือข่ายเอทีเอ็ม ซึ่งสมาชิกสหกรณ์สามารถใช้บัตรสมาชิกเอทีเอ็ม ถอนเงินและทำรายการผ่านเอทีเอ็มซึ่งสามารถทำได้ทั้งส่วนที่เป็นบัญชีเงินฝากของธนาคารไทยพาณิชย์ และส่วนที่เป็นบัญชีเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.ก.

2. การปรับสมุดเงินฝาก(สมุดคู่ฝาก)หรือระบบอัพเดตสมุดคู่ฝากแบบบริการตนเอง(Autometic Pass-book Update Machine) ซึ่งประกอบด้วย

1) การปรับสมุดเงินฝากสำหรับบัญชีเงินฝากของธนาคารไทยพาณิชย์ โดยใช้สมุดบัญชีเงินฝากสอดที่เครื่องปรับสมุดช่องสีม่วง
2) การปรับสมุดเงินฝากสำหรับบัญชีเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ ม.ก. โดยให้สอดสมุดบัญชีของสหกรณ์เข้าที่เครื่องปรับสมุดของอัตโนมัติช่องสีเขียว

3. ระบบทำรายการหรือสอบถามข้อมูลผ่านหน้าจอสัมผัสด้วยตนเอง (ระบบKiosk) ซึ่งในระบบนี้สามารถแบ่งการทำงานที่กำลังดำเนินการพัฒนาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนที่ข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ทั่วไป ซึ่งสหกรณ์สามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ต้องการให้สามารถได้รับรู้ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตามหัวข้อเรื่องซึ่งสามารถเพิ่มเติมได้ภายหลัง ซึ่งการสอบถามข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์สามารถกดสอบถามได้ทันที (ส่วนนี้พัฒนาแล้วและกำลังดำเนินการพัฒนาเพิ่มเติมให้ดีขึ้น)
2) ส่วนที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะตัวของสมาชิก จะต้องใช้ควบคู่กับบัตรสมาชิกเอทีเอ็มของ สอ.มก. ในการรูดและคีย์รหัสเลขสมาชิก จึงจะสามารถเข้าไปสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกได้ ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น เงินฝาก เงินกู้สัญญาต่างๆ การค้ำประกัน
3) ระบบสินเชื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านหน้าจอสัมผัส (คาดว่าจะเปิดบริการในช่วงกลางปี 2551) ซึ่งในระบบนี้สมาชิกจะต้องมาติดต่อกับสหกรณ์เพื่อขอเปิดวงเงินโดยผ่านขั้นตอน และเมื่อได้รับอนุมัติวงเงินสินเชื่อจะต้องทำสัญญาตามแบบที่สหกรณ์กำหนด จึงจะได้บัญชีวงเงินเดินสะพัดและรหัสผ่านสำหรับสินเชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อมีความจำเป็นต้องการใช้เงินสินเชื่อจึงจะสามารถทำรายการคำขอสินเชื่อผ่านหน้าจอสัมผัส เมื่อระบบได้รับการอนุมัติรายการ จะโอนเงินสินเชื่อเข้าสู่บัญชีเงินฝากของสมาชิกซึ่งสมาชิกสามารถไปถอนเงินสดจากตู้เอทีเอ็มได้ตามต้องการ

อนึ่ง ซึ่งในระบบนี้สหกรณ์สามารถเพิ่มเติมข้อมูลอื่นๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่สมาชิก เช่นระเบียบที่ควรทราบ สวัสดิการต่างๆ การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้เพิ่มเติมในภายหลัง เนื่องจากระบบหน้าจอสัมผัสเป็นระบบที่มีความยืดหยุ่นและสามารถเพิ่มเติมโปรแกรมระบบการทำงานอื่นๆ ได้ในภายหลัง

อย่างไรก็ตาม จากการพัฒนาต้นแบบของระบบบริการสหกรณ์ 24ชั่วโมง ในเบื้องต้นได้ออกแบบต้นแบบไว้ โดยได้ออกแบบช่องสำหรับติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ 5 ช่อง หรือ 5 อุปกรณ์ ซึ่งสามารถติดตั้งเพิ่มเติมได้ในอนาคต ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสม กล่าวคืออาจติดตั้งเครื่องรับฝากเงินสดอัตโนมัติ(Auto

Deposit Machine หรือ ADM) หรืออาจเพิ่มตู้เอทีเอ็ม เป็นต้น ในรูปแบบนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ยังคงให้บริการต่อสมาชิกหน้าเคาน์เตอร์ในรูปแบบเดิมในสำนักสาขาที่ให้บริการปัจจุบัน ขณะที่ยังคงสามารถพัฒนาบริการเพิ่มเติมทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่างๆ การพัฒนาระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีในการให้บริการของสหกรณ์เพื่อสร้างศักยภาพเชิงแข่งขันในการบริการแก่สมาชิก เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่มั่นคงให้กับสหกรณ์ และอำนวยบริการที่สะดวกรวดเร็ว และเป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิก ทุกก้าวย่างของการพัฒนาของสอ.มก.จะก้าวอย่างมั่นคง ก้าวอย่างรู้ทิศทาง และก้าวไปเยี่ยงผู้นำในการพัฒนา ความสำเร็จของการพัฒนาในแต่ละขั้นตอนทุกก้าวย่างของการพัฒนาการให้บริการของสอ.มก.ก็เพื่อมวลสมาชิก โดยเฉพาะการพัฒนาระบบซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่เข้มแข็งของระบบงานในระยะยาว ซึ่งย่อมมีปัญหาอุปสรรคบ้าง มีรายละเอียดต่างๆ ค่อนข้างจุกจิก อาจจะไม่บรรลุผลราบรื่นเสมอไปและอาจไม่สามารถสนองความความพอใจสูงสุดของแต่ละคนให้ได้ทุกคนเสมอไป อย่างไรก็ตาม"ปัญหามีไว้ให้แก้ไข" การก้าวเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ชั้นนำ เลิศล้ำสวัสดิการ ดำเนินงานโปร่งใส คู่ใจประชาคม มก. ยังคงต้องมุ่งหน้าก้าวเดินอีกยาวไกล ขอให้กำลังใจและขอขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั้งคณะกรรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ฝ่ายต่างๆ บริษัทที่พัฒนาซอฟต์แวร์ และธนาคารไทยพาณิชย์ที่มีส่วนสนับสนุนความร่วมมือในการพัฒนา ที่นี้เพื่อประโยชน์ในการให้บริการที่เป็นประโยชน์แก่มวลสมาชิกสหกรณ์

จรรยาบรรณของกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิก ตามนายทะเบียนสหกรณ์

จรรยาบรรณสำหรับกรรมการดำเนินการสหกรณ์

1. มุ่งมั่น และอุทิศ เพื่อพัฒนาการบริหารงานของสหกรณ์ให้ก้าวหน้า ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ และสุจริต โดยยึดมั่น อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์
2. พึงรักษา ปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิกโดยรวม และตัดสินใจบนพื้นฐานประโยชน์สมาชิกอย่างเป็นธรรม
3. พึงปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์อย่างเคร่งครัด รวมถึงยึดหลักจริยธรรมวัฒนธรรมอันดีงาม
4. มุ่งพัฒนาความรู้ ศักยภาพของตนและบุคลากรของสหกรณ์อย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสหกรณ์
5. กำกับ ดูแลการจัดการสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยไม่แทรกแซงสายการบังคับบัญชา แต่จะสร้างความยุติธรรมแก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการปฏิบัติงาน
6. ไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่ง หน้าที่ ในสหกรณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตน ญาติและพวกพ้อง
7. หลีกเลี่ยงการทำธุรกิจส่วนตนที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับสหกรณ์ และเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในองค์กรหรือธุรกรรมใดที่ขัดกับประโยชน์ของสหกรณ์
8. ละเว้นการให้สัญญาต่างตอบแทนแก่บุคคล องค์กร เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่ง ผลประโยชน์ของตน
9. ไม่นำเอาทรัพย์สิน อุปกรณ์ บุคลากรของสหกรณ์ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนและพวกพ้อง และไม่กระทำการใดอันเป็นปฏิปักษ์ และเป็นคู่แข่งขันต่อการดำเนินงานของสหกรณ์

จรรยาบรรณสำหรับเจ้าหน้าที่สหกรณ์

1. พึงปฏิบัติตามนโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์และคำสั่งของคณะกรรมการดำเนินการอย่างเคร่งครัด ภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์
2. พึงให้บริการแก่สมาชิกและผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจ และประทับใจ
3. พึงรักษาข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกเป็นความลับและไม่นำไปแสวงหาประโยชน์เพื่อตนและพวกพ้อง
4. ให้บริการแก่สมาชิกและผู้ใช้บริการด้วยความเต็มใจ และประทับใจ
5. พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
6. พึงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สิน อุปกรณ์ของสหกรณ์อย่างประหยัด คุ้มค่ามากที่สุด ไม่นำเอาไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตน
7. พึงรักษาและเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างเจ้าหน้าที่สหกรณ์และหลีกเลี่ยงการสร้างความขัดแย้ง ปัญหาหรือการกระทำอันเป็นการสร้างความแตกแยก

8. พึงให้ข่าวสารการดำเนินงานสหกรณ์ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกและหลีกเลี่ยงการสร้างความขัดแย้ง ปัญหา หรือการกระทำอันเป็นการสร้างความแตกแยก
9. พึงละเว้นการรับทรัพย์สิน ประโยชน์อื่นใดจากสมาชิก หรือบุคคลภายนอกเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน หรือพวกพ้องอย่างมีศักดิ์ศรี
10. หลีกเลี่ยงการทำธุรกิจที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นคู่แข่งขัน หรือเป็นปฏิปักษ์กับสหกรณ์

จรรยาบรรณสำหรับสมาชิกสหกรณ์

1. มุ่งมั่นและอุทิศเพื่อพัฒนาให้สหกรณ์ก้าวหน้า โดยยึดมั่น อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์
2. ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์อย่างเคร่งครัด
3. สอดส่องดูแลและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง
4. ร่วมทำธุรกิจของสหกรณ์ ในฐานะเจ้าของสหกรณ์
5. ร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ พัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรือง มั่นคง
6. มุ่งมั่น ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คณะผู้บริหาร

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ประจำปี 2553

ที่ปรึกษาคณะกรรมการดำเนินการ

1	ศ.ดร.กำพล	อดุลวิทย์
2	ศ.พิเศษ ดร.อาบ	นคะจัด
3	ดร.วิวัฒน์	แดงสุภา
4	ผศ.ดร.รังสรรค์	ปิติปัญญา
5	นายวิบูลย์	ตั้งกิตติภาภรณ์

คณะกรรมการดำเนินการ

1	รศ.วุฒิชัย	กปิลกาญจน์	ประธานกรรมการ
2	รศ.บพิธ	จารุพันธุ์	รองประธานกรรมการ คนที่ 1
3	นายนิพนธ์	ลิ้มแหลมทอง	รองประธานกรรมการ คนที่ 2
4	ผศ.ดร.ทวีวัฒน์	ทัศนวัฒน์	รองประธานกรรมการ คนที่ 3
5	ร.อ.รศ.ปราโมทย์	ลำใย	รองประธานกรรมการ คนที่ 4
6	นายวิเชียร	ไล้เลิศ	รองประธานกรรมการ คนที่ 5
7	ผศ.สุชิน	ปลีหะจินดา	เลขานุการ
8	นายนพดล	ระโยธี	ผู้ช่วยเลขานุการ
9	นายชาญชัย	ไล้เลิศ	กรรมการ
10	ดร.ปรีชา	สิทธิกรณ์ไกร	กรรมการ
11	นางพูนทรัพย์	บุญรำพรรณ	กรรมการ
12	ผศ.ภัคพร	วงษ์สิงห์	กรรมการ
13	นายพงศ์พันธ์	เหลืองวิไล	กรรมการ
14	รศ.ดร.วัลลภ	อารีรบ	กรรมการ
15	นายสมนึก	ตั้งสุวรรณเสมา	กรรมการ

ผู้ตรวจสอบกิจการ

1	ศ.ดร.สมเพียร	เกษมทรัพย์	ประธานผู้ตรวจสอบกิจการ
2	นายมาโนช	สุวรรณศิลป์	เลขานุการผู้ตรวจสอบกิจการ
3	นางพรรณวิภา	เอื้อสุนทรวัฒนา	ผู้ตรวจสอบกิจการ

คณะผู้บริหาร

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ประจำปี 2554

ที่ปรึกษาคณะกรรมการดำเนินการ

1	ศ.ดร.กำพล	อดุลวิทย์
2	ศ.พิเศษ ดร.อาบ	นคะจัด
3	รศ.วุฒิชัย	กปิลกาญจน์
4	ดร.วิวัฒน์	แดงสุภา
5	รศ.บพิธ	จารุพันธุ์
6	ผศ.สุชิน	ปลีหะจินดา
7	นายวิบูลย์	ตั้งกิตติภาภรณ์

คณะกรรมการดำเนินการ

1	นายนิพนธ์	ลิ้มแหลมทอง	ประธานกรรมการ
2	ผศ.ดร.ทวีวัฒน์	ทัศนวัฒน์	รองประธานกรรมการ คนที่ 1
3	ผศ.ดร.รังสรรค์	ปิติปัญญา	รองประธานกรรมการ คนที่ 2
4	ร.อ.รศ.ปราโมทย์	ลำใย	รองประธานกรรมการ คนที่ 3
5	นายบุญช่วย	เอี่ยมประพัฒน์	รองประธานกรรมการ คนที่ 4
6	นายพงศ์พันธ์	เหลืองวิไล	รองประธานกรรมการ คนที่ 5
7	นายนพดล	ระโยธี	เลขานุการ
8	นายสุพจน์	ยุตติยงค์	ผู้ช่วยเลขานุการ
9	ดร.จีระศักดิ์	พงษ์พิษณุพิจิตร์	กรรมการ
10	นายชาญชัย	ไล้เลิศ	กรรมการ
11	ดร.ปรีชา	สิทธิกรณ์ไกร	กรรมการ
12	ผศ.ภัคพร	วงษ์สิงห์	กรรมการ
13	รศ.ดร.วัลลภ	อารีรบ	กรรมการ
14	นายอรรถพงศ์	คำอาจ	กรรมการ

ผู้ตรวจสอบกิจการ

1	นางพรรณวิภา	เอื้อสุนทรวัฒนา	ประธานผู้ตรวจสอบกิจการ
2	นายมาโนช	สุวรรณศิลป์	เลขานุการผู้ตรวจสอบกิจการ
3	นางผ่องศรี	จิตตนูนท์	ผู้ตรวจสอบกิจการ